

**Стратегія розвитку
Білоберізької сільської територіальної громади
на 2023 - 2027 роки**

2023 р

ЗМІСТ

Перелік скорочень	4
1 Методологія процесу розробки Стратегії розвитку громади	6
2 Соціально-економічний профіль громади.....	14
2.1 Історичний розвиток	14
2.2 Географічне розташування.....	15
2.3 Природно-ресурсний потенціал.....	18
2.3.1 Земельні ресурси	18
2.3.2 Клімат	20
2.3.3 Природні ресурси	20
2.3.4 Стан довкілля.....	21
2.4 Характеристика населення та трудових ресурсів.....	22
2.4.1 Характеристика населення	22
2.4.2 Трудові ресурси	24
2.4.3 Доходи населення і заробітна плата	25
2.5 Наявна інфраструктура	26
2.5.1 Транспортна інфраструктура	26
2.5.2 Місцевий транспорт	28
2.5.3 Житлово-комунальне господарство	29
2.5.4 Поштова інфраструктура та зв'язок	31
2.5.5 Соціальна інфраструктура.....	32
2.5.6 Містобудівна документація.....	43
2.6 Економічний розвиток	43
2.6.1 Суб'єкти господарської діяльності, найбільші роботодавці громади.....	43
2.6.2 Розвиток малого і середнього бізнесу	43
2.6.3 Зовнішньоекономічна діяльність.....	44
2.6.4 Інформація про сільське господарство	44
2.6.5 Інвестиційна діяльність	44
2.6.6 Інфраструктура підтримки бізнесу	45
2.7 Фінансовий стан та бюджет територіальної громади.....	46
2.7.1 Доходи бюджету.....	46
2.7.2 Видатки бюджету	51
2.7.3 Міжбюджетне трансферти в 2023 р.....	53
2.8 Органи управління громадою	54
2.9 Органи самоорганізації населення та громадських об'єднань	55
2.10 Вплив війни на розвиток громади.....	56
2.10.1 Служби та системи безпеки в громаді	56

2.10.2	Вимушено переміщені особи	56
3	PESTEL та SWOT-аналіз Білоберізької територіальної громади	59
3.1	PESTEL – аналіз Білоберізької територіальної громади	59
3.2	SWOT – аналіз Білоберізької територіальної громади	63
3.3	Порівняльні переваги, виклики і ризики Білоберізької сільської територіальної громади	64
3.3.1	Порівняльні переваги	64
3.3.2	Виклики	64
3.3.3	Ризики	65
4	Головні чинники стратегічного вибору	66
4.1	Сценарії розвитку Білоберізької сільської територіальної громади	66
4.2	Інерційний (песимістичний) сценарій розвитку	67
4.2.1	Базові припущення інерційного сценарію - національний рівень	67
4.2.2	Базові припущення інерційного сценарію – місцевий рівень	67
4.2.3	Результати інерційного сценарію	68
4.3	Оптимістичний сценарій розвитку	69
4.3.1	Базові припущення оптимістичного сценарію – національний	69
4.3.2	Базові припущення оптимістичного сценарію – місцевий рівень	70
4.3.3	Результат оптимістичного сценарію	70
4.4	Базовий сценарій розвитку – поступове відновлення та реновація	71
4.4.1	Базові припущення реалістичного сценарію - національний рівень	71
4.4.2	Базові припущення реалістичного сценарію – місцевий рівень	72
4.4.3	Результат реалістичного сценарію	72
5	Стратегічне бачення розвитку Білоберізької сільської територіальної громади	74
5.1	Фінальна версія стратегічного бачення розвитку Білоберізької сільської територіальної громади	74
6	Дерево проблем Білоберізької територіальної громади	75
7	Дерево цілей Білоберізької територіальної громади	78
8	Аналіз відповідності положень стратегії розвитку Білоберізької сільської ТГ Стратегії розвитку Івано-Франківської області на 2023 – 2027 роки	80
9	План реалізації Стратегії	81
9.1	Часові рамки і засоби реалізації	81
9.2	Орієнтовний фінансовий план	89
10	Моніторинг Стратегії	99
10.1	Система управління, моніторингу та оновлення Стратегії	99
10.1.1	Управління процесом реалізації стратегії	100
10.1.2	Процедура моніторингу Стратегії	101
10.2	План моніторингу Стратегії	104

Перелік скорочень

DECIDE – Швейцарсько-український проєкт DECIDE - «Децентралізація для розвитку демократичної освіти»

PESTEL-аналіз – аналіз, призначений для виявлення політичних (P — political), економічних (E — economic), соціальних (S — social), технологічних (T — technological), екологічних (E – environmental) та правових (L - legal i) аспектів зовнішнього середовища, які впливають на розвиток регіону (території).

SWOT-аналіз – аналіз сильних, слабких сторін, а також сприятливих можливостей і загроз.

АПК – агропромисловий комплекс

АТ – акціонерне товариство

АТО – антитерористична операція

ВНЗ – вищий навчальний заклад

ВПО – внутрішньо-переміщені особи

ДСанПіН – Державні санітарні правила і норми

ЄС – Європейський Союз

ЖКГ – житлово-комунальне господарство

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗДО – заклад дошкільної освіти

ЗЗСО – заклад загальної середньої освіти

ЗНО – зовнішнє незалежне оцінювання

ЗМІ – засоби масової інформації.

ЗО – заклад освіти

ЗПО - заклади позашкільної освіти

ЗСУ – збройні сили України

ЗУ – Закон України

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології

ІРЦ – інклюзивно-ресурсний центр

ІТ – інформаційні технології.

КУВ – Комітет з управління впровадженням стратегічного плану

МГН – маломобільні групи населення

ММС – міжмуніципальне співробітництво

МСБ – малий та середній бізнес

МТД – міжнародна технічна допомога

НУШ – Нова українська школа

ОВА – Обласна військова адміністрація

ОДА – Обласна державна адміністрація

ОМС – органи місцевого самоврядування
ООП – особливі освітні потреби
ОСН – органи самоорганізації населення
РГ – робоча група
СОК – сільськогосподарський обслуговуючий кооператив
СПД – суб'єкти підприємницької діяльності
ТГ – територіальна громада
ТЗ – технічне завдання на проект місцевого розвитку
ТПВ – тверді побутові відходи
ФОП – фізичні особи – підприємці
ЦНАП – центр надання адміністративних послуг
ЦОВВ – центральні органи виконавчої влади.

1 **Методологія процесу розробки Стратегії розвитку громади**

Підготовка Стратегії розвитку Білоберізької сільської територіальної громади (далі – Стратегія) відбувалася у складних умовах дії воєнного стану та нових викликів, у тому числі пов'язаних з подальшим веденням активних бойових дій, необхідністю посилення безпекових умов, збільшенням відповідальності за інфраструктурну доступність, зростанням попиту на практичну психологічну допомогу, суттєвому збільшенні кількості ВПО, у тому числі серед дітей, та пов'язаних з цим проблем та переваг, зменшенням фінансування на державному та місцевому рівнях, руйнацією ланцюгів доданої вартості, відкриттям нових можливостей для співпраці з ЄС, США та Канадою. У цілому, Стратегія розроблялась у ситуації невизначеності та великому ризику впливу зовнішніх факторів.

У той же час, наявність стратегічного документу значно розширює можливості щодо розвитку Білоберізької територіальної громади. Стратегія визначає довгострокове бачення, пріоритетні проблеми, вирішення яких сприятиме розвитку та досягненню мети. Наявність Стратегії - це насамперед послідовність управлінських дій та упорядкування фінансування громади, що позитивно вплине на її розвиток. Стратегія розвитку є ключовою ланкою стратегічного управління на рівні Білоберізької територіальної громади.

Ініціаторами розробки Стратегії є відділ економічної політики, проектної роботи та туризму Білоберізької сільської ради.

Принципами розробки Стратегії є:

- Відповідність нормативним вимогам.
- Врахування принципів прав людини та демократії.
- Встановлення взаємозв'язку із стратегічними документами на рівні громади та регіону у межах застосування програмно-цільового підходу управління.
- Партисипативний підхід до розроблення та впровадження Стратегії розвитку громади.
- Гендерно-орієнтований підхід як наскрізна лінія.
- Релевантність Стратегії розвитку потребам основних стейкхолдерів та загальнодержавному контексту.
- Об'єктивність – Стратегія розвитку розроблена на підставі статистичних даних, результатів опитування громадськості та визначає реально досяжні цілі.
- Обґрунтованість та доцільність – визначає чіткі цілі та заходи щодо їх досягнення.
- Забезпечення сталого розвитку - забезпечує розвиток для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь.

Головними пріоритетами у розробці Стратегії були забезпечення відкритості та демократичності процесу, гендерної рівності та залученості усіх стейкхолдерів.

У межах розробки Стратегії проведені:

- засідання робочої групи з розробки проекту Стратегії;
- онлайн опитування громадськості (мешканців і бізнесу);
- постійні консультації з експертами Проекту DECIDE;
- інші партисипативні заходи (фокус-групи, стратегічні сесії тощо);
- винесення на обговорення стейкхолдерам результатів поетапної розробки Стратегії та отримання пропозицій від них;
- громадське обговорення проекту Стратегії.

Для забезпечення прозорості усі етапи розроблення Стратегії супроводжувалися інформаційною кампанією на офіційному сайті Білоберізької територіальної громади та у соціальних мережах, проведенням інформаційних заходів в онлайн та офлайн форматах, метою яких є не тільки інформування про хід розробки Стратегії, а й вивчення думки та отримання зворотного зв'язку.

Впровадження розробленої Стратегії покладається на відділ економічної політики, проєктної роботи та туризму Білоберізької сільської ради, однак для успішного втілення поставлених цілей та реалізації проєктів розвитку необхідно залучити всіх стейкхолдерів, включаючи всі задіяні управління/відділи громади, комунальне та приватні підприємства, донорів та інших партнерів.

Важливо зазначити, що Стратегія фіксує напрями розвитку Білоберізької територіальної громади, але є гнучким документом на проєктному рівні. Тому важливо на постійній основі здійснювати моніторинг та оцінювання процесу реалізації Стратегії та адаптувати її передусім до зовнішніх викликів.

Розроблення, затвердження, реалізація, здійснення моніторингу та оцінювання реалізації Стратегій є складовими єдиного стратегічного планувального циклу, що передбачає таку послідовність процесів:

аналіз – вивчення ситуації, основних переваг та проблем, оцінка ситуації, збір статистичних даних, у тому числі у гендерному розрізі, проведення необхідних опитувань, фокус-груп (проведення на цій основі профільного та SWOT-аналізу);

планування – визначення стратегічного бачення, стратегічних і операційних цілей, способів реалізації завдань і заходів, а також ключових результативних показників досягнення встановлених цілей Стратегії, з урахуванням критеріїв та індикаторів розвитку громади, розроблених державою і Проєктом DECIDE;

впровадження – розроблення та затвердження Плану впровадження, формування кошторису з урахуванням цілей, визначених у Стратегії, реалізація проєктів розвитку, моніторинг досягнення цілей та їх коригування у разі необхідності;

оцінювання – визначення результатів впливу реалізації Стратегії на розвиток громади, оцінка впровадження принципів демократичних цінностей, досягнення інших запланованих результатів та врахування їх у наступному планувальному циклі.

Методологія розробки Стратегії розвитку включає наступні етапи:

I Етап – Підготовчий (попереднє планування).

Підготовчий етап роботи над Стратегією включає кілька кроків, основними серед яких є: розроблення методології роботи над Стратегією, складання плану роботи, комунікаційного плану, створення робочої групи щодо розробки Стратегії.

Створення робочої групи з розробки Стратегії розвитку громади базується на партисипативних та гендерних підходах, шляхом залучення усіх активних та зацікавлених представників громади, що відповідає демократичним принципам та створює умови для врахування інтересів всіх стейкхолдерів та бенефіціарів.

Робоча група формулася шляхом оголошенням для бажаючих приєднатись до процесу розробки Стратегії.

До складу робочої групи включено представників виконавчих органів Білоберізької ради:

– голову, заступників голови, які відповідають за питання економіки, житлово-комунального господарства, освіти, культури, охорони здоров'я, спеціалістів економічного, фінансового органу, відділів освіти, культури, ЦНАП, соціальних служб, інших спеціалістів за необхідністю;

– депутатів Білоберізької сільської ради;

– керівників профільного комунального підприємства, закладів та установ Білоберізької територіальної громади, активних працівників;

– представників громадських об'єднань, молодіжної ради, бізнесу, ВПО.

Основні результати I етапу:

- розроблено методологію роботи над Стратегією;
- створене робочу групу з розробки Стратегії;
- сформовано план роботи над розробкою Стратегії;
- сформовано комунікаційний план роботи;
- поінформовано громадськість про початок роботи над Стратегією.

II Етап – Аналіз середовища і факторів розвитку громади

Аналіз середовища і факторів розвитку громади включатиме:

- аналіз наявної ситуації в Білоберізькій громаді щодо її розвитку (збір статистичної інформації);
- складання анкет для соціологічного дослідження учасників щодо їх бачення розвитку громади, пріоритетів та напрямків розвитку та проведення опитування;
- формування SWOT аналізу;
- відпрацювання пріоритезації проблем у громаді.

Аналіз стану розвитку Білоберізької територіальної громади проведено на основі статистичних даних, результатів соціологічного дослідження, висновків отриманих під час проведення засідань робочих груп з розробки Стратегії та фокус-груп. Аналіз враховує причинно-наслідкові зв'язки. На основі отриманих даних формується профіль громади. У подальшому такий аналіз можна проводити у динаміці.

Одним з найважливіших етапів аналізу стану – опитування. Результати опитування надають бачення проблем, бачення перспектив розвитку, а також проведення опитування сприяє інформуванню зацікавлених сторін про роботу над Стратегією, допомагає побудувати діалог з громадськістю.

Аналіз стану розвитку громади вкаже від чого варто відмовлятися, а також – куди потрібно спрямовувати ресурси, де є потенціал для розвитку.

Інформація та знання, отримані в результаті вивчення середовища дозволяють провести SWOT-аналіз що передбачає зовнішній (оцінку основних загроз і можливостей, що визначаються зовнішнім середовищем) та внутрішній (оцінка сильних і слабких сторін, що забезпечує визначення основних проблем та переваг) аналізу. Добре розуміння цих чотирьох аспектів ситуації допомагає точніше спрямувати планування заходів з прискорення розвитку та максимально можливе використання сильних сторін, виправлення слабких сторін, використання наявних можливостей та усунення загроз. У результаті використання цього інструменту має бути розроблена обґрунтована стратегія досягнення майбутнього, максимально адаптована до вихідних (стартових) умов з урахуванням зовнішніх чинників впливу на це майбутнє. Це дозволить забезпечити релевантність Стратегії розвитку потребам стейкхолдерів.

Відповідальність за проведення SWOT-аналізу покладається на членів робочої групи.

Основні результати II етапу:

- створено базу для прогнозу;
- оцінено можливості розвитку громади;
- сформовано уявлення про проблеми та перспективи розвитку громади;
- поінформовано населення про розробку Стратегії;
- визначено пріоритетні для вирішення проблеми;
- за результатами SWOT аналізу отримано дані про результати внутрішнього функціонування громади та зменшено ризики, систематизовано перспективи.

III Етап - Визначення бачення, напрямів розвитку громади

Етап передбачає розробку стратегічного бачення (візії), сценарних прогнозів, стратегічних, операційних цілей, завдань та власне проєктів.

На основі проведеного аналізу стану розвитку громади, складеної описово-аналітичної частини Стратегії, а також враховуючи унікальні характеристики громади згідно зі SWOT – аналізом, визначеними проблемами, робоча група формує бачення та напрямки розвитку громади.

Стратегічне бачення (візія) представляє стислий і узагальнений опис перспективи розвитку громади в довгостроковому періоді з урахуванням унікальних особливостей та демократичного розвитку. Стратегічне бачення окреслює узгоджене, всебічне та оптимістичне формування майбутнього, що є основою для визначення стратегічних та операційних цілей.

Стратегічні та операційні цілі повинні відповідати принципам демократичних цінностей, SMART цілям, цілям стратегічних документів, затверджених на регіональному та місцевому рівнях, а також враховувати напрями державної політики в сфері децентралізації. Вони повинні відповідати баченню та базуватись на проведеному аналізі розвитку громади, перевагах, ресурсах і визначальних можливостях. Стратегічні цілі окреслюють шляхи досягнення стратегічного бачення та конкретизуються в операційних цілях.

Також, визначено основні можливі сценарії розвитку, оскільки ознакою поточного стану є високий ступінь невизначеності. Діяльність в умовах невизначеності потребує застосування певних інструментів роботи, серед яких найбільш оптимальним є **сценарний аналіз**. Сценарій – це послідовність подій, які можуть відбутися в майбутньому із значною долею ймовірності за певних умов. Такі умови, або фактори, можуть бути як зовнішні, так і внутрішні.

Основа кожного сценарію повинні становити базові сценарні припущення, відповідно до яких можуть виникати ті чи інші фактори впливу. Основними сценаріями розвитку є: інерційний (песимістичний), оптимістичний (модернізаційний) та базовий (цільовий), або реалістичний.

Робота зі сценаріями в подальшому передбачає розробку індикаторів, за якими можна відстежувати (констатувати) початок дії сценарію та створений план робіт за кожним зі сценаріїв.

Основні результати III етапу:

- залучено максимальну кількість зацікавлених сторін;
- визначено стратегічне бачення;
- сформовано сценарії розвитку;
- сформовано структуру стратегічних цілей;
- сформовано проєктні ідеї;

- розроблено технічні завдання проєктів.

IV Етап - Моніторинг та впровадження Стратегії.

Реалізація Стратегії здійснюється на основі Плану заходів з її реалізації. План заходів розробляється для забезпечення виконання завдань, визначених Стратегією. Виконання завдань деталізується у розробленні проєктів розвитку, через реалізацію яких впроваджується Стратегія.

Напрацювання проєктних ідей з використанням технології SMART цілей здійснюється у постійній комунікації зі стейкхолдерами через збір пропозицій та коментарів на офіційному сайті громади, проведення консультацій. Пул проєктів розвитку формується на підставі ідей робочої групи, зовнішніх пропозицій.

Проєктні ідеї напрацьовуються у вигляді карток технічних завдань, розроблених з використанням технології SMART цілей.

Розроблення проєкту Плану впровадження Стратегії розвитку громади здійснюється строком на поточний та два наступних бюджетний років.

План впровадження та подальший моніторинг Стратегії базується на RBM-підході (управління, орієнтоване на результат, Results-Based Management), що передбачає визначення індикаторів досягнення цілей та визначення показників вимірювання.

Моніторинг розглядається як процес (процедура) систематичного накопичення інформації, її обробки і підготовки висновків з метою уникнення ризику суттєвих відхилень від запланованих результатів та забезпечення якості й ефективності в реалізації проєктів розвитку.

Система моніторингу має включати: орган з моніторингу; документ (Положення) про систему моніторингу виконання Стратегії (у Стратегії має бути окремий розділ з описанням системи моніторингу її впровадження); систему індикаторів (результатів) виконання Стратегії (кількісні та якісні показники / індикатори). Інструментом моніторингу є система комплексних індикаторів досягнення цілей та показників вимірювання, які повинні відображати як ефективність виконання конкретних завдань, так і засвідчувати їх релевантність стратегічним цілям Стратегії.

Визначення індикаторів відбувається на підставі застосування критеріїв оцінки розвитку громади, розроблених експертами Швейцарсько-український проєкту DECIDE - «Децентралізація для розвитку демократичної освіти».

Моніторинг відбувається із застосуванням інструментів опитування мешканців і бізнесу громади, збору статистичних даних та інше.

Оцінювання реалізації Стратегії та Плану впровадження проводиться після завершення строку їх реалізації на основі даних звітів проведеного моніторингу та є необхідним етапом для отримання інформації стосовно досягнення очікуваних результатів, сталості змін з метою прийняття необхідних подальших рішень та необхідних коригувань.

На основі здійснення оцінювання складається заключний звіт, який містить:

- результати порівняння фактичних та цільових значень показників;
- досягнення запланованих цілей;
- задоволення потреб;
- наявних незапланованих змін та впливів;
- опис діяльності, що призвела до змін (зокрема незапланованих);

- ефективності механізмів реалізації, ресурсних витрат, стійкості результатів Стратегії.

Оцінювання може бути внутрішнім (проводиться виконавцями Стратегії) та зовнішнім (проводиться із залученням експертів).

Результати моніторингу та оцінки у вигляді звіту, оприлюднюються на офіційному сайті громади та розглядаються профільними депутатськими комісіями і виносяться на розгляд сесії Білоберізької ради один раз на рік (при необхідності – двічі на рік).

Основні результати IV етапу:

- розроблено план впровадження стратегії розвитку громади (далі – ПВСРГ);
- складено план моніторингу;
- визначено індикатори моніторингу.

V Етап - Громадське обговорення та ухвалення Стратегії

Склавши Стратегію, План її реалізації включно з Планом моніторингу виконання, робоча група ініціює проведення громадських обговорень. Після проведення громадського обговорення допрацьована Стратегія та План її реалізації подається на розгляд і ухвалення в якості політики розвитку територіальної громади.

Основні результати V етапу:

- проведено громадські обговорення Стратегії розвитку громади;
- затверджено рішенням місцевої ради Стратегію розвитку громади.

Робочу групу з розробки Стратегії розвитку та її повноваження затверджено розпорядженням Білоберізької сільського голови від 13 липня 2021 року № 91-р «Про створення робочої групи з розробки Стратегії розвитку Білоберізької територіальної громади на 2022 - 2027 роки». До складу робочої групи було внесено зміни згідно до розпорядженням сільського голови від 18.04.2023 р. № 62-р «Про внесення змін до складу робочої групи з розробки Стратегії розвитку Білоберізької територіальної громади до на період до 2027 року».

Таблиця 1 Склад робочої групи з розробки Стратегії розвитку Білоберізької громади на 2023-2027 рр. (з урахуванням змін)

№	Прізвище та ім'я	Посада
1.	Пилипюк Василь Васильович	Перший заступник сільського голови
2.	Михайлюк Василина Василівна	Секретар сільської ради та виконавчого комітету
3.	Федорчук Юрій Юрійович	Заступник сільського голови з питань діяльності виконавчих органів ради
4.	Гілюк Василь Васильович	Депутат сільської ради
5.	Крамар Михайло Романович	Заступник голови молодіжної ради
6.	Дмитроняк Галина Миколаївна	Начальник відділу освіти, культури, молоді та спорту
7.	Семенюк Олександр Дмитрович	Спеціаліст I категорії сектору інформаційно-аналітичної роботи і комунікацій виконавчого комітету
8.	Феркаляк Василь Дмитрович	Начальник фінансового відділу сільської ради
9.	Маковійчук Лариса Іванівна	Адміністратор ВРМ с. Хороцеве
10.	Бельмега Галина Василівна	Депутат сільської ради

11.	Мізинюк Наталія Іванівна	Завідувач сектору соціального захисту населення виконавчого комітету сільської ради
12.	Мороз Олександра Михайлівна	Начальник ЦНАП Білоберізької сільської ради
13.	Скидан Діана Петрівна	Спеціаліст відділу освіти, культури, молоді та спорту виконавчого комітету сільської ради
14.	Вепрейчук Лілія Юріївна	Директор Довгопільського ліцею
15.	Федорчук Петро Петрович	Староста Яблуницького старостинського округу
16.	Димидюк Марія Миколаївна	Депутат сільської ради, вчитель Гринявського ліцею
17.	Федорчак Світлана Юріївна	Адміністратор ВРМ ЦНАП с. Гринява
18.	Григорчук Станіслав Іванович	Депутат сільської ради, директор КНП «Яблуницька АЗПСМ»
19.	Гавучак Надія Іванівна	Начальник служби у справах дітей Білоберізької сільської ради
20.	Рубаняк Параска Танасівна	Діловод Пробійнівського старостинського округу
21.	Гавучак Галина Олексіївна	Діловод Голошинського старостинського округу
22.	Дмитроняк Лілія Миколаївна	Студентка ПНУ імені Василя Стефаника
23.	Юрчук Дмитро Дмитрович	Депутат сільської ради, приватний підприємець
24.	Юрчук Василь Дмитрович	Депутат сільської ради, приватний підприємець
25.	Пилип'юк Галина Олегівна	Голова молодіжної ради, представник туристичного бізнесу
26.	Пилипюк Лариса Василівна	Представник туристичного бізнесу
27.	Мегедин Мирослав Васильович	Поліцейський офіцер громади
28.	Склярова Людмила Євгенівна	Спеціаліст I категорії сектору соціального захисту населення виконавчого комітету сільської ради.
29.	Джуряк Дмитро Дмитрович	Староста Довгопільського старостинського округу
30.	Фрей Наталя Олексіївна	Начальник відділу загальної та організаційної роботи
31.	Бодоряк Олеся Іванівна	Діловод Довгопільського старостинського округу
32.	Озарук Любов Юріївна	Учениця Устеріківської гімназії
33.	Проданчук Дмитро Васильович	студент

Практична підготовка Стратегії розпочалася у листопаді 2022 року та тривала по вересень 2023 року. За цей час було проведено 5 засідань відповідної робочої групи та з 18 по 27 вересня 2023 року здійснено належне громадське обговорення сформованого проєкту Стратегії.

Усі засідання Робочої групи проводилися у відкритому режимі та режимі он-лайн або офлайн, тому усі бажаючі мали можливість брати участь в розробці Стратегії.

Експертний та методичний супровід забезпечували:

- Експертка зі стратегічного планування Швейцарсько-українського проєкту DECIDE - «Децентралізація для розвитку демократичної освіти» Галина Посвалюк;
- Національна експертка зі стратегічного планування Швейцарсько-українського проєкту DECIDE - «Децентралізація для розвитку демократичної освіти» Ольга Терент'єва.

2 Соціально-економічний профіль громади

2.1 Історичний розвиток

Білоберізька сільська територіальна громада утворена на підставі Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2015 року № 1077-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Івано-Франківської області» у відповідності до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» у складі трьох сільських рад – Білоберізької, Хороцівської Устеріківської, чотирьох населених пунктів – сіл Білоберізка, Хороцеве, Барвінків та Устеріки. Перші вибори сільського голови та депутатів Білоберізької сільської ради об'єднаної територіальної громади відбулися 27 березня 2016 року.

В нинішньому складі Білоберізька сільська територіальна громада була сформована на підставі Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 року № 483-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Івано-Франківської області», в результаті чого до існуючої Білоберізької сільської територіальної громади було приєднано ще шість сільських рад: Стебнівська, Довгопільська, Яблуницька, Гринявська, Пробійнівська та Голошинська у складі тринадцяти населених пунктів, сіл: Стебні, Довгополе, Полянки, Черемошна, Яблуниця, Гринява, Пробійнівка, Грамотне, Біла Річка, Голошина, Сеньківське, Стовпні та Кохан. Чисельність населення Білоберізької сільської територіальної громади збільшилася втричі, а площа - у вісім разів. Чергові вибори Білоберізького сільського голови та депутатів Білоберізької сільської ради в нинішньому складі відбулися 25 жовтня 2020 року.

Остаточне юридичне оформлення Білоберізької територіальної громади (далі – Білоберізька ТГ) відбулося на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України № 714-р від 12 червня 2020 року «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Івано-Франківської області».

Найдавніші письмові згадки про населені пункти громади відносяться до XV-XVI століття: село Довгополе (1500 р.), село Яблуниця (1515 р.), село Черемошна (1523 р), село Білоберізка (1669 р), найпізніші письмові згадки – село Голошина (1832 рік), село Пробійнівка (Шикмани)- 1846 рік, Біла Річка -1910 рік.

Село Білоберізка має і високогірні присілки: Поля, Ціви, Пасічне, Заверх, Буковець та інші. На відміну від багатьох інших сіл Верховинщини, Білоберізка в XIX – XX століттях розвивалася досить бурхливо. Якщо в 1858 році в селі проживало 998 чоловік то в 1921 році в 288 будинках мешкало вже 1368 чоловік, а в 1931 році 1620 жителів проживало у 363 будинках. У 1980-х роках проживало 2225 мешканців у 668 будинках. Зараз проживає 1132 осіб.

У 1939 році село як і вся Галичина визволилось від польського поневолення. Повсюдно почали діяти новостворені органи влади і разом з визволенням від польського поневолення почалась нова сторінка історії «поневолення краю російськими визволителями», які з перших тижнів почали встановлювати «нові порядки» у всіх сферах життя села.

На території село як і в усій Західній Україні почалась колективізація, наслідком якої був страшний голодомор 1947 року. Та жителі села Білоберізки пережили всі страждання, які випали на їхню долю. Якщо раніше найпоширенішими були професії лісоруба, лісосплавника, то зараз у селі є свої вчителі, лікарі, спеціалісти сільського та лісового господарства, інженери, техніки, механіки та багато інших професій.

2.2 Географічне розташування

Білоберізька сільська територіальна громада розташована в південній частині Івано-Франківської області, гірській частині Українських Карпат. В адміністративному підпорядкуванні Білоберізька сільська територіальна громада входить до складу Верховинського району Івано-Франківської області. Річки Черемош та Білий Черемош відділяють територію Білоберізької сільської територіальної громади від Чернівецької області. Через територію громади проходять автомобільні дороги: Р-62 Криворівня –Чернівці (державного значення), О090801 Барвінків – Розтоки (місцевого (обласного) значення), Устеріки – Пробійнівка та Гринява-Голошина (місцевого (районного) значення), а також більше 200 км доріг та вуличок комунальної форми власності. Найближча залізнична станція розташована у місті Вижниця Чернівецької області, за 25 км від села Білоберізка, адміністративного центру громади.

Межує Білоберізька сільська територіальна громада зі сходу через річку Черемош - з Усть-Путильською, Конятинською та Селятинською територіальними громадами Чернівецької області, з півдня – державою Румунія, з південного заходу та заходу – із Зеленською сільською та Верховинською селищною територіальними громадами Івано-Франківської області, з північного заходу – із Косівською міською та з півночі - Кутською селищною громадами Івано-Франківської області.

Таблиця 2 Відстань від населених пунктів, які входять до складу Білоберізької сільської територіальної громади

№ п/п	Назва населеного пункту, підкреслено центри старостинських округів	Відстань до адміністративного центру громади – села Білоберізка	Відстань до села Устеріки, куди перенесено адміністративний центр громади
1	село Білоберізка	0	11,0
2	<u>село Хороцеве</u>	3,3	7,7
3	село Барвінків	6,5	5,5
4	<u>село Устеріки</u>	11,0	0
5	<u>село Стебні</u>	13,9	4,3
6	<u>село Довгополе</u>	18,4	8,8
7	село Полянки	21,1	10,5
8	село Кохан	19,5	9,8
9	<u>село Яблуниця</u>	31,1	19,6
10	село Черемошна	25,3	13,9
11	село Сеньківське	33,3	25,7
12	<u>село Гринява</u>	37,9	26,3
13	село Біла Річка	38,6	27,0
14	<u>село Пробійнівка</u>	44,0	32,4
15	село Грамотне	41,00	40,00
17	село Стовпні	46,6	35,1
18	<u>село Голошина</u>	48,9	37,4

Географія громади є досить складною в плані управління та транспортної доступності. Її територія є витягнутою з півночі на південь майже на 60 км. В той же час зі сходу на захід, в самому вузькому місці, протяжність не перевищує кількох кілометрів. Враховуючи обмеженість транспортних засобів, складність рельєфу місцевості, все це створює проблеми для мешканців, в т.ч. – з доступом до адміністративного центру громади, села Білоберізка. В

силу цих причин, адміністративний центр перенесено в село Устеріки, котре має дещо краще географічне положення.

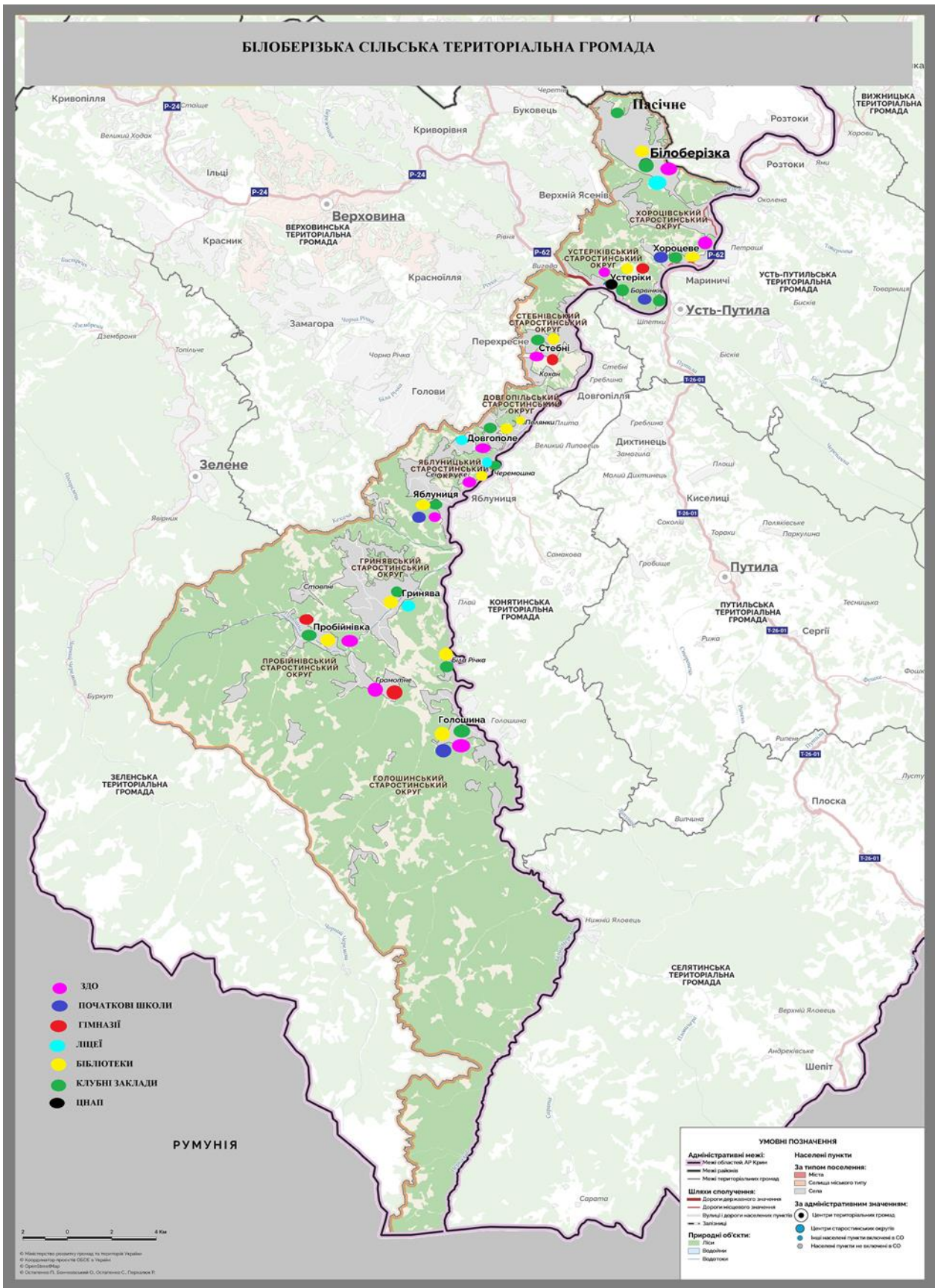

Рисунок 1 Карта Білоберізької територіальної громади

З наведеного графічного зображення громади добре видно, що окрім віддаленості більшості сіл від адміністративного центру, є ще проблема з транспортною доступністю. Переважна більшість населених пунктів громади з'єднані між собою завдяки дорозі місцевого (районного) значення С 090202 Устеріки - Пробійнівка. Але остання проходить по адміністративній межі Івано-Франківської та Чернівецької області. Також громадою проходить дорога Р 62 – автомобільний шлях регіонального значення, котрий перетинає Чернівецьку і Івано-Франківську області. В громаді він забезпечує зв'язок лише між селами Устеріки та Барвінків.

Протяжність автомобільних доріг:

- Державного значення - 7 км (Р-62 Криворівня – Чернівці), з них: 5,2 км – в ідеальному стані після капітального ремонту, 1,8 км (ділянка Устеріки – Барвінків) – потребують капітального ремонту;
- Обласного значення – 8,847 км (Барвінків – Білоберізка), потребують капітального ремонту;
- Районного значення – 48,125 км, з них 29,525 км (Устеріки – Пробійнівка, яка є єдиною транспортною артерією для жителів 13 населених пунктів) потребує нагального проведення капітального ремонту, Гринява – Голошина – 11,6 км, Гринява – Грамотне - 4,0 км, Довгополе – Кохан - 3,0 км також потребують проведення ремонту. В 2022 році за кошти місцевого бюджету як співфінансування для майбутніх виконаних робіт передано субвенцію до обласного бюджету у сумі 18 млн. гривень для ДП «Дороги Прикарпаття» на виконання робіт з експлуатаційного утримання доріг місцевого значення Розтоки – Барвінків та Устеріки-Пробійнівка.

В силу специфічних гірських умов, до окремих населених пунктів (села Грамотне, Сеньківське, Стопні, Кохан) та численних присілків в інших населених пунктах громади технічно неможливо організувати автобусне сполучення, особливо це стосується підвезення дітей.

Залізничне сполучення на території громади та всього Верховинського району відсутнє. Найближча залізнична станція знаходиться в м. Ворохта. Це понад 60 км або майже півтори години в дорозі автомобільним транспортом.

Відстань від адміністративного центру Білоберізької територіальної громади села Білоберізка до м. Верховина (районний центр) – 32 км., до м. Івано-Франківськ – 125 км, до м. Чернівці – 100 км (там же знаходиться найближчий аеропорт), до м. Сучава (Румунія) – 155 км.

Таблиця 3 Порівняльні характеристики Білоберізької ТГ, Івано-Франківського району та Івано-Франківської області

Регіони	Площа, км ²	Площа у % до загальної площі району/області/країни	Населення	Населення у % до загального населення району/області/країни	Густота населення, осіб/км ²
Білоберізька ТГ	356,6	28,3/2,54/0,06	8 672	28,4/0,64/0,02	24,5
Верховинський район	1 248,3	області–8,96 країни–0,21	30 479	області–2,25 країни–0,07	24,4
Івано-Франківська область	13 927	країни–2,31	1 351 822	країни–3,28	96,97

Чисельність мешканців громади є невисокою і досить типовою для громади в гірських районах України. В районі, в якому вона є однією з трьох створених громад, Білоберізька займає трохи менше третини, як за площею так і за чисельністю мешканців. Густота

населення така сама, як в районі, і майже в чотири рази нижча, ніж в області. Невисока чисельність мешканців вказує також на наявність значних незаселених територій.

Таблиця 4 Порівняння з громадами-конкурентами

Показники	2023		
	Білоберізька ТГ	Верховинська ТГ	Зеленська ТГ
Територія, км ²	356,6	407,2	487,3
Населення, осіб	8 672	19 845	1 915
Густота населення, осіб/км ²	24,3	48,7	3,9

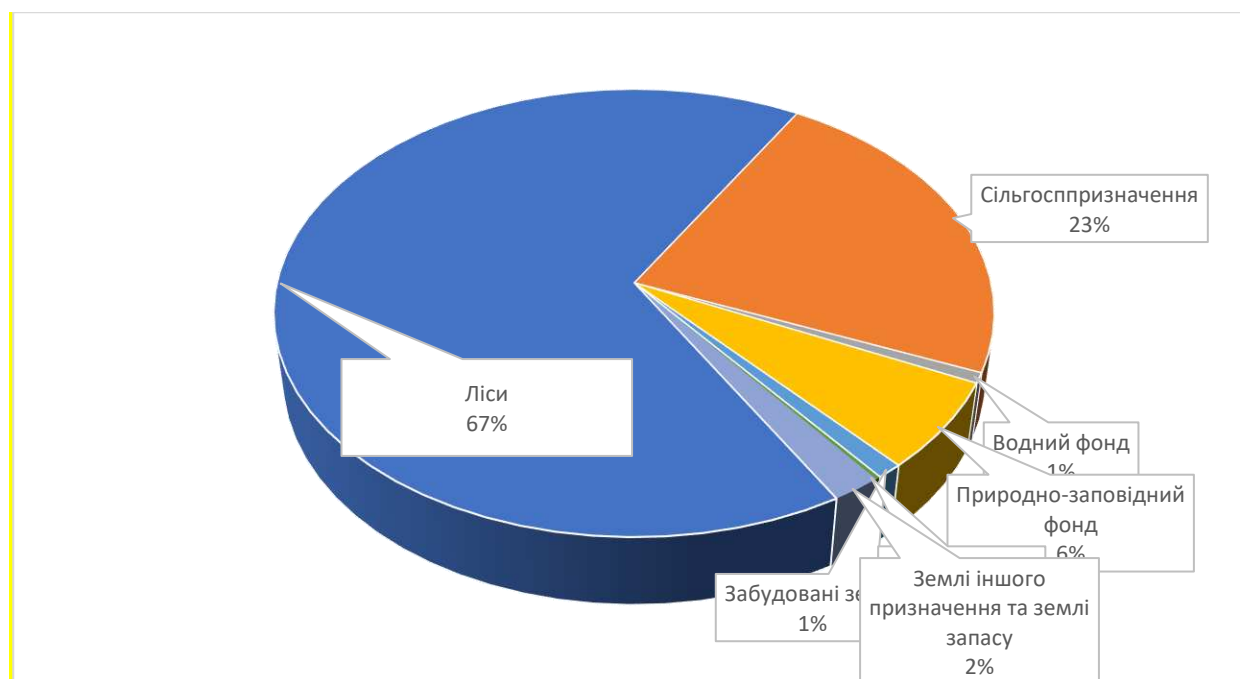
По площі, яку займає Білоберізька громада, вона є найменшою серед трьох громад в районі. Проте, порівняно з нею, Зеленська громада взагалі практично незаселена: специфіка гірської території тут проявляється найбільш сильно. Що стосується Верховинської громади, то її, порівняно високий показник щільності мешканців, обумовлений їхнім компактним проживанням в смт Верховна (майже третина від числа жителів громади).

Географічне положення громади в гірській місцевості Івано-Франківщини дає їй не лише переваги, але й недоліки. До переваг відноситься розташування в Карпатському регіоні, котрий асоціюється з гарною екологією та відпочинком. До недоліків належать: обмежене транспортне сполучення та низька щільність жителів громади. Як правило, ці фактори створюють ряд проблем для реалізації масштабних проєктів через обмеженість потенційних фахівців та працівників на етапах реалізації і втілення, а також – споживачів майбутніх послуг. Разом з тим, щільність населення варто розглядати в контексті цілого ряду інших питань: міграційні процеси, рівень кваліфікації мешканців, географія розташування, ресурсний.

2.3 Природно-ресурсний потенціал

2.3.1 Земельні ресурси

Територія Білоберізької сільської територіальної громади становить 356,6 км², з них на ліси та сільськогосподарські землі припадає майже 96% (71 та 25% відповідно). Під забудовою, промисловими, водними та іншими об'єктами знаходиться менше 5% площ.

Діаграма 1 Структура земельного фонду Білоберізької територіальної громади

Землі сільськогосподарського призначення малоприсадибні для розвитку рослинництва. Короткий період вегетації та клас землі є причинами того, що обробляти її не вигідно, дуже високий рівень ручної праці. Мешканці у невеликих масштабах, щонайбільше по декілька штук, утримують корів, овець та молодняк великої рогатої худоби.

Таблиця 5 Структура земельного фонду Білоберізької територіальної громади

Назва показника	Площа, га
Землі сільськогосподарського призначення, у тому числі:	8151,103
рілля	307,17
багаторічні насадження	37,3
сіножаті	3341,1885
пасовища	4465,4445
Ліси та лісогосподарські землі	23831,4167
Землі житлової та громадської забудови	372,9082
Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	73,6286
Землі природо заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення	2259,2
Землі водного фонду	260,34
Землі іншого призначення та землі запасу	713,1032
Всього	35661,7

Територія громади заліснена на 70%. Охороною лісів, лісозаготівлями та переробкою деревини ДП «Гринявське лісове господарство» та Верховинський районний лісгосп. Наявність на території громади гірських лісових масивів, створює передумови для розвитку міжмуніципального співробітництва в сфері туризму і рекреації.

Таблиця 6 Перелік найбільших землекористувачів Білоберізької територіальної громади

№ з/п	Назва господарства, СПД або ФОПа	Площа, га	Сплата податку в 2022 р., тис. грн.		
			Плата за землю	Інші податки та збори	Всього
1.	Філія ДП «Ліси України» Гринявське лісове господарство	18065,4927	260,9	2967,9	3228,8
2.	Верховинський районний лісгосп	5335,7586	23,8	510,4	534,2
3.	НПП «Верховинський»	2259,20	711,6	19,8	731,4
4.	Матушевський Ігор Михайлович	327,5087	62,7		62,7
5.	Маротчак Віктор Васильович	131,9487	27,8		27,8
6.	Пуршега Іван Михайлович	161,6697	34,0		34,0
7.	Максим'юк Андрій Петрович	97,2800	11,9		11,9
8.	Лазорчук Олександр Васильович	78,9286	28,6		28,6
9.	Федорчук Дмитро Олексійович	74,0000	3,9		3,9
10.	Федорчак Євдокія Дмитрівна	66,4940	19,9		19,9

На десять найбільших підприємств – землекористувачів припадає 26598,2810 га земель, або 77,7% земель сільськогосподарського призначення та лісів. При цьому основні землекористувачі сплачують до бюджету 4683,2 тис. грн. податків або 16,8% від загальних податкових надходжень.

Наведені дані щодо структури земель Білоберізької громади свідчать про переважно туристично-рекреаційний профіль громади: найбільшою є площа саме лісових масивів. А землі сільськогосподарського призначення, хоча і є другими за площею, не придатні для ефективного масового обробітку. Це формує значний потенціал розвитку туризму, в першу чергу – зеленого, а також – для створення і розвитку рекреаційних центрів, зокрема, для ветеранів. Певною перешкодою можуть бути проблеми з транспортною доступністю і популяризацією основних туристичних і рекреаційних центрів.

2.3.2 Клімат

Територія Івано-Франківської області і, відповідно, громади, лежить в Атлантико-континентальній кліматичній області і формується під переважним впливом вологих повітряних мас Атлантичного океану та Середземного моря. Вторгнення арктичних повітряних мас з північного сходу взимку спричиняє різке зниження температури повітря, середземноморського повітря з південного заходу влітку – підвищення температури повітря та інтенсивність посушливих явищ.

Клімат Верховинського району, в якому знаходиться громада, різноманітний. Це зумовлено зміною абсолютних висот, характером рельєфу, наявністю улоговин, річкових долин, схилів різних експозицій, циркуляції атмосфери, тощо. Тут виділяються в основному дві кліматичні зони: середня — з помірно холодним, надмірно вологим кліматом і високогірна — з холодним, надмірно вологим кліматом. Річна кількість опадів коливається від 800 до 1500 мм.

Холодний період в горах вище 800—1000 м триває 6 місяців. Сніговий покрив присутній з листопада до середини травня. Він має товщину на вершинах гір у середньому 300—350 см, а в інших місцях — як правило не перевищує (ненабагато перевищує 100 см). Взимку шляхи важко утримувати через снігові заноси, завірюху та низьку температуру. Вітри, що формуються під впливом загальної західної та північної й північно-східної циркуляції, а також положення гірських хребтів, спрямовує потоки холодного повітря смугами долин, зберігаючи прохолодний клімат. Переважають західні та південно-західні вітри. На високих масивах, зимою швидкість вітру може перевищити 45 м/с, а в інші пори року сягає від 3,5 до 4 м/с.

Найбільшу кількість опадів як правило фіксують протягом літніх місяців. Приблизно 25 % від усієї кількості опадів випадає у холодну пору року у вигляді снігу. Для більшості території району не притаманна небезпека сходження лавин, за винятком стін давньольодовикових котлів у Мармароських горах.

Кліматичні умови служать певним стримуючим фактором для рослинництва. Розведення худоби є цілком можливим, оскільки існують території та корми для її постійного випасу. Певні ризики пов'язані з частими змінами погодних умов і можливими похолоданнями, а також – повеннями і зсувами ґрунту.

2.3.3 Природні ресурси

Основним природним ресурсом на території громади є лісові ресурси. За даними ДП «Гринявське лісове господарство», чий лісові угіддя займають переважну більшість території

громади, запаси деревини становлять 5106,030 тис. м³. А останніми роками спостерігається всихання деревини хвойних порід, і з кожним роком масштаби всихання збільшуються.

Значні лісові масиви, наявність водотоків (річки Черемош та Білий Черемош), непоганий стан навколишнього середовища сприяють розвитку сільського зеленого туризму, який останніми роками почав суттєво розвиватися.

2.3.4 Стан довкілля

На території Білоберізької громади відсутні підприємства важкої промисловості. Забруднення ґрунту та повітря знаходиться у межах норми. Оскільки рослинництво в громаді є малорозвиненим, практично відсутнє використання засобів хімізації в аграрному секторі, що позитивно впливає на стан довкілля.

Щодо стану водних ресурсів громада характеризується, як така що потребує забезпечення питною водою майже всіх населених пунктів.

Потребують уваги і локальні каналізаційні мережі, які забруднюють підземні води,

Для регіону характерні повені, які протягом останніх років є регулярними. Через територію громади протікають річки Черемош, Білий Черемош, Пробійна та Гринява, які в період паводків виходять за межі русла і приносять значні збитки як дорожній інфраструктурі, так і домогосподарствам. Особливо катастрофічною була повінь 2008 року, яка практично повністю зруйнувала дорожню інфраструктуру, розташовану вздовж річки Черемош. Тому існує проблема будівництва берегоукріплень на річках Черемош, Білий Черемош та Гринява, майже по всій їхній протяжності на території Білоберізької сільської територіальної громади. І якщо в селі Устеріки дана проблема частково вирішена (зведені берегоукріплення), то для сіл Білоберізка, Хороцеве, Барвінків, Стебні, Довгополе, Полянки, Черемошна, Яблуниця, Гринява, Пробійнівка, Грамотне, Голошина дана проблема стоїть дуже гостро і потребує значних капіталовкладень.

Не повністю вирішеним є питання поводження з відходами та збереження природного різноманіття. Поступово ведеться робота по забезпеченню сільських територій пластиковими сміттєвими контейнерами для збору побутових відходів та сміттєзбиральною технікою. Проте не запроваджено роздільний збір та вивезення твердих побутових відходів.

Місцерозташування Білоберізької громади є неоднозначним. Позитивним є: потужний природний потенціал: чисте повітря, висока питома вага лісових масивів, водні ресурси, відсутність забруднюючих виробництв, а також – спільний кордон з Румунією. Негативними: віддаленість від основних ділових та адміністративних центрів регіону, відсутність залізничного сполучення, нерозвинена мережа автомобільних доріг, витянутість самої громади, що ускладнює сполучення ряду сіл з адміністративним центром, зрідненість земель, які звужують можливості розвитку рослинництва. Все це обмежує напрями розвитку економіки. Наразі видається досить складним розміщення в громаді підприємств промисловості (за винятком переробної), які б забезпечували зайнятість або аграрного сектору, котрі б наповнювали бюджет. Є два референтні напрями економічного розвитку, котрі мають місце і демонструють тенденцію до росту: лісове господарства (включно з деревообробкою), рекреація та туризм. Певною перешкодою тут є та ж проблема сполучення і віддаленість вокзалів і аеропортів. Але, це ті проблеми, вплив яких може бути частково зменшений, в т.ч. – за рахунок діяльності місцевої влади і небайдужих мешканців.

2.4 Характеристика населення та трудових ресурсів.

2.4.1 Характеристика населення

Населення громади на момент проведення дослідження становило 8 672 особи. Це дещо більше, ніж було на момент доєднання до громади населених пунктів в 2020 р. – 8 639 осіб. І значно більше, ніж коли громада була створена у складі чотирьох населених пунктів. Тоді чисельність громади дорівнювала 2 772 особи.

Таблиця 7 Населення громади

Показник	село Білоберізка	Хороцівський старостинський округ	Устеріківський старостинський округ
Усього, чол.	1132	746	793
Дітей дошкільного віку	57	45	51
Дітей шкільного віку	179	121	91
Громадян пенсійного віку	249	119	158
Працездатне населення	647	461	493
	Стебнівський старостинський округ	Довгопільський старостинський округ	Яблуницький старостинський округ
Усього, чол.	694	1455	1516
Дітей дошкільного віку	45	106	134
Дітей шкільного віку	95	224	280
Громадян пенсійного віку	137	313	341
Працездатне населення	417	812	760
	Голошинський старостинський округ	Гринявський старостинський округ	Пробійнівський старостинський округ
Усього, чол.	440	1126	770
Дітей дошкільного віку	42	70	78
Дітей шкільного віку	88	269	136
Громадян пенсійного віку	67	169	115
Працездатне населення	243	618	441
Разом по громаді			
Усього, чол.		8672	
Дітей дошкільного віку		628	
Дітей шкільного віку		1483	
Громадян пенсійного віку		1668	
Працездатне населення		4893	

Демографічний (віковий) склад: 0-19 років – 2301 ос.

20-35 років – 1980 ос.

36-55 років – 2249 ос.

55-60 років – 503 ос.

старше 60 років – 1639 ос.

Таблиця 8 Структура населення

№з/п	Міські, селищні, сільські ради та населенні пункти в них	Усього населення	Дорослі	Діти		Пенсіонери	Неповні сім'ї	Діти з неповних сімей	Багатодітні сім'ї	Діти з багатодітних сімей	Діти з інвалідністю	Діти сироти	Одинокі багатодітні матері/батьки	ВПО
				х	д									
1.	с.Білоберізка	1132	896	236		249	10	14	39	43	4	0	4	15
				х	д									
				170	66									
2.	с.Хороцево Хороцівський старостинський округ	746	580	166		119	0	0	7	7	0	0	0	7
				х	д									
				90	76									
3.	с.Устеріки Устеріківський старостинський округ	793	651	142		158	19	21	18	23	2	2	0	7
				х	д									
				95	47									
4.	с.Стебні Стебнівський старостинський округ	694	554	140		137	3	4	25	27	3	0	0	2
				х	д									
				75	65									
5.	с.Довгополе Довгопільський старостинський округ	1455	1125	330		313	4	4	71	75	6	2	1	6
				х	д									
				170	160									
6.	с.Яблуниця Яблуницький старостинський округ	1516	1102	414		341	29	35	169	201	8	1	11	17
				х	д									
				220	194									
7.	с.Голошина Голошинський старостинський округ	440	310	130		67	3	3	12	15	2	0	1	0
				х	д									
				77	53									
8.	с.Гринява Гринявський старостинський округ	1126	787	339		169	18	20	108	133	5	0	3	7
				х	д									
				220	119									
9.	с.Пробійнівка Пробійнівський старостинський округ	770	420	350		115	4	4	25	29	0	0	0	0
				х	д									
				310	40									
				1427	820									
	Разом	8672	6425	2247	1668	90	105	474	553	30	5	20	61	

Більша частина населення громади – це основний працездатний вік – 4 229 осіб; трохи менше дітей та осіб раннього працездатного віку – 2301 особа; зрілий працездатний вік та пенсіонери – 2142 особи. Як видно з таблиці, найчисельнішими у структурі населення є пенсіонери – 1668 ос., що становить 19% від всього населення громади та 26% дорослого населення та 34% працездатного населення. Зазначене є позитивною ознакою для розвитку громади.

2.4.2 Трудові ресурси

Найбільшими роботодавцями на території громади є підприємства установи та організації бюджетної сфери (заклади дошкільної та загальної освіти, первинної медицини (дві амбулаторії та ФАП), культури (будинки культури, клуби, бібліотеки). Серед промислових підприємств найбільшим бюджетоутворюючим підприємством є ДП «Гринявське лісове господарство», яке крім лісоохоронної діяльності, проводить заготівлю та переробку деревини, в тому числі здійснює і зовнішньо-економічну діяльність. Невелика кількість малих підприємств, з чисельністю працюючих до 10 осіб, зайняті в сфері переробки деревини, виготовленні будівельних матеріалів та будівництві. Порівняно невелика кількість населення зайнята у малому бізнесі (торгівля, надання послуг) та сфері зеленого туризму. Працює два невеликих підприємства з переробки тирси у паливні брикети та пелети, які здійснюють також зовнішньо-економічну діяльність.

Таблиця 9 Перелік найбільших роботодавців Білоберізької територіальної громади

Роботодавець	Специфіка діяльності	Кількість працівників
Білоберізька сільська рада	Орган місцевого самоуправління	52 (разом з технічним персоналом), МПО, соціальним захистом та старостинськими округами
Установи дошкільної та загальної середньої освіти Білоберізької сільської ради	Дошкільна та загальна середня освіта	409
Заклади культури Білоберізької сільської ради	культура	31
КНП «Яблуницька АЗПСМ»	Надання первинної медичної допомоги	28
КНП «Білоберізька АЗПСМ»	Надання первинної медичної допомоги	14
ВСЬОГО ПО СІЛЬРАДІ		528
ДП «Гринявське лісове господарство»	Ведення лісового господарства	129
ФОП Бельмега Ніна Миколаївна	Лісопильне та стругальне виробництво	Дані відсутні
ФОП Гузак Марія Іванівна	лісозаготівлі	Дані відсутні
ФОП Лабудяк Світлана Михайлівна	Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням	Дані відсутні
ТОВ «МАРОЙЛ»	Роздрібна торгівля паливом	Дані відсутні
ФОП Миронюк Валерій Володимирович	Виробництво електроенергії	Дані відсутні
ТОВ НАЗ-ІР	Лісопильне та стругальне виробництво	Дані відсутні
ПМП «ОБРІЙ»	Будівництво житлових та нежитлових будівель	Дані відсутні
ФОП Рубаняк Микола Миколайович	лісозаготівлі	Дані відсутні
ТЗОВ «Християна»	Будівництво доріг і автострад	Дані відсутні
ФОП Федорчук Василина Танасіївна	лісозаготівлі	Дані відсутні
ФОП Юрчук Іван Дмитрович	Лісопильне та стругальне виробництво	Дані відсутні
ФОП Юрчук Василь Дмитрович	Лісопильне та стругальне виробництво	Дані відсутні
ФОП Щербачька Наталія Михайлівна	Роздрібна торгівля годинниками та ювелірними виробами	Дані відсутні
ФОП Куриндаш Іван Юрійович	Виробництво інших виробів з дерева	Дані відсутні

Роботодавець	Специфіка діяльності	Кількість працівників
ФОП Плитчук Володимир Петрович	Лісопильне та стругальне виробництво	Дані відсутні
ФОП Пониполяк Юрій Михайлович	Лісопильне та стругальне виробництво	Дані відсутні
ФОП Привика Ігор Святославович	Будівництво мостів і тунелів, лісозаготівлі, лісопильне та стругальне виробництво	Дані відсутні
ФОП Юрчук Дмитро Дмитрович	лісозаготівлі	Дані відсутні

Всі ФОП мають незначну кількість працівників (1-2 працівники). Тому найбільшим працедавцем є сама громада (528 працівників), другим - ДП «Гринявське лісове господарство» (129 працівників). В той же час, є загроза щодо діяльності ДП «Гринявське лісове господарство» - підприємство перебуває на етапі реорганізації і є загроза перенесення місця реєстрації юридичної особи за межі громади, що може дуже негативно позначитися на рівні надходжень до бюджету та зайнятості місцевих мешканців.

Кількість безробітних мешканців громади, зареєстрованих в Верховинській службі зайнятості станом на 01.01.2023 року склала 107 особи або 2,5 % працездатного населення громади; станом на 01.06.2023 – 44 особи, або 1,04 % працездатного населення. Такі коливання рівня безробіття в громаді є наслідком специфіки роботи в гірській місцевості, для якої характерна сезонна зайнятість населення.

Реальний рівень безробіття (за оцінкою членів робочої групи) є значно вищим – значна частина мешканців є членами особистих селянських господарств і не можуть стати на облік в центрі зайнятості.

В громаді поширена трудова міграція з кордон (Польща, Чехія, Італія, Росія, Німеччина, Бельгія). За оціночними судженнями число трудових мігрантів становить біля 30%. Значна частина молоді після здобуття вищої освіти залишається працювати в містах або виїжджає за кордон.

Існує проблема тіньової зайнятості. За суб'єктивними судженнями членів робочої групи нелегальних працівників на місцевому ринку праці близько 50%. Окрім цього, існують випадки, коли працівники оформлені лише на мінімальній заробітній платі, а решту платні отримують нелегально.

Ще до гарячої фази війни в громаді мала місце тенденція до міграції частини молоді за кордон, яка збереглася і зараз. Її мінімізація можлива, якщо молодь матиме пропозицію щодо розвитку власної справи в громаді. Офіційне безробіття невисоке, але приховане – значне. Причина в тому, що кількість бізнес-пропозицій є невисокою, а програми підтримки підприємництва та малого і середнього бізнесу в громаді відсутні.

2.4.3 Доходи населення і заробітна плата

Офіційних даних щодо доходів населення та рівня заробітної плати на території громади наразі немає. За суб'єктивними судженнями рівень оплати праці у громаді на середньому або нижчому рівні, ніж в районі, оскільки у громаді немає конкуренції серед роботодавців.

За даними головного управління статистики в Івано-Франківській області, середньомісячна заробітна плата штатних працівників юридичних осіб та відокремлених підрозділів із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб по Верховинському району за II квартал 2023 року становить 11244 гривні. В деревообробній галузі та сфері послуг фізичними та юридичними особами із кількістю працівників до 10 осіб офіційна заробітна плата виплачується в мінімальному розмірі.

В той же час, індекс податкоспроможності громади в 2022 році становив 0,6, що на 25% нижче, ніж середнє значення по Івано-Франківській області (0,8). Непрямо це свідчить про низьку фінансову спроможність громади, хоча прослідковується певна тенденція до зростання: в 2020 р. значення індексу податкоспроможності громади було вдвічі менше і дорівнювало 0,3.

Ще одна непряма оцінка заробітної плати в громаді була проведена через зворотній розрахунок від сплати ПДФО до місцевого бюджету. Отримані таким чином значення становили: в 2021 р. – 11271,100 грн., в 2022 р. 64649,300 грн. Слід розуміти, що даний результат не варто брати, як остаточний, того що, як зазначалося вище, більша частина виплат відбувається «в сіру» (за мінімальною ставкою) або «в чорну» (навіть, без виплати мінімальної заробітної плати). В 2022 р. також показник обумовлений сплатою ПДФО військовослужбовцями. Проте, певний орієнтир для оцінки рівня заробітних плат в громаді можна таким чином отримати.

Найбільш затребуваними на місцевому ринку праці є робітничі спеціальності, зокрема у сфері деревообробки, верстатники, столяри, будівельники, у сфері зеленого туризму покоївки, кухарі, інший обслуговуючий персонал. Карка проектної ідеї ?

Кількість мешканців громади не має сталої тенденції: число жителів незначно скорочується або зростає протягом останніх років. Сильний вплив на вікову та статеву структуру громади спричиняє початок гарячої фази війни з росією. Збільшилося число жінок, а також мешканців у працездатному та пенсійному віці. Це стало наслідком призову частини чоловіків, виїздом ряду молодих мам з дітьми за кордон. Натомість, в громаду приїхали ВПО, більшість з них – працездатного віку.

З 4229 осіб працездатного віку 8,2% працюють в комунальних закладах, установах та підприємствах, переважно – в сфері освіти. Така висока концентрація в секторі місцевого управління, як і залежність від одного державного підприємства - ДП «Гринявське лісове господарство», свідчить про високу залежність громади від бюджетного фінансування різних рівнів. У випадку, якщо економічна ситуація в країні погіршиться, існує ризик зменшення бюджетних платежів, і, відповідно, втрати частини робочих місць в цьому секторі.

Другим негативним моментом є відсутність у місцевій владі достовірної інформації щодо чисельності зайнятих в приватному секторі та їхніх заробітних плат. Це обмежує можливості влади проводити системну політику в частині розвитку підприємництва та по створенню умов для формування нових робочих місць в бізнес-секторі. Також «тонізація» доходів в громаді призводить до скорочення бюджетних доходів, росту залежності від основних платників податків.

2.5 Наявна інфраструктура

2.5.1 Транспортна інфраструктура

Територією Білоберізької сільської територіальної громади проходять такі шляхи сполучення:

- Державного значення - 7 км (Р-62 Криворівня – Чернівці), з них: 5,2 км – в ідеальному стані після капітального ремонту, 1,8 км (ділянка Устеріки – Барвінків) – потребують капітального ремонту;
- Обласного значення – 8,847 км (Барвінків – Білоберізка), потребують капітального ремонту;
- Районного значення – 48,125 км, з них 29,525 км (Устеріки –Пробійнівка, яка є єдиною транспортною артерією для жителів 13 населених пунктів) потребує

нагального проведення капітального ремонту, 18,6 км (Гринява – Голошина – 11,6 км, Гринява –Грамотне - 4,0 км, Довгополе – Кохан -3,0 км) потребують поточного ремонту

- Орієнтовна протяжність комунальних доріг – біля 260 км, повна інвентаризація доріг і комунальних вуличок в населених пунктах, які ввійшли до складу Білоберізької сільської територіальної громади в 2020 році ще не проведена з них: з них тільки 10% перебувають в задовільному стані 90 % – потребують проведення капітального та поточного ремонту і влаштування системи водовідведення.

У зв'язку із зсувонебезпечним процесом на автомобільній дорозі місцевого (обласного) значення О090801 Барвінків – Розтоки на ділянці між населеними пунктами Хороцеве та Барвінків як показали наслідки стихій 2008, 2010 та 2020 років населені пункти Білоберізка та Хороцеве на тривалий час можуть залишатися без транспортного сполучення з іншими населеними пунктами громади та районним центром селищем Верховиною, а об'їзд здійснюється або через місто Косів або через село Розтоки Чернівецької області, що створює значні незручності як для мешканців названих населених пунктів, так і для інших жителів громади, в тому числі і для підвезення учнів до Білоберізького ліцею, нагальною є потреба будівництва моста через річку Черемош в селі Білоберізка.

Розчистка доріг державного та місцевого значення в зимовий період проводиться своєчасно, протягом 1-2 днів, дороги та вулиці комунальної власності розчищаються за принципом: де більше жителів – в першу чергу, і так по чергово, але є і такі віддалені гірські присілки, де немає можливості провести розчистку. Значну підтримку технікою в утриманні доріг у зимовий період надають місцеві підприємства.

Як показали стихії 2008, 2010 та 2020 років практично всі населені пункти, розташовані вздовж річок Черемош, Білий Черемош, Пробійнівка попадають в зони підтоплення, страждає перш за все інфраструктура: дороги, мости (так як в гірській місцевості практично всі дороги розташовані вздовж річок та потічків), розмиваються береги річок та потічків.

В силу специфічних гірських умов, до окремих населених пунктів (села Грамотне, Сеньківське, Стовпні, Кохан) та численних присілків в інших населених пунктах громади технічно неможливо організувати автобусне сполучення, особливо це стосується підвезення дітей.

Світлофори на всіх дорогах державного та місцевого значення відсутні. Тротуари облаштовані тільки вздовж дороги державного значення Р-62 Криворівня – Чернівці в селі Устеріки.

Велодоріжки, паркінги відсутні.

Вуличне освітлення вздовж центральних вулиць облаштоване в наступних населених пунктах: Білоберізка – 3,585 км, Хороцеве – 1,71 км, Барвінків – 0,77 км, Устеріки – 3,7 км, Стебні - 0,350 км, Довгополе – 0,550 км, Черемошна – 2,1 км, Яблуниця – 2,9 км, Пробійнівка – 1,0 км, Грамотне – 1,0 км, Голошина – 2,00 км. Проводити вуличне освітлення до всіх присілків, зважаючи на значні відстані, громаді дуже накладно, як в будівництві нових ліній вуличного освітлення, так і в подальшому їх утриманні та сплаті за електроенергію. Наразі існуючі мережі знаходяться в задовільному стані. Нові мережі, збудовані протягом останніх років, з використанням світлодіодного освітлення. У випадку наявності фінансування, громада планує продовжувати розбудовувати мереж вуличного освітлення на наступні другорядні вулиці населених пунктів.

Морський, річковий, залізничний та авіатранспорт на території громади відсутній. До міжнародного аеропорту Івано-Франківська від центру громади 120 км, до Чернівецького –

100 км, а до кількох точок перетину кордону з Румунією в Чернівецькій області – 130 км. Як зазначалося вище, громада має спільний кордон з Румунією, але він не обладнаний пунктами пропуску.

Громадою проходять дороги державного, обласного і місцевого значення. Проте, вони не зручні в користуванні для мешканців більшості населених пунктів громади, оскільки дорожня інфраструктура на її території слабо з'єднує віддалені села і присілки. Відстань до обласного центру – м. Івано-Франківськ є навіть більшою, ніж до сусіднього – м. Чернівці. Районний центр знаходиться в 30 км, але частина доріг до нього є в не найкращому стані. Там же знаходиться найближча залізнична станція. Для того, щоб потрапити до міжнародного аеропорту або пункту пропуску на україно-румунському кордоні слід витратити близько двох годин часу.

Стан доріг та тротуарів викликає нарікання з боку мешканців громади. Місцеві дороги, як правило, не асфальтовані а гравійно-щебеневі. Після підтоплень частина з них знаходиться в аварійному стані. Тротуари та вело доріжки в громаді практично відсутні. Загалом, вирішення питання зв'язку населених пунктів громади значно покращило б як її ділові перспективи, так і знизити невдоволення жителів. Головною перешкодою є ресурсна обмеженість місцевого бюджету, коштів якого недостатньо для оперативного і якісного ремонту доріг, не говорячи вже про нове будівництво.

2.5.2 Місцевий транспорт

На території громади присутній тільки автомобільний вид транспорту. Пасажирські перевезення здійснюються за маршрутами : Білоберізка – Верховина – та у зворотному напрямку – 2 рази на день, крім суботи та неділі, Білоберізка – Косів, понеділок, середа, п'ятниця – 2 рази на день, вівторок, четвер, субота – 1 раз на день, Пробійнівка – Верховина – 3 рази на день, крім неділі, Пробійнівка-Верховина-Івано-Франківськ – 1 раз на день, Довгополе–Верховина-Івано-Франківськ – 1 раз на день. Найпроблемнішим є функціонування маршруту Голошина – Верховина або Голошина – Косів, даний маршрут декілька разів відкривався, але через невеликий проміжок часу відразу закривався по причині нерентабельності перевезень, внаслідок чого жителі сіл Біла Річка та Голошина дуже часто залишаються без автобусного сполучення.

Внутрішні перевезення в громаді відсутні.

Потреба в перевезеннях на території громади за рахунок транзитних рейсів забезпечується повністю, за винятком сполучення з населеними пунктами Біла Річка та Голошина, а також у зв'язку з перенесенням адміністративного центру Білоберізької територіальної громади до с. Устеріки існує потреба організації внутрішнього перевезення по маршруту Білоберізка- Устеріки. Її вирішенню має передувати вивчення пасажиро-потоків та кон'юнктури перевезень.

Наявні перевезення не закривають всі потреби громади. Сполучення з районним і обласним центром існує на регулярній основі, але не охоплює всі села на території ТГ. Немає маршруту між колишнім і чинним адміністративним центром. Також відсутні внутрішні перевезення через їхню нерентабельність. Оскільки всі перевізники, котрі забезпечують сполучення в громаді, останньою не визначаються, вони не має можливості вплинути на створення комфортних умов проїзду для певних категорій мешканців: осіб з інвалідністю, дітей, людей похилого віку. Можливими варіантами вирішення проблеми можуть бути наступні: створення внутрішніх маршрутів в громаді і запрошення приватних перевізників (з подальшим відшкодуванням їхніх втрат з місцевого бюджету), створення комунального транспорту, впровадження соціального таксі. Любе з цих рішень потребує додаткового дослідження і обрахунку. Враховуючи

обмежені бюджетні ресурси, в найближчі кілька років ці кроки видаються мало реальними.

2.5.3 Житлово-комунальне господарство

2.5.3.1 Водопровід і каналізація

Системи централізованого водопостачання та водовідведення в Білоберізькій сільській територіальній громаді немає. Громадяни користуються локальними водопроводами з поверхневих джерел, криницями, та відкритими природними джерелами.

Останніми роками, особливо у засушливі періоди літом та осінню, спостерігається падіння рівня води в природних водотоках та індивідуальних криницях громадян, розташованих як на рівній місцевості (долина Черемошу, Білого Черемошу, Пробійнівки), так і на віддалених присілках, що розташовані на гірських схилах, де проблема наявності води існувала у всі часи, але не так гостро. Особливо засушливим виявився період липня-листопада 2021 року. Мешканців присілків, які розташовані на схилах гір, змушені самостійно організувати доставку води до своїх помешкань.

Зважаючи на географічне розташування, екологічні умови (відсутність великих забруднювачів навколишнього середовища промисловими та побутовими відходами), якість води за оцінкою мешканців та гостей громади є доволі високою, але детальні дослідження якості не проводилися.

Очисні споруди наявні тільки в системі водовідведення Білоберізької ЗОШ I-III ст, потужність до 8 м. куб. на добу, стан – задовільний, збудовані в 2012 році. Всі інші користуються облаштованими септиками та вигрібними ямами. Місцева влада не фіксує проблем забруднення джерел води.

Водозабезпечення видається однією з найбільших проблем громади. Проекти розбудова мережі централізованого водопостачання є дуже дорого вартісними в виконанні і практично некупними в реалізації, враховуючи низьку густоту населення та гірську місцевість. Громада розраховує на підтримку від держаної програми «Питна вода». Також доцільним може бути прийняття внутрішньої програми, спрямованої на розчистку індивідуальних криниць окремих категорій громадян.

2.5.3.2 Поводження з ТПВ

На території Білоберізької сільської територіальної громади збір та вивезення твердих побутових відходів здійснюється з 2016 року. В населених пунктах, які приєдналися до Білоберізької сільської територіальної громади в жовтні 2020 року збір та вивезення побутових відходів здійснюється з 2021 року.

В населених пунктах громади облаштовані майданчики для збору побутових відходів, контейнерний парк становить 155 євроконтейнерів ємністю 1,1 м³. Продовжується облаштування майданчиків для розміщення контейнерів в інших населених пунктах громади. Білоберізькою сільською радою створене власне комунальне підприємство «БІЛОБЕРІЗЬКЕ», одним з напрямів діяльності якого є збір та вивезення твердих побутових відходів, в 2019 році для комунального підприємства придбано спеціальний автомобіль – сміттєвоз місткістю 16,8 м³.

В кінці 2022 року Білоберізькою сільською радою завдяки участі в проекті «Безпечне навколишнє середовище - запорука здоров'я нинішніх та майбутніх поколінь» в рамках конкурсу місцевих ініціатив для впровадження на території Українських Карпат в межах проекту «Підтримка природно-заповідних територій України» що реалізовується в рамках Німецької Фінансової Кооперації (ФК) і фінансується за рахунок Банку розвитку KfW та

співфінансуванню за рахунок коштів місцевого бюджету Білоберізької сільської територіальної громади придбано 84 євроконтейнери ємністю 1100 літрів, в III кварталі 2023 року придбано ще 29 аналогічних контейнерів, які розміщені у всіх населених пунктах громади, що суттєво покращило стан контейнерного господарства.

Тверді побутові відходи вивозяться для захоронення на полігон твердих побутових відходів Івано-Франківської міської ради в селі Рибне Ямницької сільської територіальної громади. Плата за збір та вивезення твердих побутових відходів на даний час становить 10 (десять) гривень з однієї особи на місяць – один з найнижчих показників в області, а для суб'єктів господарювання – магазинів та зелених садиб – 120 грн.(сто двадцять) гривень на місяць. Наразі оплата здійснюється мешканцями за принципом самооподаткування, сплачують біля половини домогосподарств.

Роздільний збір побутових відходів на даний час не проводиться.

КП «Білоберізьке» надає послуги з вивезення ТПВ на території всієї громади (за винятком сіл Кохан, Сеньківське, Стовні, та гірських присілків, де це неможливо зробити по причині доступності).

Стан зі збором і вивезенням сміття в громаді заслуговує на позитивну оцінку. Слід найближчим часом завершити встановлення контейнерів в більшості сіл громади. І, можливо, переглянути підходи до розміру і способу збору оплати за вивіз сміття.

2.5.3.3 Електропостачання і теплопостачання

Систему енергопостачання в Білоберізькій ОТГ представляє ПАТ "ПРИКАРПАТТЯОБЛЕНЕРГО" - компанія, що здійснює передачу та постачання електроенергії електромережами споживачам Івано-Франківської області в т.ч. і Білоберізької сільської територіальної громади за рахунок електроенергії виробленої на Бурштинської ТЕЦ. Електромережі покривають всю територію громади, за винятком поодиноких віддалених домогосподарств, які розташовані на гірських вершинах, хоча значна частка електромереж застаріла, з використанням дерев'яних електроопор.

Якість подачі електроенергії, особливо до віддалених присілків не завжди відповідає заявленій.

Аварійні ситуації на центральних магістралях вирішуються оперативно, на віддалених присілках в залежності від погодних умов, можуть бути затримки до 1-2 тижнів.

Опалення закладів комунальної власності – переважно на дровах, твердопаливні котли та пічне опалення, приміщення Білоберізького ліцею обігрівается електричними котлами.

Газового опалення в громаді немає, приватні будинки опалюються твердопаливними котлами або електрикою.

Альтернативні джерела енергії в громаді не використовуються.

В житлово-комунальному господарстві громади найбільш проблемним залишається питання водопостачання і, пов'язане з ним питання водовідведення. Якщо вивезення сміття, електропостачання і теплопостачання частково вирішується силами місцевої влади, частково – її мешканцями, то з водопостачанням ситуація досить серйозна. Перешкодами на шляху його вирішення є: низька щільність мешканців та гірська місцевість, що роблять витратним і некупним організацію централізованого водопостачання, обмеженість власних ресурсів і призупинка ряду державних програм фінансування розбудови інфраструктурних проєктів через війну. З інших напрямів, які потребують активізації, слід виділити розвиток альтернативної енергетики, як в комунальному секторі, так і в бізнесових сферах.

2.5.4 Поштова інфраструктура та зв'язок

На території Білоберізької сільської територіальної громади функціонують поштові служби ДП «Укрпошта» та «Нова пошта». Останнім часом ДП «Укрпошта» проводить реорганізацію своїх відділень шляхом застосування пересувних відділень та зменшення кількості працівників, що дуже негативно сприймається місцевими жителями, насамперед через те значна частина жителів громади отримує пенсію вдома, куди її доставляють листоноші. Багато з мешканців проживають на далекій відстані від центру села і за станом здоров'я не в змозі самостійно відвідати поштове відділення. І виникає побоювання, чи зможе одна листоноша у відведений термін доставити пенсію всім мешканцям, які проживають в різних частинах населених пунктів, інколи на відстані 10-12 км від поштового відділення, часто до яких неможливо під'їхати на транспортному засобі. Аналогічна ситуація зі сплатою комунальних платежів, місцевих податків, що за відсутності на території громади банківських установ значно ускладнить їх справляння.

На території громади встановлено один банкомат АТ «Ощадбанк» в приміщенні ЦНАП в селі Устеріки, який на даний час працює в тестовому режимі. Також в цьому приміщенні встановлено два термінали для сплати платежів.

На території Білоберізької сільської територіальної громади найбільше розповсюдження має мобільний зв'язок від компанії «Київстар», значно менше поширення має МТС і найменше-«lifecell». Київстар забезпечує надання мобільного інтернету 3G. 4G.

Провайдерами мережі Інтернет на території громади є RNet, який надає послуги оптико-волоконного інтернету в населених пунктах Білоберізка, Хороцеве, Барвінків, Устеріки, Стебні, Довгополе, Полянки, Черемошна, Яблуниця, Гринява та 4ipNet, який надає послуги швидкісного оптико-волоконного Інтернету в населених пунктах Білоберізка, Хороцеве, Барвінків, Устеріки, Стебні, Довгополе, Полянки. Також 4ipNet надає послуги з радіо Інтернету в населених пунктах громади.

Послуги Інтернету надають:

- «Інтертелеком»
- ПП Саїв – «ЧІПНЕТ»
- ТРК «РАІ», м. Бурштин

Проблема забезпечення інтернетом в громаді пов'язана з обмеженою кількістю провайдерів, послуги з забезпечення доступу до оптико-волоконного Інтернету на більшій частині території громади надає тільки один провайдер, інший - тільки в окремих населених пунктах, доволі значна віддаль між населеними пунктами та домогосподарствами, що значно здорожчує вартість будівництва мережі інтернет.

В 2021 році за кошти субвенції з державного бюджету на розвиток мережі інтернет в сільській місцевості для отримання послуги з надання швидкісного оптико-волоконного інтернету виконано будівництво мережі оптико-волоконного інтернету у віддалених селах Пробійнівка, Грамотне, Біла Річка, Голошина. На даний час всі заклади соціально-культурного призначення на території громади забезпечені доступом до швидкісного оптико-волоконного інтернету.

Поштова інфраструктура та зв'язок в громаді поступово покращуються. Разом з тим, мешканці вказують на потребу створення додаткових поштових офісів, особливо – у віддалених селах та присілках. Якість Інтернету оцінюється, переважно, на помірному рівні і потребує покращення.

2.5.5 Соціальна інфраструктура

2.5.5.1 Мережа закладів освіти, позашкілля та дошкілля

Загальна середня освіта в Білоберізькій територіальній громаді представлена 13 закладами загальної середньої освіти:

- Білоберізький ліцей,
- Гринявський ліцей з дошкільним підрозділом,
- Довгопільський ліцей,
- Черемошнянський ліцей,
- Устеріківська гімназія ,
- Стебнівська гімназія,
- Яблуницька початкова школа з дошкільним підрозділом,
- Барвінківська початкова школа (філія Білоберізького ліцею) ,
- Хороцівська початкова школа з дошкільним відділенням (філія Білоберізького ліцею),
- Цівівська початкова школа (філія Білоберізького ліцею),
- Голошинська початкова школа (філія Гринявського ліцею з дошкільним підрозділом),
- Пробійнівська гімназія (філія Гринявського ліцею з дошкільним підрозділом) ;
- Грамітнянська гімназія(філія Гринявського ліцею з дошкільним підрозділом).

Таблиця 10 Загальна інформація про освітні установи

Назва закладу	Площа закладу (кв м)/потужністьучнів	Відсоток завантаженості	Кількість педагогічних працівників/ставок	Видатки на функціонування закладу (загальний фонд), тис.грн, 2020р.	Видатки на 1 учня, 2020р., тис. грн
Білоберізькийліцей	2583/180	124	33/31,4	12258260	45,7
Гринявський ліцей	3356/245	118	49/52	19085255	55,9
Довгопільський ліцей	1915/200	82	23/22,1	7791629	47,5
Черемошнянський ліцей	1050/150	159	29/29	10788098	45,3
Стебнівськагімназія	933/ 100	65	18/17,5	5106202	78,6
Устеріківськагімназія	1005/90	97	18/14,5	5871652	65,9
Яблуницька початкова школа	980/ 75	94	8/8	3572178	44,6

Всі заклади освіти в громаді, окрім Стебнівської гімназії, завантажені практично на 100% та перевантажені у Білоберізькому, Гринявському та Черемошнянському ліцеях, що свідчить потребу добудови незавершеного будівництва ліцею в с. Яблуниця, з метою розвантаження Черемошнянського ліцею та добудова навчальних корпусів у Білоберізькому ліцеї. Середня наповнюваність класів, 16 уч., найвища – у Гринявському ліцеї – 31 уч., Білоберізькому ліцеї – 19 та Яблуницькій початковій школі – 16 уч., найнижча у Стебнівській гімназії – 7,2 уч.

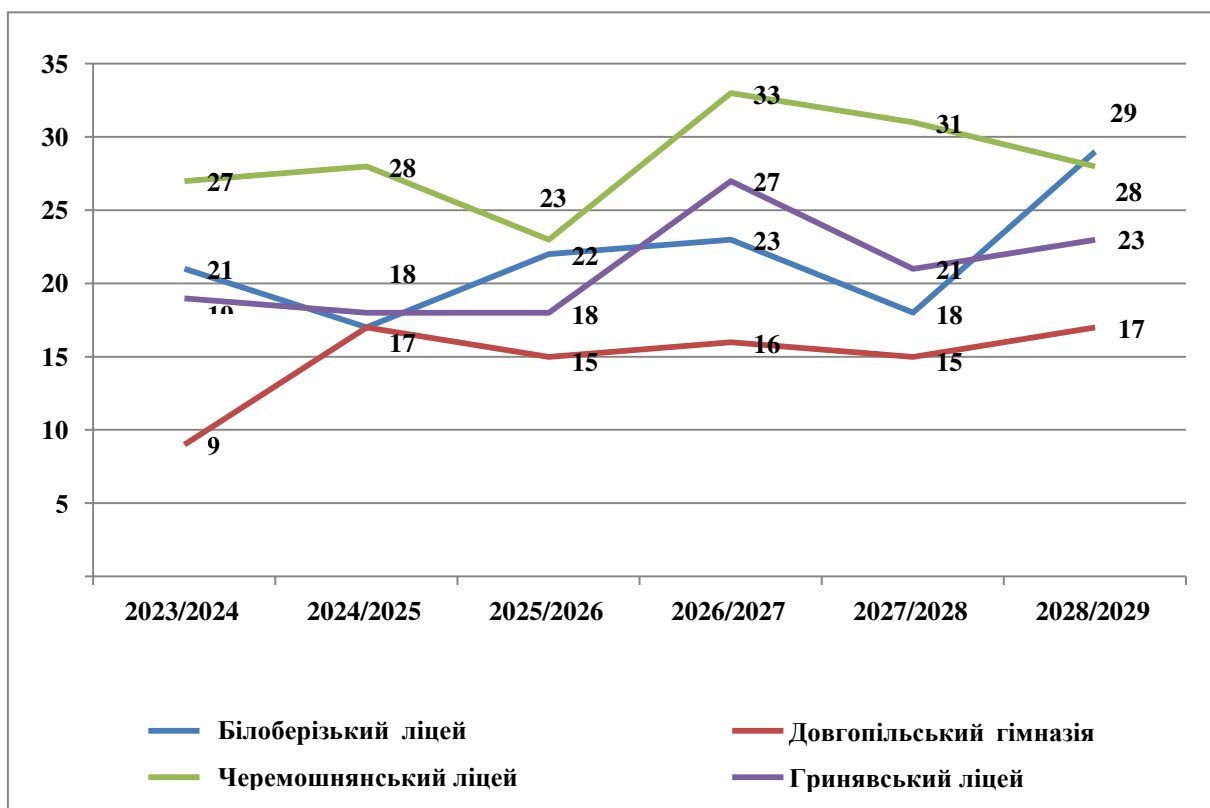
До закладів загальної середньої освіти у зв'язку із воєнними станом в Україні у 2022-2023 навчальному році зараховано 35 учнів із числа внутрішньо переміщених осіб.

Таблиця 11 Заклади освіти в розрізі класів

Назва закладу	Всього 1-4 класів			Всього 5-9 класів		Всього 10-11 класів		Всього 1-11 класів		Середня наповнюваність класів
	кл.	уч.		кл.	уч.	кл.	уч.	кл.	уч.	
		д	х							
Білоберізький ліцей	7	117		5	109	2	42	14	268	19
		65	52							
Гринявський ліцей	15	142		10	155	2	44	11	341	31
		42	100							
Довгопільський ліцей	4	57		5	80	2	27	11	164	14,9
		38	19							
Черемошнянський ліцей	4	38		9	143	4	57	17	238	14
		12	26							
Стебнівська гімназія	4	30		5	35	0	0	9	65	7,2
		16	14							
Устеріківська гімназія	4	40		5	49	0	0	9	89	9,9
		22	18							
Яблуницька початкова школа	5	80		0	0	0	0	5	80	16
		36	44							

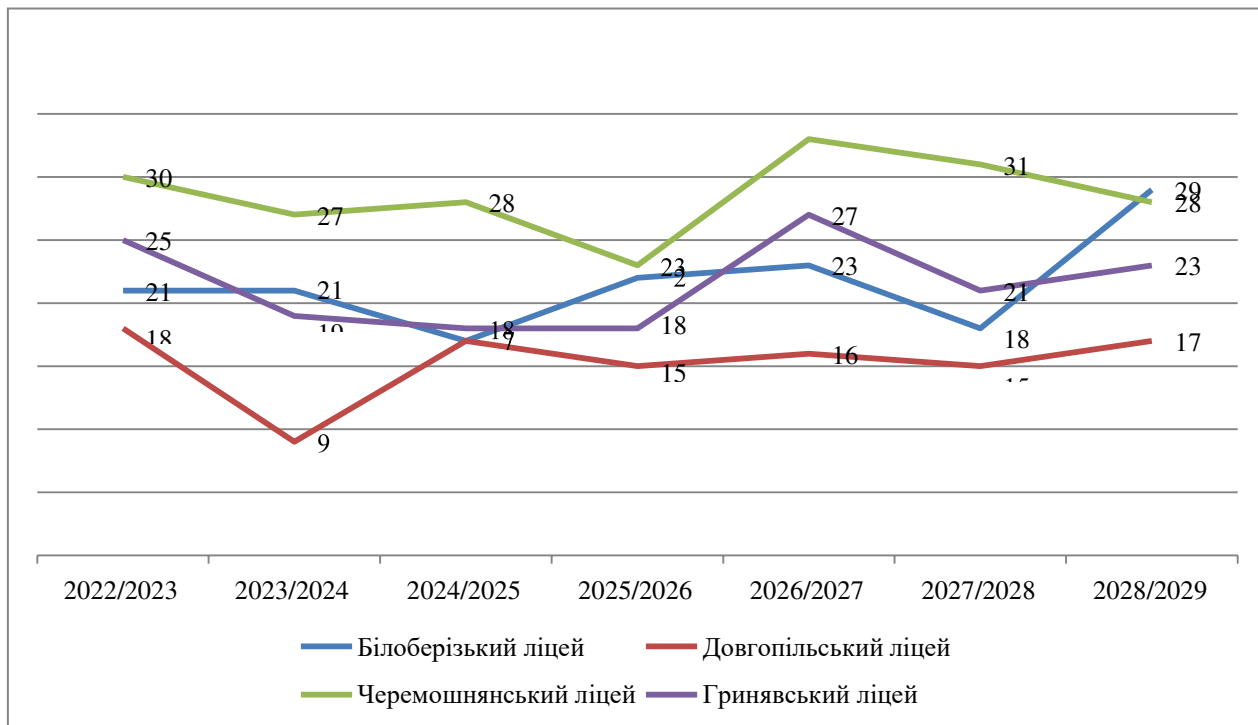
У всіх закладах дошкільної та загальної середньої освіти облаштовано найпростіші укриття для забезпечення безпеки здобувачів освіти та працівників під час сигналу «Повітряна тривога».

Також при Устеріківській гімназії, Стебнівській гімназії, Довгопільському ліцеї, Гринявському ліцеї та Пробійнівській гімназії функціонують «Пункти незламності».

Діаграма 2 Кількість дітей, які підуть у 1 клас, 2023-2029 рр.

Як бачимо з діаграми, кількість дітей, які підуть у 1 клас, протягом 2023-2029 років є нестабільною. У Черемошнянському ліцеї спостерігаємо певний спад кількості першокласників у 2027-2028 навчальному році, проте надалі кількість учнів буде зростати. Разом з тим, на відміну від більшості навчальних закладів України, тут не прослідковуються перспективи загального скорочення кількості учнів.

Діаграма 3 Кількість випускників 11 класу, ос.; прогноз

Як видно з діаграми і раніше наведених даних по наповненню класів, ризиковим для ТГ в контексті створення профільних/академічних ліцеїв є відсутність двох класів за трьома профілями. Тому засновнику варто, зважаючи на якість надання освітніх послуг, задоволеність учнів навчальним процесом, результати ЗНО спланувати можливість здобуття учнями профільної освіти, або здійснювати заходи, які сприятимуть залученню учнів із для здобуття профільної освіти у одному з ліцеїв ТГ.

Незважаючи на докладені зусилля в реформуванні освітньої галузі в Білоберізькій ТГ, все ще залишається багато проблем, які потребують нагального вирішення. Насамперед це недостатність коштів освітньої субвенції на виплату заробітної плати педагогічному складу навчальних закладів в зв'язку з тим, що середня наповнюваність класів нижча за формульну. Також однією з проблем є наповнюваність шкільних бібліотек книгами та підручниками, які б відповідали навчальним планам.

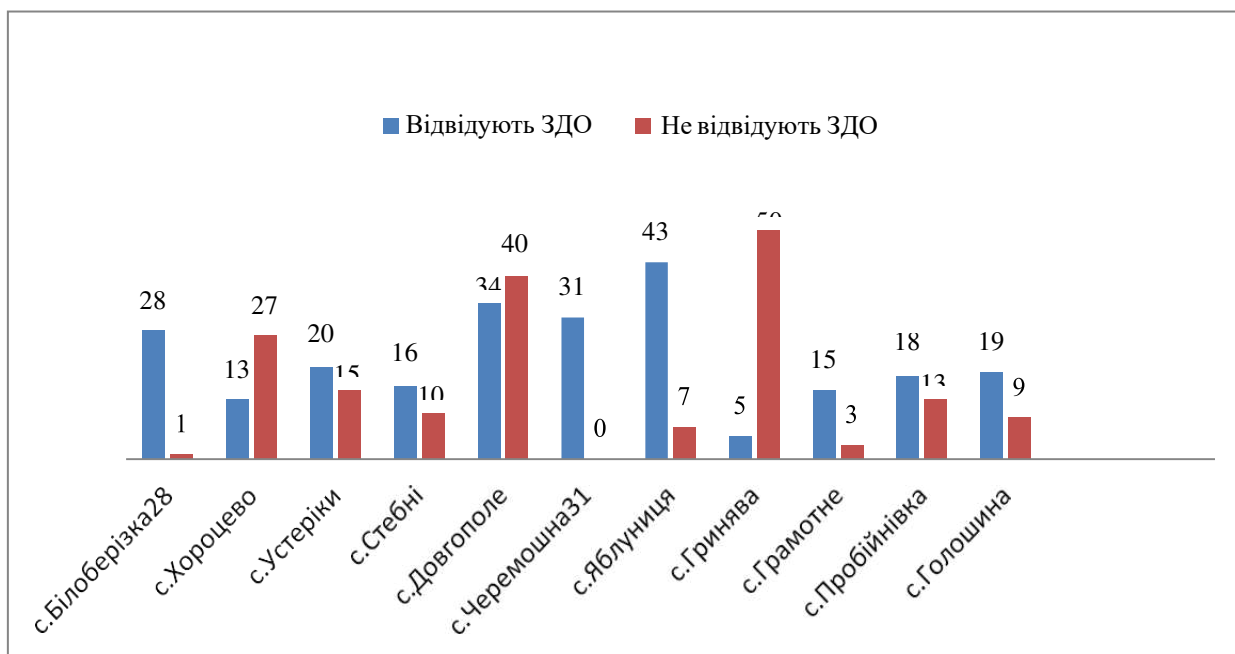
Дуже гостро стоїть проблема стану приміщень деяких навчальних закладів та їх енергоефективність. Питання приміщень найгостріше стоїть в Черемошнянському ліцеї, де навчальний процес відбувається в пристосованих приміщеннях, терміново необхідно завершити добудову незавершеного будівництва ліцею на 198 учнівських місць в селі Яблуниця, та Устеріківській гімназії, де внаслідок пожежі знищено будівлю навчального корпусу для початкових класів та шкільної їдальні, а також необхідно перевести в інше розміщення Голошинський ЗДО «Дюймовочка», який розташований в орендованому приміщенні.

Плануючи забезпечення профільної освіти, засновнику варто подбати про відповідність закладу освіти вимогам щодо: функціонування не менше двох класів за трьома профілями навчання на рівні профільної середньої освіти (протягом 10-12 років навчання учнів); забезпечення здобуття учнями профільної середньої освіти відповідно до профілів навчання з навчальним навантаженням та з можливістю обрання учнями навчальних предметів (інтегрованих курсів, інших освітніх компонентів) в обсягах, що визначаються законодавством; створення безпечного, інклюзивного та цифрового освітнього середовища відповідно до вимог законодавства; підвезення (у разі потреби) учнів і педагогічних працівників до закладу освіти (місця навчання, роботи) та у зворотному напрямку до місця проживання (за потреби) на відстань, що визначається законодавством; забезпечення проживання учнів у пансіонах у разі, якщо час їхнього доїзду до ліцею буде більше норми, визначеної законодавством; забезпечення учасникам освітнього процесу вільного і безоплатного бездротового доступу до мережі Інтернет з характеристиками, що відповідають вимогам законодавства, у приміщеннях закладу освіти, у тому числі у пансіоні; забезпечення здобувачів освіти харчуванням у порядку та відповідно до вимог, визначених Кабінетом Міністрів України; відповідності іншим нормативним вимогам.

Заклади дошкільної освіти Білоберізької сільської ради відвідує 242 дітей, з них 6 дітей з числа внутрішньо переміщених осіб. Має місце приблизно однакове співвідношення дівчат (47,9%) та хлопців (52,1%) у ЗДО громади.

Практично всі ЗДО заповнені на 100%, а у Довгопільському ЗДО «Струмок» на 200%. Така ситуація вказує на потребу планування розширення мережі ЗДО.

Найбільша кількість вихованців ЗДО у Яблуницькій початковій школі та Довгопільському ЗДО «Струмок».

Діаграма 4 Охоплення дітей дошкільною освітою в 2022 р, ос.

Поглибленого вивчення причини низького рівня відвідуваності ЗДО у ТГ не проводилося. Загальними причинами, окрім високих показників наповненості ЗДО, які негативно впливають на відвідуваність ЗДО є такі: потреба оснащення додаткових навчальних приміщень у Довгопільському ЗДО; важкодоступність ЗДО у окремих

високогірних населених пунктах, наприклад, с. Гринява; низький рівень працевлаштованих батьків – відтак займаються вихованням дітей самостійно.

У Білоберізькій територіальній громаді відсутні заклади позашкільної освіти. Але з метою забезпечення різнобічного та гармонійного розвитку учнів створено гуртки.

Таблиця 12 Гуртки/секції, організовані ЗЗСО

Назва закладу	Кількість гуртків/секцій	Гуртки/секції за напрямками	У них учнів, осіб (поділ на хлопців та дівчат) / з них ВПО
Білоберізький ліцей	3	Художньо-естетичний	56/3
	2	Військово-патріотичний	20/3
Гринявський ліцей	1	еколого-натуралістичний	13
	1	туристсько-краєзнавчий	12
	1	фізкультурно-спортивний	12/2
	11	художньо-естетичний	143
	2	військово-патріотичний	24
	1	оздоровчий	12
	1	інший	14
Довгопільський ліцей	1	фізкультурно-спортивний	12/4
	1	інший	12
	2	художньо-естетичний	26
	2	військово-патріотичний	22
Черемошнянський ліцей	2	науково-технічний	30
	1	еколого-натуралістичний	15
	1	фізкультурно-спортивний	15/5
	2	художньо-естетичний	30/5
	2	військово-патріотичний	30
	1	оздоровчий	15
	2	інший	30
Стебнівська гімназія	3	інший	36
	1	художньо-естетичний	12
	1	фізкультурно-спортивний	12
Устеріківська гімназія	1	науково-технічний	17
	2	художньо-естетичний	21
	1	фізкультурно-спортивний	12/3

У 8 закладах загальної середньої освіти громади функціонують 46 гуртків за 7 напрямками, в яких навчаються 633 учні, що становить 53% від загальної кількості учнів. 47% учнів не охоплені гуртками, що є значним недоліком.

Напрями гурткової роботи:

- науково-технічний напрям – 4 гуртки;
- еколого-натуралістичний – 3 гуртки;
- туристсько-краєзнавчий гурток – 2 гуртки;
- фізкультурно-спортивний – 7 гуртків ;
- художньо-естетичний – 18 гуртків;
- військово-патріотичний – 9 гуртків;

- оздоровчий гурток – 3 гуртки.

39% – це гуртки художньо-естетичного напрямку, серед яких: вокальні, хорові, танцювальні; 20% – гуртки військово-патріотичного напрямку; 14% – 6 гуртків фізкультурно-спортивного напрямку: футбол, гімнастика.

Жодного гуртка не функціонує у початкових школах, оскільки це не передбачено штатним розписом, а бюджет громади не може забезпечити такі послуги.

Загальний розвиток освітньої мережі не викликає нарікань. Це досягається завдяки наявності контакту між вчителями і учнями та батьками. Проблема – малокомплектність класів.

Типовою проблемою, характерною практично для всіх навчальних закладів в сільській місцевості, є незадовільний стан ряду шкіл і дитячих садочків громади, а також – недостатня забезпеченість їхньої матеріально-технічної бази. Паралельно з вирішенням цієї проблеми слід враховувати потребу в покращенні інклюзії: ряд шкіл громади наразі не мають необхідних умов для навчання дітей з особливими потребами. Питання інклюзії слід також врахувати при оновленні шкільних автобусів, оскільки останніх і недостатньо і вони не придатні для перевезення певних категорій дітей.

2.5.5.2 Мережа закладів охорони здоров'я

В рамках секторальної децентралізації формується нова система охорони здоров'я, яка передбачає: зміну системи управління; надання якісних та доступних медичних послуг; удосконалення системи кадрового забезпечення; інформатизацію галузі; забезпечення ефективної фармацевтичної політики; належний науковий супровід та випереджувальне інформаційно-комунікаційне забезпечення. Охорона здоров'я на території Білоберізької сільської територіальної громади представлена двома комунальними некомерційними підприємствами: «Білоберізька АЗПСМ» та Яблуніцька АЗПСМ, які включають в себе амбулаторії, лабораторії та фельдшерсько-акушерські пункти. В процесі впровадження медичної реформи в 2018 році новостворені комунальні некомерційні підприємства отримали ліцензію на провадження медичної практики, підписали договори з Національною службою здоров'я України та уклали договори на обслуговування населення.

Крім того, у складі «Центрів безпеки громади» функціонують пункти надання екстреної допомоги комунального підприємства «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» в населених пунктах Білоберізка та Яблуніця. В 2021 році отримано 2 нових автомобіля – Тойота Ленд Крузер 150. Через гірську територію і стан доріг час доїзду довший, ніж згідно нормативів, але загалом обслуговують задовільно.

У 2022 році відкриті стаціонарні терапевтичні відділення Верховинської центральної районної лікарні у селах Білоберізка та Яблуніця, на десять ліжокмісць кожне, що значно покращило якість надання медичних послуг населенню. Також на початку 2023 року за допомогою меценатів КНП «Яблуніцька АЗПСМ» забезпечено сучасними апаратом ультразвукової діагностики та аналізатором.

Загальний відсоток укладених декларацій становить 82,6%.

Таблиця 13 Загальна інформація про медичні заклади громади

№ з.п.	Назва/територія	Кількість населення	Кількість медичних працівників	Забезпечення обладнанням	Стан приміщення (від 1 до 10)
1.	КНП «Білоберізька АЗПСМ», с.Білоберізка	2685	8	60 %	8
2.	ФАП с. Білоберізка присілок Пасічне	273	1	50 %	5
3.	ФАП с. Хороцеве	457	1	50 %	5
4.	ФАП с. Барвінків	315	1	40 %	3
5.	ФАП с. Устеріки	781	1	50%	5
6.	КНП Яблуницька АЗПСМ с. Яблуниця	921	17	80%	8
7.	ФАП с. Стебні	695	1	50%	7
8.	ФАП с. Довгополе	803	1	50%	4
9.	ФАП с. Полянки	651	1	50%	7
10.	ФАП с. Черемошна	549	1	50%	3
11.	ФАП с. Гринява	666	1	50%	4
12.	ФАП с. Грамотне	242	1	40%	7
13.	ФАП с.Пробійнівка	386	1	40%	3
14.	ФАП с.Голошина	440	1	40%	7
15.	ФАП с. Біла Річка	428		40%	3

Основним пріоритетом системи охорони здоров'я в Білоберізькій ОТГ є забезпеченість мешканців вчасною і професійною медичною допомогою. Забезпеченість закладів охорони здоров'я автомобілями для надання швидкої невідкладної допомоги є недостатньою, наявні автомобілі потребують заміни Також є проблема незадовільної матеріально-технічної оснащеності, насамперед ФАПів та забезпеченість їх лікарськими засобами, що зменшує можливість надання повноцінної медичної допомоги.

Наразі існує потреба придбання сучасного медичного обладнання для проведення повноцінної діагностики закладами первинної ланки (в т.ч. УЗД, мобільний рентген-апарат, аналізатор для КНП «Білоберізька АЗПСМ та інші)

Існує потреба в покращенні якості послуг первинною ланкою, в першу чергу - профілактиці та попередженню захворювань. Є проблема функціонування ФАПів у віддалених населених пунктах у зв'язку з недостатністю коштів, що надходять від Національної служби здоров'я України. Потребує покращення матеріально – технічний стан закладів первинної медицини.

Місцева влада приділяє увагу розвитку медицини в громаді. Протягом останніх кількох років були вкладені кошти в капітальний ремонт амбулаторій, придбання нового медичного обладнання, техніки. Але, на сьогодні населення зберігається ряд

проблем. Стан закладів, робота медиків і відсутність вузьких спеціалістів викликає невдоволення жителів і, імовірно, має стати одним з питань до вирішення у найближчі кілька років. Також слід значно більше ресурсів для вирішення питань переобладнання медичних закладів, забезпечення їх сучасною технікою, вирішення питань з повноцінним обслуговуванням хворих в гірських районах.

2.5.5.3 Мережа закладів культури та дозвілля

Культурно-освітню роботу в Білоберізькій територіальній громаді здійснюють 13 клубних установ, 11 бібліотечних закладів.

Таблиця 14 Загальна інформація про заклади культури

№	Назва населеного пункту	Назва закладу або вид приміщення, наявність опалення	Кількість осіб на яку розраховане приміщення	Мультимедійне обладнання	Плата за використання для мешканців громади
1	с.Білоберізка	Будинок культури с. Білоберізка, опалення пічне	400	відсутнє	безкоштовно
2	с.Білоберізка каприсілок Пасічне	Клуб присілку Пасічне, опалення пічне	100	відсутнє	безкоштовно
3	с. Хороцеве	Клуб села Хороцеве, опалення пічне	126	відсутнє	безкоштовно
4	с.Барвінків	Клуб села Барвінків, опалення пічне	100	відсутнє	безкоштовно
5	с. Устеріки	Будинок культури с. Устеріки, опалення пічне	250	частково забезпечено	безкоштовно
6	с.Стебні	Клуб села Стебні, опалення пічне	150	відсутнє	безкоштовно
7	с.Довгополе	Будинок культури села Довгополе, опалення пічне	221	відсутнє	безкоштовно
8	с.Черемошна	Клуб села Черемошна, опалення пічне	100	відсутнє	безкоштовно
9	с.Яблуниця	Будинок культури села Яблуниця, опалення пічне	450	відсутнє	безкоштовно
10	с.Біла - Річка	Клуб села Біла-Річка, опалення пічне	30	відсутнє	безкоштовно
11	с.Голошина	Клуб села Голошина, опалення пічне	100	відсутнє	безкоштовно
12	с.Гринява	Будинок культури села Гринява, опалення пічне	250	відсутнє	безкоштовно
13	с.Пробійнівка	Клуб села Пробійна, опалення пічне	252	відсутнє	безкоштовно

До надбань, які перебувають під особливим захистом територіальної громади, належать такі об'єкти культурної спадщини: Церква Покрови Пресвятої Богородиці с.Білоберізка,

церква Святого Миколая с. Барвінків, церква Вознесіння Господнього с. Устеріки, церква св. Архистратига Михаїла с. Черемошна. Об'єкти культурної спадщини територіальної громади маркують відповідним знаком, форма якого визначається виконавчим органом Ради.

Основною проблемою культурно-освітнього спрямування в громаді є оснащення у всіх населених пунктах клубних та бібліотечних установ громади сучасними мультимедійними засобами, нездатність старих кадрів працювати в нових умовах. Також гострою проблемою є проведення капітальних ремонтів практично всіх закладів культури, заміна систем опалення на сучасні, енергоефективні, забезпечення водопостачання та водовідведення, заміна меблів. Як видно із вище наведеної таблиці у всіх закладів культури пічна система опалення, що затруднює їх використання у зимовий період. В 2017-18 роках проведено капітальний ремонт (заміна даху та утеплення фасаду) будинку культури в селі Устеріки, замінено дах в будинку культури та адмінприміщення села Білоберізка, замінено дах на приміщенні клубу в присілку Пасічне, де планується на базі присілкового клубу створити туристично- інформаційний міні – центр з гірським притулком «Під Писаним каменем».

Проблема наповнюваності бібліотечних установ новими зразками художньої, спеціалізованої та іншої літератури, яка б була цікава для молоді і могла відродити у неї культуру читання також потребує вирішення. Оснащення бібліотек комп'ютерною технікою та доступом до мережі «internet» дасть можливість створення електронних бібліотек. Матеріальне оснащення закладів культури громади (музичні інструменти, сценічні костюми та ін.) також потребують заміни та поповнення.

Опитування показує, що потреби мешканців суттєво відрізняються від тих пропозицій, які наразі генерує сфера культури громади.

Заклади культури працюють на невисокому рівні і потребують оновлення формату роботи – у відповідності до сучасних потреб. Моніторингу діяльності закладів недостатньо. Проблемою залишається низький рівень професійності та активності кадрів. Існує потреба у модернізації закладів та їх оснащенні. Більше половини закладів потребують капітального ремонту та оновлення матеріально-технічної бази.

2.5.5.4 Соціальні послуги

На сьогоднішній день соціальну інфраструктуру на території Білоберізької ТГ представляють:

- Управління соціального захисту населення Верховинської РДА;
- Верховинський районний центр зайнятості;
- Косівське об'єднане управління пенсійного фонду України в Івано-Франківській області;
- Територіальний центр соціального обслуговування одиноких громадян (надання соціальних послуг) Верховинського району;
- Служба у справах дітей Білоберізької сільської ради;
- Виконавчий комітет Білоберізької сільської ради.

Найчастіше мешканці громади звертаються до соціальних служб за оформленням субсидій на тверде паливо, скраплений газ та електроенергію, а також за отриманням державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.

Фахівцями із соціальної роботи надаються такі базові соціальні послуги:

- екстрене (кризове) втручання;
- консультування;
- соціальний супровід;

- представництво інтересів;
- посередництво (медіація);
- соціальна профілактика;
- натуральна допомога;
- інформування.

З початку активної фази війни до громади почали прибувати ВПО. В піковий момент (з 28 лютого по 30 березня 2022 року) їхнє число становило 789 осіб або 9% від числа постійних мешканців громади. На початок 2023 р. більша частина ВПО виїхали з громади: або за кордон, або вернулися на деокуповані території. Зараз в громаді проживає 109 осіб, переважно з Донецької (12 людей), Херсонської (23), Луганської (17), Харківської (18) та Запорізької (12) областей.

В селі Білоберізка на базі частини незадіяного приміщення аптеки та фізкабінету за кошти місцевого бюджету облаштовано прихисток для тимчасового проживання внутрішньо – переміщених осіб на 10-12 місць, на даний час там проживають п'ять осіб, в тому числі сім'я загиблого захисника України.

Через брак фінансових ресурсів громада на даний час не має можливості в повній мірі реалізовувати місцеві соціальні програми, утримувати соціальних робітників, здійснювати виплати фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду без провадження підприємницької діяльності на непрофесійній основі.

Початок активної фази війни суттєво змінив палітру та напрями діяльності громади в частині надання соціальних послуг. Основний акцент в 2022 р. приділявся сім'ям вимушено переміщених осіб, котрі потрібно було розмістити, прихистити і допомогти інтегруватися в життя громади. В 2023 р. кількість ВПО суттєво зменшилася, склавши 1,3% від загальної кількості жителів громади. Одночасно продовжує зростати число сімей воїнів, які зараз перебувають в лавах Збройних сил України, ТРО та інших воєнних формувань і потребують додаткової підтримки і опіки. Крім того, дослідження в інших сегментах соціальної сфери громади (освіти, медицина, дозвілля та культура) вказують на потребу приділення більшої уваги людям з певними вадами та проблемами.

2.5.5.5 Інфраструктура туризму, торгівлі та послуг

Мережа закладів торгівлі представлена невеликими неспеціалізованими, переважно продуктово-промисловими магазинами та МАФами приватної форми власності. Заклади громадського харчування практично відсутні, за винятком садиб зеленого туризму, де надається харчування для проживаючих (в с. Білоберізка, Устеріки, Хороцеве та Голошина) та готельно-ресторанного комплексу «Міжгір'я» в селі Устеріки, де надаються послуги з проведення банкетів за попередньою домовленістю.

Таблиця 15 Кількість магазинів за населеними пунктами

№ п/п	Населений пункт	Кількість магазинів
1.	село Білоберізка	3
2.	село Хороцеве	2
3.	село Барвінків	1
4.	село Устеріки	9
5.	село Стебні	5
6.	село Полянки	4
7.	село Довгополе	10

№ п/п	Населений пункт	Кількість магазинів
8.	село Кохан	1
9.	село Черемошна	7
10.	село Яблуниця	7
11.	село Гринява	9
12.	село Біла Річка	5
13.	село Голошина	6
14.	село Гринява	9
15.	село Пробійнівка	3
16.	село Грамотне	4

В цілому наявна мережа магазинів задовільняє потреби місцевих жителів, за винятком віддалених присілків із невеликою кількістю жителів, де вести підприємницьку діяльність у сфері роздрібної торгівлі економічно не вигідно і нерентабельно. За наявності попиту відкриваються нові магазини, або розширюється перелік товарів, які продаються в існуючих, зокрема і будівельних матеріалів та товарів для будівництва. Також проводиться виїзна торгівля продовольчими та промисловими товарами у селі Довгополе - кожної середи та у селі Черемошна – кожної неділі.

Більшість послуг з побутового обслуговування надаються громадянами на дому без реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності, офіційні перукарня та салони функціонують тільки у с. Довгополе, та по одному у селах Яблуниця та Черемошна.

Туристична інфраструктура представлена готельним комплексом «Міжгір'я» в селі Устеріки на 40 ліжко-місць, зеленими садибами «Хата різьбяр» (15 ліжко-місць), «Надія» (22 ліжко-місць), «Маркана» (12 ліжко-місць), «Закуток» (9 ліжко-місць), «Лісовий Закуток» (8 ліжко-місць), «Старий млин» (14 ліжко-місць), «Кичера» (8 ліжко-місць), «Галіція» (5 ліжко-місць) в селі Білоберізка, «Погарь» (9 ліжко-місць) в селі Хороцеве, відпочинковий комплекс «Християна» (40 ліжко-місць) в селі Голошина. Серед локацій, які найчастіше відвідують туристи гора «Писаний Камінь» (висота 1221 м над рівнем моря), яка розташована на межі трьох населених пунктів Білоберізка та Верхній Ясенів і Буковець Верховинської селищної територіальної громади, водоспади на струмку Млинський в селі Білоберізка, Смургорівські водоспади в селі Розтоки Чернівецької області. Також популярними є піші та кінні прогулянки в гори, збирання дикоростучих плодів і ягід, катання на джипах, відвідини полонини Луковиця, де розвивається традиційне гуцульське вівчарство. Особливою популярністю користуються страви гуцульської кухні, настоянки та чаї з високогірних трав. Також особливе захоплення викликає рафтинг на річці Черемош, послуги з якого надаються Молодіжною радою при Білоберізькій сільській раді. Між садибами налагоджена комунікація з питань поселення, поширення інформації, надання спільних послуг. З інформацією можна ознайомитись за посиланням <https://hatarizba.com.ua/>. На вказаному сайті частково уніфікована інформація про місця для проживання та послуги, які в них надаються. На офіційному сайті громади розділ з інформацією про зелені садиби та послуги, які в них надаються, відсутній.

Серед місцевих майстрів найбільш популярними є майстер-класи з різьби по дереву («Хата різьбяр», «Лісовий закуток»), також в селах громади є поодинокі майстри з виготовлення гуцульських ліжників, художньої вишивки, бісероплетіння. Також в окремих домогосподарствах можна скуштувати чи купити продукти традиційного гуцульського господарства (сири, бринза, мед, трав'яні карпатські чаї).

Наявність потужних історико-культурних і рекреаційно-оздоровчих об'єктів та локацій закладає підвалини для туристичного майбутнього громади. Але, відсутність розвиненої мережі закладів харчування, готельно-ресторанних комплексів, мережі

банкоматів та поштових офісів, складна логістика, про що йшлося раніше, суттєво звужує ці можливості. Наразі, найбільш імовірним може бути фокус на розвиток такого напрямку, як зелені садиби та екотуризм. Слід враховувати, що ця ніша досить обмежена і також має певну специфіку. Рівень промоції названих послуг низький.

2.5.6 Містобудівна документація

Згідно із Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» планування територій на місцевому рівні здійснюється шляхом розроблення та затвердження комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, генеральних планів населених пунктів і детальних планів територій, їх оновлення та внесення змін до них.

Містобудівна документація застаріла, практично всі генеральні плани населених пунктів розроблені в 70-80 роках ХХ століття, і то тільки на центральні частини населених пунктів, не включаючи віддалені гірські присілки. Проекти формування території сільських рад, що ввійшли до складу Білоберізької сільської територіальної громади та меж населених пунктів розроблені на початку 2000 років, але не пройшли затвердження в установленому законом порядку, з того часу відбулося багато змін, проекти формування меж населених пунктів та території громади потребують оновлення.

Для оптимізації витрат, пов'язаних з розробкою містобудівної документації, слід визначити послідовність подальших кроків. Можливо, слід зосередитися на розробці комплексного плану просторового розвитку громади, а можливо – підготувати кілька генеральних планів і почати реалізовувати інвестиційні проекти в цих населених пунктах.

2.6 Економічний розвиток

На території Білоберізької сільської територіальної громади зареєстровані та провадять діяльність 1 державне підприємство, 3 фермерських господарства, 8 приватних підприємств, 18 ТзОВ, 2 кооперативи.

2.6.1 Суб'єкти господарської діяльності, найбільші роботодавці громади

Найбільшими роботодавцями на території громади є підприємства установи та організації бюджетної сфери (заклади дошкільної та загальної освіти, первинної медицини (дві амбулаторії та ФАПи), культури (будинки культури, клуби, бібліотеки)). Серед промислових підприємств найбільшим бюджетоутворюючим підприємством є ДП «Гринявське лісове господарство», яке крім лісоохоронної діяльності, проводить заготівлю та переробку деревини, в тому числі здійснює і зовнішньо-економічну діяльність. Невелика кількість малих підприємств, з чисельністю працюючих до 10 осіб, зайняті в сфері переробки деревини, виготовленні будівельних матеріалів та будівництві. Порівняно невелика кількість населення зайнята у малому бізнесі (торгівля, надання послуг) та сфері зеленого туризму. Працює два невеликих підприємства з переробки тирси у паливні брикети та пелети, які здійснюють також зовнішньо-економічну діяльність.

2.6.2 Розвиток малого і середнього бізнесу

Середній та великий бізнес на території громади практично відсутній, малий бізнес представлений роздрібною торгівлею в продовольчих та промислових (не спеціалізованих) магазинах, наданні послуг у сфері зеленого туризму та тимчасового розміщення, переробці деревини, виготовленні будівельних матеріалів та будівництві дерев'яних будинків та виготовлення елементів благоустрою.

Наразі існує проблема із низьким рівнем сплати акцизу із продажу товарів. Підприємці не відображають реальні рівні продажу. Проблема стосується переважно сплати акцизу за алкоголь і тютюн. Останнім часом ситуація почала трохи покращуватися завдяки спільним зусиллям ДПС, місцевої влади та поліцейського офіцера громади. На жаль, мешканці не в повній мірі розуміють зв'язку легального продажу підакцизних товарів та податкових надходжень для громади. Безпосередньо пандемія та гаряча фаза війни з росією найбільше вплинула діяльність підприємців зайнятих в сфері ресторанного бізнесу (зокрема організація банкетів та урочистих подій), але таких суб'єктів господарської діяльності на території громади одиниці. На роботу закладів торгівлі та деревообробну галузь ці події суттєво не вплинула.

2.6.3 Зовнішньоекономічна діяльність

Зовнішньо-економічну діяльність у сфері реалізації виробів з дерева та будівельних матеріалів, а також реалізації паливних брикетів та пелет провадять ДП «Гринявське ЛГ», ТзОВ «Біоукрпаливо», ПП «Інтерконтиненталь» ПМП «Оріон», ПСП «Надія», ТОВ «НАЗ-ІР», ТОВ «ХРИСТИЯНА», ФОП Федорчук В.Т., Пониполяк Ю.М., Пониполяк Л.М., Лабудяк С.М., Лаб'юк І.Р. – експортують продукцію в Молдавію, Румунію, Угорщину, Польщу. Наявність значної кількості підприємств-експортерів є позитивним фактором для громади, оскільки ці суб'єкти господарювання менш чутливі до потенційного ослаблення гривні. Однак зазначений позитивний ефект дещо знижується у зв'язку з небажанням більшості підприємців офіційно декларувати свої доходи.

2.6.4 Інформація про сільське господарство

Сільське господарство представлене в переважній свої більшості особистими селянськими господарствами, які зайняті м'ясним тваринництвом та в невеликій кількості – молочним, а саме виробництвом місцевих сирів та бринзи. У зв'язку з низькими цінами на ВРХ в живій вазі, кількість ВРХ в домогосподарствах з кожним роком скорочується. Зареєстровані три фермерські господарства, але вони не проводять активної господарської діяльності. Ґрунти гірські, непридатні для широкого розвитку рослинництва, місцеві жителі на присадибних ділянках вирощують картоплю, буряк, моркву, капусту, квасоллю, які використовують для власного споживання.

Перспективним напрямком може стати бджільництво, на території громади на даний час зареєстровано 35 домогосподарств, що утримують десять і більше бджолосімей, всього 856 бджолосімей .

Також перспективним напрямом діяльності може стати заготівля та переробка дикоростучих плодів і ягід, а також збір, переробка та фасування чаїв з високогірних трав та лікарської сировини.

2.6.5 Інвестиційна діяльність

Білоберізька сільська територіальна громада в 2016- 2022 роках була учасником Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) з 2016 року. За цей час Програмою DOBRE закуплено екскаватор–навантажувач для КП «Білоберізьке» вартістю 2,1 млн. грн. в рамках реалізації Плану з удосконалення послуги з ремонту та утримання доріг, що знаходяться в компетенції громади.

В рамках реалізації компоненту «місцевий економічний розвиток» створено СОК «Ґуцульські газди» із заготівлі та переробки дикоростучих плодів та ягід, де програмою Стратегія розвитку Білоберізької територіальної громади на 2023-2027 рр.

DOBRE поставлено холодильного та сушильного обладнання на суму 837 тис. грн., ще понад 500 тис. грн. на проведення ремонту приміщення та закупівлю обладнання надано членами кооперативу. Наразі засновниками кооперативу виступили п'ять громадян, в перший рік роботи кооперативу участь у ньому взяло біля 50 домогосподарств, однак діяльність кооперативу носить сезонний характер, переважно липень-серпень.

З 2018 року понад 18,5 млн. грн. (субвенція з Державного бюджету на розвиток інфраструктури об'єднаних територіальних громад, субвенція на соціально-економічний розвиток окремих населених пунктів, кошти ДФРР, кошти місцевого бюджету громади) використано на будівництво нової адміністративної будівлі з приміщенням ЦНАПу в селі Устеріки Білоберізької сільської територіальної громади, відкриття якого заплановане на жовтень місяць поточного року.

Також Білоберізька територіальна громада стала учасником IV раунду Програми «U-LEAD з Європою» «Покращення якості надання адміністративних послуг для населення», в результаті чого Програмою «U-LEAD з Європою» було надано інституційну допомогу зі створення ЦНАП, дизайн-проект приміщення, закуплено меблі та офісну техніку. 09 листопада 2021 року ЦНАП Білоберізької сільської ради в селі Устеріки розпочав свою роботу. За кошти обласного фонду охорони навколишнього середовища в 2020 році було закуплено для КП «Білоберізьке» спеціальний автомобіль для перевезення твердих побутових відходів вартістю 999,5 тис. грн.

В 2021 році Білоберізькій сільській територіальній громаді виділено кошти з державного бюджету в сумі 645 тис. грн. на закупівлю послуг з підключення до Інтернету для найвіддаленіших населених пунктів – сіл Пробійнівка, Грамотне, Біла Річка, Голошина.

В 2022-23 роках в рамках участі Білоберізької сільської ради у конкурсі місцевих ініціатив на території Українських Карпат проекту «Пітримка природо заповідних територій в Україні» за кошти проекту в сумі 185,4 тис. грн. та кошти місцевого бюджету Білоберізької сільської територіальної громади в сумі 596,3 тис. грн. придбано 113 євроконтейнерів ємністю 1,1 м³ для збору твердих побутових відходів на території громади. На даний час контейнерний парк КП «Білоберізьке» становить 155 одиниць, що наразі є достатньо для збору ТПВ.

2.6.6 Інфраструктура підтримки бізнесу

На даний час інфраструктури підтримки бізнесу в Білоберізькій сільській територіальній громаді не створено. Сільрада інформує щодо державних програм підтримки бізнесу та консулює у межах своєї компетенції. Актуальним залишається питання створення ради підприємців чи якогось іншого дорадчо-консультаційного органу при Білоберізькій сільській ради, але тут багато залежить від активності та бажання самих підприємців. Наразі фінансовий стан Білоберізької сільської ради не дає можливості реалізувати програми підтримки бізнесу, але при його покращенні розглядається можливість надання короткострокових безвідсоткових кредитів чи часткове покриття відсотків в невеликих розмірах для започаткування та розширення бізнесу.

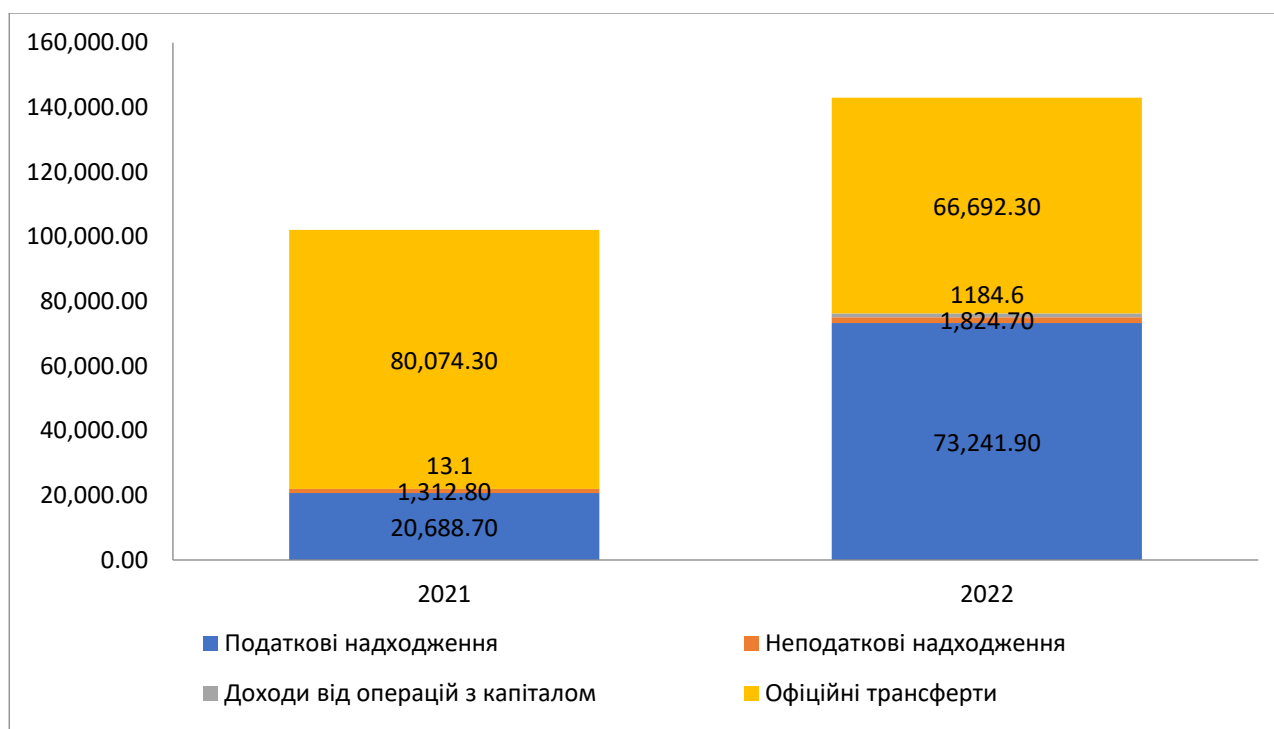
Економіка громади залишає неоднозначне враження. З одного боку відмічається певне зростання кількості суб'єктів підприємницької діяльності в зеленому туризмі, навіть за несприятливого зовнішнього клімату. Але, більшість цих підприємців, як і в ряді інших секторів місцевої економіки, не поспішають офіційно працевлаштовувати на роботу, сплачувати офіційно всю заробітну плату. Навіть ті з них, хто працює на експорт, далеко не завжди дотримуються існуючих норм і правил.

Відмічається приховане безробіття і недостатня пропозиція робочих місць для місцевих мешканців. Ще одним негативним моментом є практично повна відсутність інфраструктури підтримки бізнесу. Необхідно досить терміново готувати програму дій з боку місцевої влади, яка була б спрямована на розвиток місцевого підприємництва та не обмежувалася винятково наданням консультативної допомоги.

2.7 Фінансовий стан та бюджет територіальної громади.

2.7.1 Доходи бюджету

Суттєве зростання території, чисельності мешканців і, відповідно, покращення соціально-економічних показників, роблять недоречним порівняння фінансових результатів за період з моменту створення громади в 2016 р. до об'єднання в 2020 р. результати 2021-2022 рр. і прогнози 2023 р. наведено нижче.

Діаграма 5 Доходи бюджету Білоберізької ТГ, тис. грн.

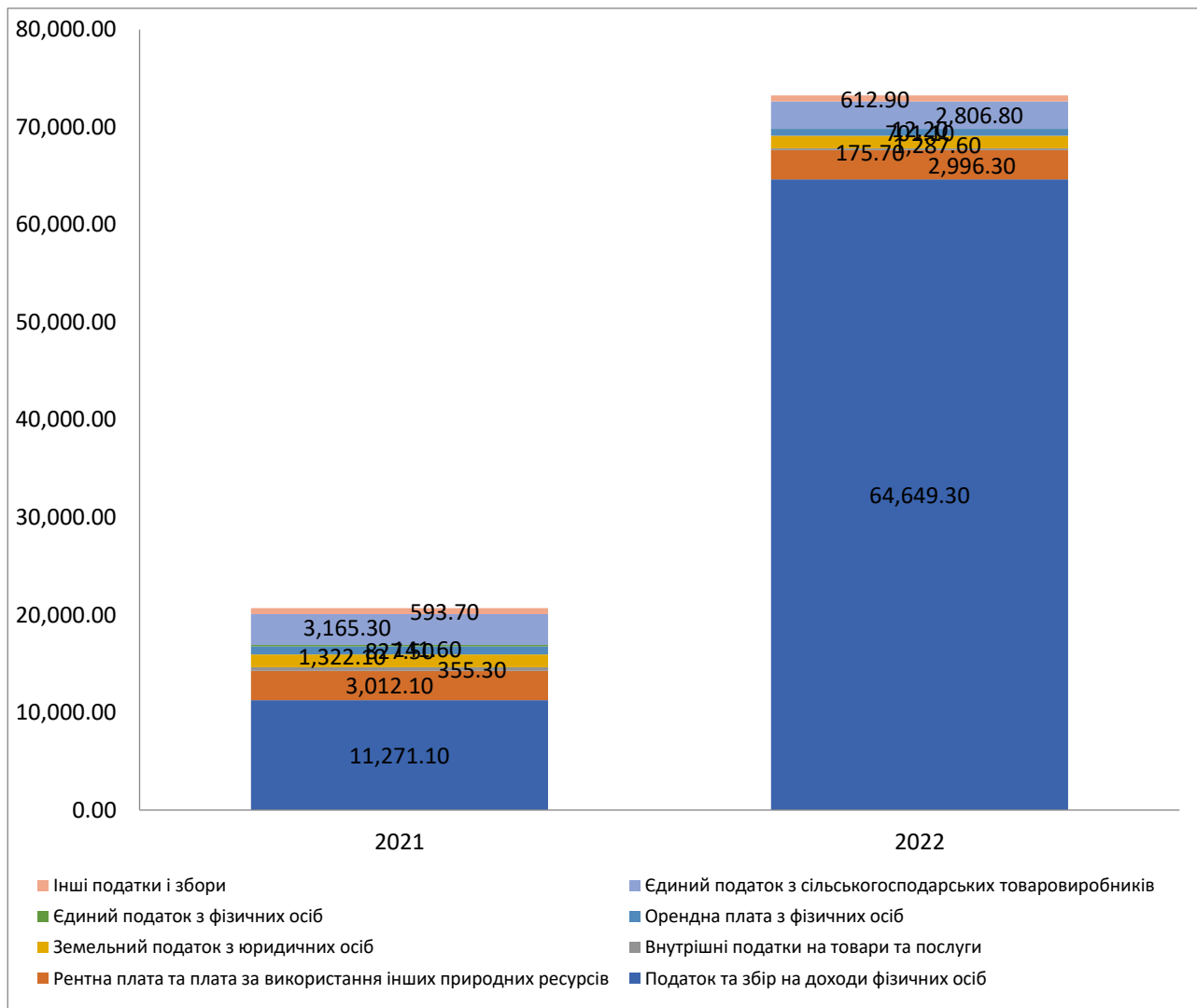
В 2022 році відбувся суттєвий ріст доходів громади одразу на 40,8 млн. грн. або на 40%. З діаграми чітко видно, що зростання відбулося за рахунок росту податкових надходжень (майже в 3,5 рази). В той же час офіційні трансферти скоротилися на 14 млн. грн. Неподаткові надходження незначно зросли. Замість доходів від операцій з капіталом громада отримала надходження від цільових фондів.

План доходів бюджету протягом обох років перевиконувався: в 2021 р. – на 3%, в 2022 р. – на 15,3%. Це може свідчити не тільки про успішну роботу з адміністрування податків, але й про досить обережну політику прогнозування доходів бюджету, яку демонструють місцеві фінансисти.

Позитивним в структурі бюджету є скорочення питомої ваги трансфертів – з 78,44% до 46,66%. В результаті, загальна структура стала більш збалансованою: питома вага податкових надходжень вперше, з моменту створення громади, перевищила 50%. Натомість, офіційні трансферти, які до цього часу коливалися в межах 70-80% зменшилися нижче відмітки в 50%.

2.7.1.1 Податкові надходження

Зростання податкових надходжень в 2022 р. відбулося за рахунок вибухового росту податків та зборів на доходи фізичних осіб, що чітко демонструє наведена нижче діаграма.

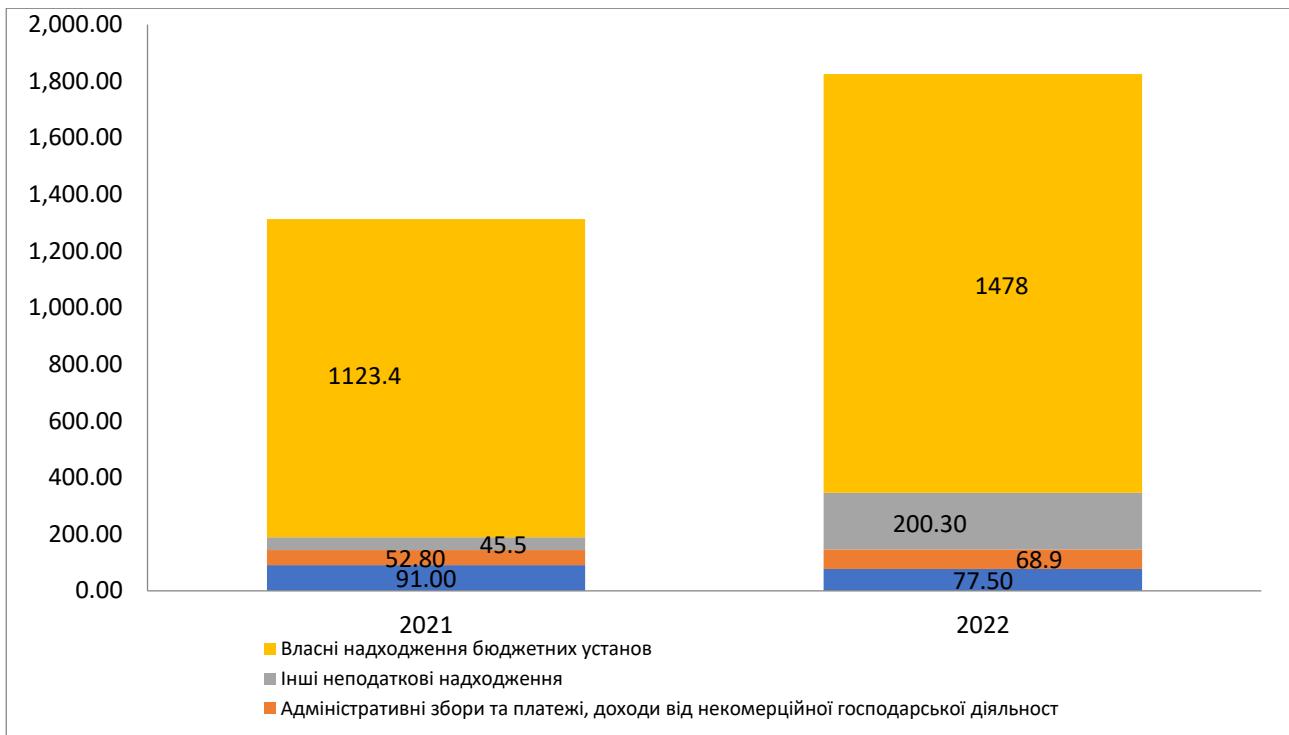
Діаграма 6 Податкові надходження бюджету Білоберізької ТГ, тис. грн.

З діаграми видно, що єдиним джерелом росту виступив податок на доходи фізичних осіб, який зріс майже в шість разів, з 11,3 до 64,6 млн. грн. Натомість, всі решта податкових надходжень в 2022 р. або залишилися практично незмінними, або навіть дещо зменшилися. Причина зростання надходжень від ПДФО є типовою для громад в 2022 р.: збільшення заробітної плати військовим.

Звертає на себе увагу, що серед власних надходжень бюджету, ключовими статтями є податок на майно та єдиний податок. Наповнення першої зі статей забезпечуються, переважно, завдяки єдиному податку з юридичних осіб (в першу чергу – ДП «Гринявське лісове господарство», НПП «Верховинський» і Верховинський районний лісгосп та орендної плати з фізичних осіб. Єдиний податок наповнюють, переважно фізичні особи – платники єдиного податку. В 2022 р. надходження за всіма переліченими статтями не мали тенденцію росту.

2.7.1.2 Неподаткові надходження

Неподаткові надходження в 2022 р. зросли на 500 тис. грн. або на 39%, порівняно з 2021 р.

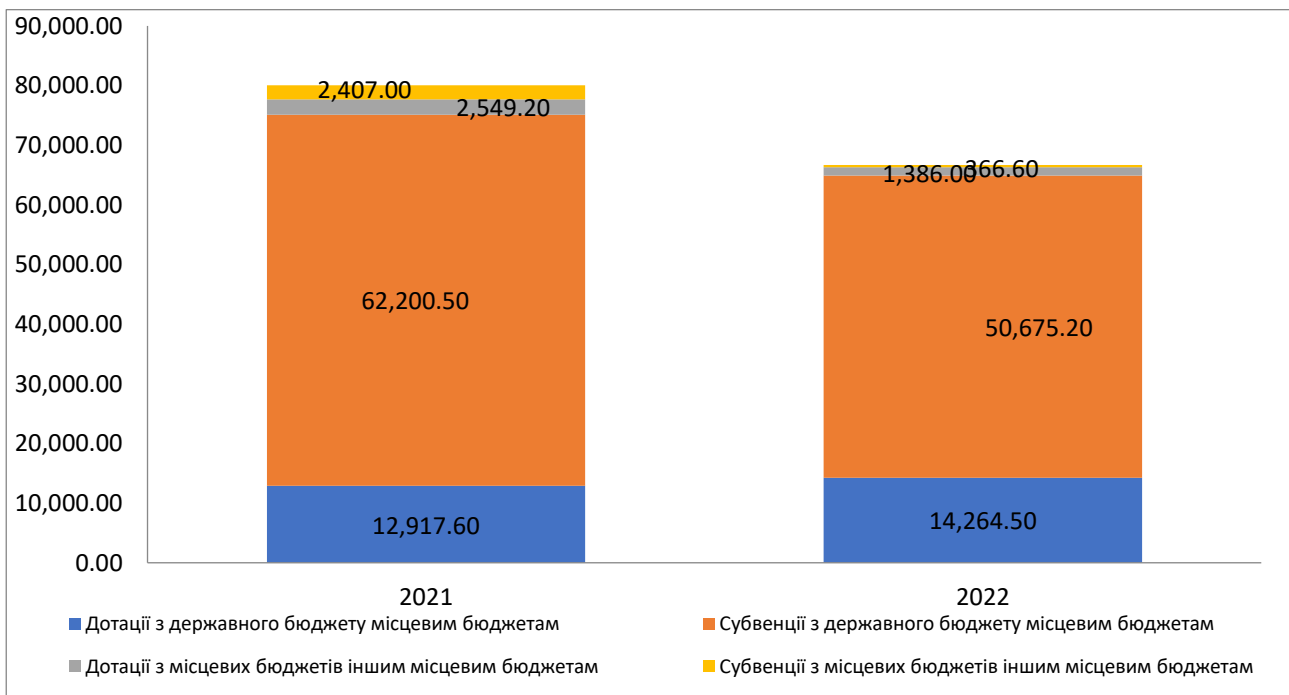

Діаграма 7 Неподаткові надходження бюджету Білоберізької ТГ, тис. грн.

Протягом обох років основною статтею надходжень є власні надходження бюджетних установ, які зростають. Минулого року також суттєво (більше, ніж в чотири рази, до 200 тис. грн.), зросли інші неподаткові надходження. Разом з тим, в загальній структурі бюджету неподаткові надходження не відіграють суттєвої ролі.

2.7.1.3 Офіційні трансферти

В 2021-2022 рр. обсяг офіційних трансфертів, які надходили до громади, коливався в межах 66-80 млн. грн.

Діаграма 8 Офіційні трансферти до бюджету Білоберізької ТГ, тис. грн.

Протягом двох попередніх років розмір дотації з державного бюджету був практично незмінний і коливався на рівні 13-14 млн. грн. В 2022 р. зменшилася субвенція з державного бюджету – на 12 млн. грн., до 50,7 млн. грн. В свою чергу громада передає субвенції з власного бюджету до інших місцевих бюджетів на послуги, які їй надають інші громади.

2.7.1.4 Основні платники податків

З загальної суми доходів бюджету (без трансфертів) 87 427,5 тис. грн. найбільші суми податків до бюджету за 2022 рік сплатили:

Таблиця 16 Основні платники податків в 2022 р., тис. грн.

Назва	Сплачено ПДФО	Акциз	Плата за землю	Єдиний податок	Всього
Білоберізька сільська рада	11381,2				11 381
ДП Гринявське лісове господарство	6809,29		305,932		7 115
НПП «Верховинський»			711,627		712
КНП «Яблуницька АЗПСМ»	598,335				598
КНП «Білоберізька АЗПСМ»	392,077				392
ФОП Щербацька Н.М.	22,065			280,139	302
ФОП Юрчук В.Д.	72,633			214,423	287
ФОП Рубаняк М.М.	85,586			187,319	273
ФОП Куриндаш І.Ю.	62,875			209,121	272
ФОП Пониполяк Ю.М.	67,367		16,957	178,68	263
ФОП Лабудяк С.М.	54,595			197,103	252
НАЗ-ІР ТОВ	230,635				231
Верховинський районний лісгосп			218,747		219
ФОП Миронюк В.В.	140,48		75,54		216
КНП «Верховинська багатопрофільна лікарня»	203,084				203

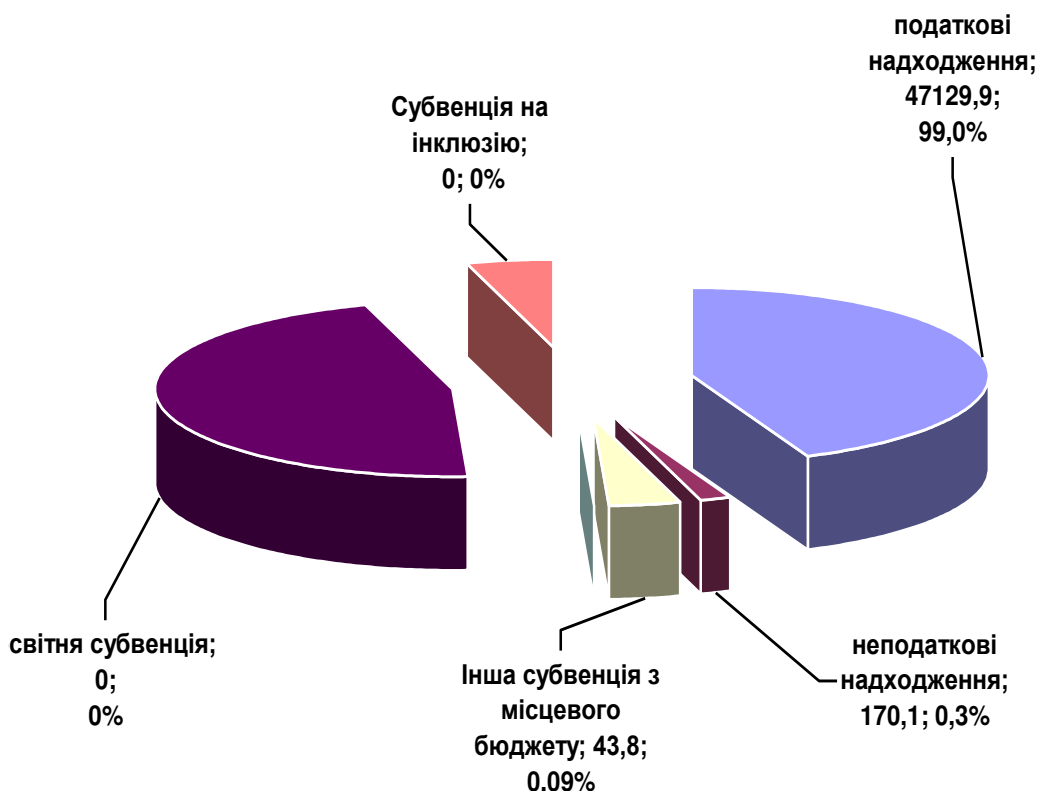
На двох основних платників податків Білоберізька сільська рада та ДП Гринявське лісове господарство припадає 81,4% всіх надходжень від основних платників податків в громаді. Це свідчить про високу залежність останньої від діяльності ключових платників. Врахуємо, що Білоберізька сільська рада не є суб'єктом підприємницької діяльності і сама фінансується з бюджету. А ДП Гринявське лісове господарство, після трансформації організаційної структури лісових господарств України цілком може змінити місце реєстрації. В результаті, громада може втрати одного ключового платника, а другий є не стільки платником податків до бюджету, скільки донором. Натомість, жоден з бізнесових суб'єктів господарювання, наведених в таблиці, не приносить до бюджету навіть 1 млн. грн. податків на рік.

Це – висока залежність, котра може негативно позначитися на розвитку громади. Вже зараз варто сконцентрувати зусилля на пошуку нових бізнесів, котрі могли б зайти і

працювати в громаді а також – на створенні умов для розвитку місцевого підприємництва. Останній крок дозволив би громаді знизити вплив сезонного безробіття і сприяв би зменшенню відтоку частини молоді.

2.7.1.5 Планові показники доходів бюджету на 2023 р.

Обсяг дохідної частини загального фонду бюджету сільської ради на 2023 рік, без урахування міжбюджетних трансфертів визначено у сумі 47 343 860 гривень.

Діаграма 9 План власних доходів до бюджету Білоберізької ТГ в 2023 р., тис. грн.

Власні доходи сільського бюджету, без урахування міжбюджетних трансфертів, визначені у сумі 48129,0 тис. грн., у тому числі:

- загальний фонд – 47300,0 тис. грн.;
- спеціальний фонд – 829,0 тис. грн.

Доходи загального фонду сільського бюджету сформовано за рахунок таких надходжень:

- 64 відсотків податку та збору на доходи фізичних осіб – 38564,9 тис.грн;
- місцевих податків — 5130,0 тис.грн.;

в т.ч.

- податок на нерухоме майно- 105,0 тис.грн.,
- плата за землю – 2190,0 тис.грн.,
- єдиний податок – 2820,0 тис.грн.
- туристичний збір – 15,0 тис.грн.

- акцизний податок — 185,0 тис.грн.,
- рентної плати за спеціальне використання природних ресурсів —3250,0 тис.грн.,
- неподаткові надходження – 170,1 тис.грн.

Обсяг доходної частини спеціального фонду з урахування міжбюджетних трансфертів на 2023 рік визначений на підставі розрахунків контингенту доходів у сумі 829,0 тис. грн.

Доходи спеціального фонду сільського бюджету сформовано за рахунок таких надходжень:

- власних надходжень – 653,0 тис.грн;
- Інші надходження — 170,0 тис.грн.;
- Інші податки та збори – 6,0 тис.грн.

Власні доходи спеціального фонду сформовано за рахунок власних надходжень бюджетних установ. Власні надходження бюджетних установ, які утримуються за рахунок сільського бюджету, визначені на підставі розрахунків розпорядників бюджетних коштів. Розрахунки проведено по кожній бюджетній установі, їх обсяг на 2023 рік затверджено у сумі 653,0 тис.грн.

Загалом, протягом 2021-2022 рр. доходна частина бюджету громади зростає, а планові показники перевиконуються. Перевиконання плану в 2022 р. є трохи завеликим і може свідчити про обережні підходи при плануванні.

В структурі доходів превалюють надходження від ПДФО. Низька питома вага єдиного податку вказує, що в громаді є певні проблеми з розвитком малого і середнього бізнесу – основних платників цього податку. Також на невисокі значення цього показника має вплив несплата податків частиною підприємців.

Доходна частина бюджету залежить від двох основних платників Білоберізька сільська рада та ДП Гринявське лісове господарство. Це створює ризики на майбутнє, у випадку зміни стратегії розвитку ДП Гринявське лісове господарство або погіршення бюджетного фінансування. Для того, щоб знизити ризики, слід приділити додаткову увагу розвитку підприємництва та залученню ряду виробництв. Пріоритетом для себе громада бачить сфери, котрі є перспективними: туризм та рекреацію. Слід врахувати, що зазначені напрями дають не дуже швидку віддачу. І, в українських реаліях не приносять значних надходжень до бюджету.

2.7.2 Видатки бюджету

2.7.2.1 Видатки бюджету в 2021-2022 рр.

Видатки бюджету громади зростали пропорційно до росту доходів. Основними статтями витрат в 2021-2022 рр. були: освіта, управління, культура та соціальний захист.

Таблиця 17 Структура видатків бюджету за основними статтями в 2021-2022 рр., тис. грн.

Статті видатків	2021	2022
Дошкільні навчальні заклади	11477,3	10557,4
Школи	65616,6	63857,0
Позашкільля		
Соціальна сфера	172,3	656,1
Медичні заклади	393,3	310,9
Установи культури	2528,3	2618,2
Фізична культура і спорт		0,00
Утримання ради і виконавчих органів громади	7484,9	9707,0
Дорожні роботи		
Інфраструктура	6513,5	6126,8
Інше	1516,6	9390,4
Разом	95702,8	103223,8

Звертає на себе увагу, що не дивлячись на суттєвий ріст доходів, видатки громади на фінансування основних статей залишилися практично незмінними: приріст становив 7,8% (доходи, нагадаємо, зросли на 40%). Ще 18 млн. грн. було передано на оплату послуг інших громад у вигляді міжбюджетних трансфертів. Решта коштів сформували профіцит бюджету на 2023 р.

2.7.2.2 Видатки бюджету на 2023 р.

Сільський бюджет на 2023 рік затверджено в загальній сумі 47172,86 тис. грн., з них:

- загальний фонд – 47343,86 тис. грн.;
- спеціальний фонд – 829,0 тис. грн.

Заплановано видатки коштів на реалізацію місцевих програм по загальному фонду в сумі 2241,6 тис. грн. :

- Цільова соціальна програма "Молодь Білоберізької сільської територіальної громади" - 20,0 тис. грн.
- Цільова соціальна програма "Бюджет участі Білоберізької сільської територіальної громади" - 280,0 тис.грн.
- Програма розвитку місцевого самоврядування в Білоберізькій територіальній громаді на 2021-2025 роки – 19,0 тис.грн.
- Програма «Розвитку охорони здоров'я для надання вторинної медичної допомоги населенню Білоберізької ТГ на 2023-2025 рік» - 50,0 тис.грн.
- Місцева регіональна програма поховання померлих (загиблих) учасників бойових дій, диноких, невідомих та безрідних громадян на 2023 рік – 100,0 тис.грн.
- "Комплексна програма соціального захисту фізичних осіб, які надають соціальні послуги на території Білоберізької сільської ради на 2023 рік" – 150,0 тис.грн.
- Програма Соціального захисту інвалідів зору Білоберізької територіальної громади на 2023 рік" – 25,0 тис.грн.;
- Програма підтримки учасників АТО та членів їх сімей, які проживають на території Білоберізької територіальної громади на 2023 рік – 409,6 тис.грн.
- "Комплексна програма соціального захисту жителів Білоберізької територіальної громади на 2023 рік" – 62,0 тис.грн.

- Підтримка розвитку спорту на території Білоберізької сільської територіальної громади на 2023 рік – 20,0 тис. грн.
- Програма благоустрою населених пунктів Білоберізької сільської ради об'єднаної територіальної громади на 2023-2025 роки – 100,0 тис.грн.
- - Програма благоустрою населених пунктів Білоберізької сільської ради об'єднаної територіальної громади на 2023-2025 роки – 176,0 тис.грн.;
- Програма "Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та підвищення рівня готовності аварійно-рятувальної служби Білоберізької сільської ради до дій за призначенням на 2023 рік" – 50,0 тис.грн.
- Цільова програма "Сприяння обороноздатності України на 2023 рік – 60,0 тис.грн.
- "Забезпечення правопорядку, боротьби із злочинністю і корупцією, захисту прав і свобод громадян на 2023 рік" - 30,0 тис. грн.
- Програма організаційних заходів та співпраці з підприємствами, установами, організаціями району щодо охорони державного кордону на 2023 рік – 200,0 тис.грн.
- Комплексна програма інформаційно-аналітичної роботи, протидії проявам терористичного характеру на об'єктах критичної інфраструктури, організованій злочинній діяльності та корупції на території Білоберізької сільської територіальної громади на 2023 рік - 30,0 тис. грн.
- «Проведення заходів формування підрозділу та штабу району територіальної оборони на 2023 рік» - 450,0 тис.грн.
- Місцева цільова програма попередження дитячої бездоглядності та безпритульності серед дітей, соціального захисту і підтримки дітей сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, захисту їх житлових прав на 2023 рік – 10,0 тис.грн.

Сільською радою затверджено оборотну касову готівку в сумі 50,0 тис. грн.

В планах на 2023 р. звертає на себе увагу практично повна відсутність капітальних видатків. Разом з тим, є підстави розраховувати, що реальні обсяги капітальних вкладень в 2023 р. будуть більші, ніж планувалося. Другий, не менш важливий момент, який привертає увагу – це велика кількість програм, котрі слабо забезпечені фінансуванням. Суми в 20-60 тис. грн., передбачені по 10 з 19 цільових програм громади. Імовірно, доцільно провести аудит програм і скоротити частину з них на користь найбільш важливих. Кошти, які вивільняться варто перенаправити на більш важливі проекти.

2.7.3 Міжбюджетне трансферти в 2023 р.

У складі доходів сільського бюджету на 2023 рік враховані міжбюджетні трансферти:

З державного бюджету:

- ➤ освітня субвенція з державного бюджету – 0 тис.грн.
- ➤ субвенція з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету – 0 тис.грн.
- Інші субвенції з місцевого бюджету – 43,86 тис.грн.

Крім того, з сільського бюджету передбачено передачу коштів у вигляді іншої субвенції Верховинському селищному бюджету – 200,0 тис.грн.

Реверсну дотацію державному бюджету – 4328,8 тис.грн.

2.8 Органи управління громадою

Згідно структури виконавчих органів Білоберізької сільської ради, апарату ради та її виконавчого комітету 78 працівників, на даний час працюють 52 працівники: 11 чоловіків та 41 жінка.

Структура виконавчих органів влади має наступний вигляд:

1. Керівництво сільської ради і виконавчого комітету - 6 працівників
2. Фінансовий відділ- 4 працівники
3. Відділ бухгалтерського обліку та звітності - 6 осіб
4. Відділ загальної та організаційної роботи, правового забезпечення, надзвичайних ситуацій, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами – 3 особи
5. Відділ комунальної власності, земельних ресурсів, архітектури, будівництва, житлово-комунального господарства, екології та охорони навколишнього середовища – 2 особи
6. Відділ освіти, культури, молоді та спорту -2 особи
7. Відділ організації надання адміністративних послуг-6 осіб
8. Сектор інформаційно-аналітичної роботи і комунікацій – 1 особа
9. Сектор соціального захисту населення - 2 особи
10. Центр надання соціальних послуг - 2 особи
11. Служба у справах дітей – 2 особи
12. Служба господарського забезпечення – 8 осіб
13. Діловод –3 особи
14. Юристконсульт – 1 особа
15. МПО – 4 особи

На даний час потреби в зміні штатного розпису немає, є потреба в заповненні штату фахівцями відповідного рівня. Найбільш актуальними незаповненими вакансіями на даний час є посади державного реєстратора (вже тричі оголошувався конкурс), фахівців у сфері проектного менеджменту, архітектури і просторового планування управління майном комунальної власності, цивільного захисту та надзвичайних ситуацій.

З 09 листопада 2021 року розпочав роботу ЦНАП у селі Устеріки, який розташований в зручному географічному розташуванні для всіх жителів громади. У ЦНАПі на даний час працюють чотири працівники, ще чотири адміністратори працюють на віддалених робочих місцях в селах Білоберізка, Хороцеве, Яблуниця, Гринява. На даний час ЦНАПом надаються 138 адміністративних послуг, найближчим часом планується їх розширення мінімум до 170. В одній будівлі зі ЦНАПом розташовані адміністрація громади, структурні підрозділи, зал засідань, який може використовуватися як конференц-зал, поліцейська станція, що дуже зручно як для відвідувачів, так для самих працівників.

До Білоберізької сільської ради обрано 21 депутат, 13 чоловіків та 8 жінок

Створено п'ять депутатських комісій:

1) Постійна комісія з питань прав людини, законності, депутатської діяльності, етики та регламенту, з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, поводження з майном, що може бути неправомірною вигодою.

2) Постійна комісія з питань фінансів, бюджету та планування соціально-економічного розвитку, інвестиційної діяльності та туризму.

3) Постійна комісія з питань земельних відносин, природокористування, лісового господарства, просторового розвитку, будівництва, архітектури та благоустрою;

4) Постійна комісія з питань комунальної власності, житлово-комунального господарства, енергозбереження, інфраструктури та транспорту;

5) Постійна комісія з гуманітарних питань, освіти, культури, охорони здоров'я соціального захисту, молоді та спорту.

Фракції на даний час не створені.

Налагоджена повна співпраця між депутатським корпусом, сільським головою, виконавчим комітетом ради та його структурними підрозділами. Також Білоберізька сільська територіальна громада має повну підтримку на рівні Верховинської районної ради та Верховинської РДА, Івано – Франківської ОДА та депутата Верховної ради України від 89 виборчого округу.

Виконавчий комітет Білоберізької сільської складається з 16 осіб, 10 чоловіків та 6 жінок. До складу виконавчого комітету крім заступників сільського голови входять керівники структурних підрозділів та виконавчих органів, найбільших установ, організацій, представники бюджетоутворюючих підприємств, розташованих на території громади та бізнесу у сфері «зеленого туризму».

Громада має потенціал до транскордонного співробітництва з Румунією, Польщею та Молдовою. Однак, на рівні громад чи інших адміністративно-територіальних утворень угоди про міжнародне співробітництво Білоберізькою сільською територіальною громадою не укладалися.

2.9 Органи самоорганізації населення та громадських об'єднань

Загальна оцінка активності місцевих жителів перебуває на досить низькому рівні, за винятком участі у бюджету участі 2021 року, де було подано 40 проектів і участь у голосуванні взяло 997 громадян, що становить більше десяти відсотків від загальної чисельності населення громади. В 2021 році бюджету участі складає 320 тис грн. + додатково 20 тис грн. на заходи, ініційовані молодіжною радою.

Бюджет участі проводиться з 2018 році, можна відзначити позитивну динаміку: якщо в 2018 році участь в голосуванні взяли лише 40 осіб, то в 2021 – 997, що становить більше 10% населення громади. В 2022 р., через початок активної фази бойових дій, бюджет участі не проводився. Доцільно відновити його функціонування вже найближчим часом.

На території Білоберізької сільської територіальної громади зареєстровані три громадські організації, в селах Білоберізка, Барвінків та Устеріки, але не провадять активної діяльності. Громадські організації створені переважно для участі у грантових конкурсах, тому здійснюють свою діяльність час від часу, у випадку можливості залучення фінансування.

Також при Білоберізькій сільській раді створена молодіжна рада, яка діє як дорадчо-консультативний орган. Молодіжна рада при Білоберізькій сільській раді утворена в 2017 році, до її складу ввійшли молоді представники закладів освіти, культури, окремі представники сфери зеленого туризму. Розпочала свою діяльність молодіжна рада дуже активно, були організовані і проведені заходи з облаштування дитячих майданчиків в селах Білоберізка, Хороцеве, Барвінків, Устеріки, облаштовані в оригінальному стилі автобусні зупинки в селах Білоберізка та Барвінків, організовані акції з прибирання місць відпочинку «Чистий пляж», проведені концерти зі збором грошових коштів для дітей з особливими потребами, в будинку культури с.Устеріки, створено громадський простір «Агенція

розвитку», де молодь може пограти в теніс, подивитися фільм, в цікавій обстановці поспілкуватися на актуальні теми. З ініціативи та безпосередньої участі молодіжної ради були встановлені сміттєві урни на автобусних зупинках та інших громадських місцях. Пропагуючи ведення здорового способу життя, членами молодіжної ради надаються послуги з рафтингу для місцевих жителів та приїжджих туристів. Останніми роками через об'єктивні причини діяльність молодіжної ради дещо знизилася, у зв'язку із суттєвим розширенням меж громади її склад потребує оновлення і розширення.

Жителі громади також беруть активну участь у суботниках з благоустрою, при проведенні ремонтів присілкових доріг, а також при реалізації проектів Бюджету участі громади, коли закупають матеріали, а роботи необхідно виконати методом громадських робіт.

2.10 Вплив війни на розвиток громади

2.10.1 Служби та системи безпеки в громаді

Білоберізька сільська територіальна громада стала учасником пілотного проекту «Поліцейський офіцер громади», в громаді з 2021 року відкрита поліцейська станція, працює поліцейський офіцер громади, отримано автомобіль та оснащення для виконання службових обов'язків.

З 2018 року діє «Центр безпеки громади» у селі Білоберізка у складі відділення екстреної медичної допомоги та медицини катастроф та місцевої пожежної охорони (працює 2 водії в Білоберізці та 2 працівника в Яблуниці – в складі апарату). Відділення екстреної медичної допомоги та медицини катастроф фінансується за рахунок коштів обласного бюджету, фінансування місцевої пожежної охорони (заробітна плата водіїв – 2 особи, утримання пожежного автомобіля, матеріально-технічне забезпечення) здійснює Білоберізька сільська рада. В 2021 році аналогічний Центр безпеки відкрито в селі Яблуниця. В кожному населеному пункті створено добровільні пожежні дружини, які у випадку виникнення пожежі у складі місцевої пожежної охорони невідкладно приступають до локалізації місця виникнення пожежі та забезпечують її гасіння до моменту прибуття спеціалізованих підрозділів Державної служби з надзвичайних ситуацій.

Стан безпеки в громаді задовільний, зокрема ситуація з реагуванням на правопорушення в громаді значно покращилася із початком роботи поліцейської станції та поліцейського офіцера громади. У зв'язку зі значним розширенням території громади та чисельності її мешканців введена ще одну посада поліцейського офіцера громади, придбаний автомобіль та відкрита поліцейська станція в с. Яблуниця.

Добровільна пожежна дружина в громаді також створена. Вона потребує покращення матеріально-технічного оснащення: придбання сучасних автомобілів, обладнання, спецодягу, тощо.

В майбутньому планується створення підрозділу місцевої пожежної охорони в с. Устеріки. В 2023 році за кошти місцевого бюджету облаштовано укриття в Білоберізькому ліцеї, в інших закладах немає технічної можливості для облаштування підземних укриттів, вони будуть передбачені при будівництві нових закладів .

2.10.2 Вимушено переміщені особи

На початок 2023 р. в громаді залишилося жити 109 ВПО. Це майже в десять разів менше, ніж було у лютому-березні 2022 р., на піці переїзду вимушено переміщених осіб з інших регіонів. В загальній кількості мешканців громади питома частка ВПО становить лише 1,3 %, що свідчить про відсутність сильного впливу як на згуртованість мешканців так і ринок праці.

Таблиця 18 Кількість ВПО, осіб

Показник	Загальний показник	Гендерний розподіл, осіб		Гендерний розподіл, %	
	Кількість	Ж	Ч	Ж	Ч
ВПО, з них:	109	68	41	62%	38%
Молодші від працездатного	50	22	28	44%	56%
Молодь та дорослі до 60 р.	44	35	9	79%	21%
Люди літнього віку 60+	15	11	4	73%	27%

Серед ВПО преважують люди працездатного та молодшого за працездатний вік (86,2 % від загальної кількості ВПО). Частина дітей ходить в дитячі садочки та школи громади, переважно – в Білоберізький, Довгопільський, Черемошнянський ліцеї. За гендером переважають жінки: 62/38%.

Таблиця 19 Кількість ВПО в розрізі населених пунктів, осіб

№ з/п	Назва с/р/старостату	ВПО у віці, всього				Всього
		0-5 років	6-17 років	18-59 років	60 років і старше	
1.	село Білоберізка	2	13	11	3	29
2.	Хороцівський	3	4	8	3	18
3.	Устеріківський	1	1	1	2	5
4.	Стебнівський	-	1	-	-	1
5.	Довгопільський	1	4	8	2	15
6.	Яблуницький	2	15	11	3	31
7.	Голошинський	-	-	-	-	-
8.	Гринявський	-	2	3	1	6
9.	Пробійнівський	1	-	2	1	4
Загальна кількість		10	40	44	15	109

Більше всього переселенців розмістилося в наступних старостатах: Яблуницькому, Хороцівському, Довгопільському та селі Білоберізка. Загалом на ці чотири старостати припадає 85,3 % від усіх ВПО. Значною мірою це пояснюється кращими умовами для проживання та оперативністю прийняття відповідних рішень.

Таблиця 20 Розподіл ВПО за місцем реєстрації, осіб

Область	Разом	село Білоберізка	Хороцівський	Устеріківський	Стебнівський	Довгопільський	Яблуницький	Голошинський	Гринявський	Пробійнівський
Донецька	12	5	3	-	-	2	-	-	2	-
Запорізька	12	3	-	-	-	-	8	-	1	-
Київська	9	2	4	-	-	2	-	-	-	1

Область	Разом	село Білоберізка	Хороцівський	Устерківський	Стебнівський	Довгопільський	Яблуницький	Голошинський	Гринявський	Пробійнівський
Луганська	17	-	-	3	-	-	14	-	-	-
Миколаївська	3	1	1	-	-	-	-	-	-	1
Сумська	6	-	-	-	-	-	6	-	-	-
Харківська	18	10	-	2	-	3	-	-	3	-
Херсонська	23	6	7	-	-	8	-	-	-	2
Одеська	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Житомирська	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Дніпропетровська	4	-	-	-	1	-	3	-	-	-
ВСЬОГО:	109	29	18	5	1	15	31	-	6	4

Найбільшим є представництво ВПО з таких областей: Херсонської, Харківської, Луганської, Донецької та Запорізької (72,2 %). В цих регіонах і зараз тривають бойові дії, Тому є висока імовірність, що ВПО можуть залишитися в громаді і на більш тривалий час з поступовою асиміляцією серед місцевих.

Для інтеграції ВПО варто оцінити їхній потенціал, готовність далі проживати і працювати в громаді, визначитися щодо можливості застосування їхніх професійних знань та навичок. Проведене опитування показало, що суттєвих проблем серед ВПО в громаді не спостерігається, а значна частина мешканців готові їм надавати допомогу для кращої інтеграції в місцевий побут.

3 PESTEL та SWOT-аналіз Білоберізької територіальної громади

3.1 PESTEL – аналіз Білоберізької територіальної громади

В рамках засідань робочих груп, учасниками було напрацьовано ряд можливостей та загроз, які є зовнішніми, по відношенню до громади. Вони можуть мати сильний, опосередкований або низький вплив на подальший розвиток громади.

Зазначені можливості і загрози було згруповано, відповідно до підходів PESTEL – аналізу за наступними блоками: політичні, економічні, соціально-культурні, технологічні, екологічні, правові.

Можливості – прописані зеленим кольором;

Загрози – прописані червоним кольором

В рамках засідання робочої групи відбулося остаточне погодження переліку можливостей та загроз, котрі були включені в рейтинговий список. Надалі відбулося голосування, в рамках якого сильний вплив оцінювали в 25 балів, середній – в 15 балів і низький – в 5 балів. Було виведено середній бал і визначено, які саме пропозиції будуть потім включені до SWOT – аналізу. В наведених нижче таблицях відібрані пункти залиті блакитним кольором.

Таблиця 21 Результати голосування по визначенню можливостей, які включені до SWOT – аналізу

№	Можливості	Середній бал
<i>P (Political) Політичні</i>		
	Розширення можливостей щодо формування партнерських стосунків з іншими регіонами України, країнами Європейського Союзу, Америки, Азії	15,6
	Логічний розвиток реформ в сфері децентралізації, освіти, медицини, підтримки малого і середнього бізнесу	6,2
	Очікування надання підтримки з боку сусідніх країн, в першу чергу – Польщі, з громадами якої встановлюються дружні відносини у регіоні	12,2
	Подальший розвиток громад, які, зокрема, знаходяться в тилловій частині України.	-
	Наявність державних та обласних програм, спрямованих на розвиток громад і окремих бізнесів в повосний період	14,6
<i>E (Econotical) Економічні</i>		
	Стимулювання створення нових робочих місць для внутрішньо переміщених осіб в західних регіонах України	-
	Диверсифікація ринків збуту продукції промислових та аграрних підприємств за рахунок розширення співпраці Європейським Союзом	24,2
	Отримання Україною статусу кандидату до ЄС, що суттєво розширює можливості по залученню грантових ресурсів	18,5
	Зростаючий попит на аграрну продукцію та продукцію сільськогосподарської переробки, як в Україні так і за її межами	11,2

№	Можливості	Середній бал
	Спрощення земельного законодавства в частині використання земель громадами та бізнесом	-
<i>S (Social-Culture) Соціально-культурні</i>		
	Наявність державних та регіональних програм, які спрямовані на підтримку закладів соціально-культурної сфери та спорту в громадах	-
	Розширення та розвиток системи в державі та в Івано-Франківській області інституцій з надання допомоги вразливим верствам населення	-
	Стимулювання соціальної відповідальності великих підприємств як на міжнародному так і на державному рівні	12,3
	Посилення соціальної підтримки населення, для мінімізації негативного впливу війни та повоєнного відновлення	15
	Просування концепції «Навчання протягом усього життя»	15,6
	Відродження в Україні різних форм благодійництва	14,8
<i>T (Technological) Технологічні</i>		
	Спрощення механізмів отримання нових світових технологій через інструменти партнерства або співпрацю з міжнародними організаціями та донорами	-
	Можливості перенесення останніх досягнень в сферах цифровізації та телекомунікації на рівень громад	21,2
	Орієнтація в нових державній та обласній програмах розвитку на спільний розвиток інтелектуального і соціального капіталу, культурної і природної спадщини, технічної інфраструктури і фінансового капіталу за більш активної участі громадян	10
	Реформування системи освіти з орієнтацією її на підготовку технічних спеціалізацій	19,9
	Проголошений на державному рівні курс на розвиток реального сектору економіки, індустріалізації та інноваційного розвитку	15,8
<i>E (Environmental/Ecological) Екологічні</i>		
	Активізація робіт по покращенню екологічної ситуації в Україні та Івано-Франківській області останніми роками	-
	Наближення законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля відповідно до Угоди про Асоціацію	-
<i>L (Legal) Правові</i>		
	Посилення норм КЗпП України щодо відповідальності за порушення своєчасності і повноти виплати заробітної плати, переслідування працівників за гендерною орієнтованістю, та порушення права захисту осіб, які отримали травми на виробництві	-
	Реалізація положень Закону України «Про рівні права і можливості	-

№	Можливості	Середній бал
	жінок і чоловіків» та іншого законодавства для забезпечення гендерної рівності	

Всього, на розгляд учасників було запропоновано 25 факторів, які характеризують можливості. З них учасниками було відхилено 13 факторів (в колонці «середній бал» позначені «-»). До SWOT – аналізу включено 12 пунктів, які характеризують можливості і мають найвищий рейтинг за результатами голосування.

Надалі, на розгляд учасників було запропоновано 23 факторів, які окреслювали зовнішні загрози для розвитку громади. Як і в попередньому випадку, частина з них була взагалі відхилена, за рештою відбулося рейтингове голосування. До SWOT – аналізу включено 11 пунктів, які характеризують загрози і мають найвищий рейтинг за результатами голосування.

Таблиця 22 Результати голосування по визначенню загроз, які включені до SWOT – аналізу

№	Загрози	Середній бал
<i>P (Political) Політичні</i>		
	Продовження бойових дій чи їхнє «заморожування» в кордонах, які не співпадають навіть з кордонами на 23.02.2022 р.	24,2
	Політико-правова нестабільність в державі, яка позначається на економічному і соціальному розвитку громад, вповільненню темпів впровадження програм та дій, спрямованих на відновлення постраждалих областей	22,2
	Дуже повільний прогрес у подоланні корупції в органах влади на всіх рівнях	-
	Ймовірність звуження повноважень місцевого самоврядування	-
	Залежність розвитку України від темпів проведення реформ і підтримки з боку США, ЄС, Канади	21,3
	Посилення негативного впливу активних бойових дій на уразливість населення до бідності, дискримінації, торгівлі людьми, сексуального насильства та зменшення підтримки вразливих категорій мешканців.	-
<i>E (Econoptical) Економічні</i>		
	Загальне зниження доходів населення через продовження війни	20,6
	Імовірне ослаблення курсу національної валюти на фоні війни та несприятливої економічної ситуації в країні та світі	20,6
	Стрімке зростання цін і тарифів на базові продукти харчування та послуги та імовірне збереження такої тенденції в найближчий період	20,6
	Збереження податкового тиску на підприємців, що обумовлює подальшу «тінізацію» бізнесу	20,4
	Високі видатки на військовий сектор, що звужує можливості для фінансування розвиткових проєктів	20,1
	Імовірне поглиблення гендерної нерівності та загострення ситуації з	-

№	Загрози	Середній бал
	реалізацією прав людини на фоні війни та економічних проблем	
<i>S (Social-Culture) Соціально-культурні</i>		
	Старіння населення, негативний природний та механічний приріст, за більш сильних негативних трендів в області	15,4
	Відтік молодих освічених людей з населеного пункту/країни що призводить до зменшення кадрового і людського потенціалу громад	25
	Соціальні наслідки періоду відновлення в поєднанні з економічною кризою (майнове розшарування населення, зменшення «середнього класу» , зростання бідності)	18,2
	Збереження високих показників злочинності, наркоманії та алкоголізму	15,8
<i>T (Technological) Технологічні</i>		
	Зростання аварійності на інфраструктурних об'єктах через ракетні удари по території України	25
	Впровадження нових технологій на виробництві, укрупнення бізнесів, створення холдингів в ряді випадків спричиняють скорочення робочих місць	19,8
	Збільшення технічних процесів і модернізація виробництв створює проблеми для працевлаштування некваліфікованих робітників	-
	Низька адаптованість національної системи технічного регулювання до міжнародних та європейських стандартів і суттєве зволікання з їхнім впровадженням в Україні	21,4
<i>E (Environmental/Ecological) Екологічні</i>		
	Повільне впровадження технологій, націлених на зменшення шкоди екології, на виробництвах	15,8
	Посилення екологічних загроз, пов'язаних з техногенними аваріями на тимчасово окупованих територіях (зокрема – через масове закриття шахт без дотримання відповідних технологій)	14,6
<i>L (Legal) Правові</i>		
	Припинення діяльності розвиткових програм, у зв'язку з активною фазою бойових дій	-

Таким чином, за підсумками голосування, до SWOT- аналізу було включено 23 фактори, що характеризують можливості та загрози. З них 12 факторів, які характеризують можливості і 11 факторів, які характеризують загрози. Всі ці фактори є зовнішніми, по відношенню до громади, остання не має на них впливу, або може впливати тільки опосередковано. Разом з тим, їх слід приймати до уваги, визначаючи подальші кроки щодо розвитку Білоберізької територіальної громади.

3.2 SWOT – аналіз Білоберізької територіальної громади

За результатами засідання робочої групи, були визначені сильні і слабкі сторони громади, зовнішні, по відношенню до неї можливості і загрози. Дані було зведено в таблицю, наведену нижче.

Таблиця 23 SWOT – аналіз Білоберізької територіальної громади

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
<p>1 Унікальні природно-кліматичні та географічні умови для розвитку туристичного і рекреаційного бізнесу</p> <p>2 Спільний кордон з Румунією, можливість розвивати транскордонне співробітництво з Румунією, Польщею, Молдовою</p> <p>3 Висока залісненість території – 75% відсотків громади вкриті лісами</p> <p>4 Кращі, порівняно з іншими громадами Івано-Франківщини та України демографічні показники: чисельність населення майже незмінна, висока питома вага мешканців працездатного і молодшого за працездатний вік</p> <p>5 Соціальні ініціативи, орієнтовані на мешканців громади: бюджет участі, молодіжна рада та інш.</p> <p>6 Ресурси каменю як матеріалу для будівництва доріг</p> <p>7 Значний позитивний досвід залучення ресурсів від грантодавців і донорів</p> <p>8 Значний досвід управління громадою у керівництва</p> <p>9 Діючий ЦНАП і наявність віддалених робочих місць, що розширює географію надання послуг</p> <p>10 Поступовий розвиток зеленого туризму, навіть за несприятливих зовнішніх умов</p>	<p>1 Витянутість громади, що ускладнює доступ до адміністративного центру, особливо – з віддалених сіл</p> <p>2 Низька щільність населення, гірська місцевість, що ускладнює реалізацію інфраструктурних проєктів</p> <p>3 Регулярні підтоплення окремих населених пунктів</p> <p>4 Обмежені можливості для розвитку аграрного напрямку економіки через низькі якості ґрунтів</p> <p>5 Залежність громади від зовнішніх транспортних маршрутів, відсутність залізничного сполучення, що ускладнює пересування громадою і розвиток бізнесу</p> <p>6 Низькі показники розвитку ділової інфраструктури</p> <p>7 Обмежене представництво середнього і великого бізнесу, вузькопрофільність економіки громади</p> <p>8 Залежність громади від двох платників податків, один з яких – Білоберізька сільська рада</p> <p>9 Низький розвиток механізмів підтримки на місцевому рівні малого і середнього бізнесу, у тому числі – молодіжного та жіночого підприємництва</p> <p>10 Відсутність містобудівної документації і кадастрових документів по цілому ряду населених пунктів громади</p> <p>11 Обмежена пропозиція послуг в сфері торгівлі, відпочинку та готельного господарства</p> <p>12 Незадовільний стан доріг місцевого значення та майже повна відсутність водогонів</p> <p>13 Низьке фактичне наповнення класів в більшості шкіл громади за зростання видатків з бюджету на утримання освіти</p> <p>14 Потреба модернізації ряду комунальних будівель та споруд, оновлення техніки та обладнання комунальних закладів</p> <p>15 Відсутність громадських просторів та місць відпочинку для усіх категорій населення</p>
МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
<p>1. Розширення можливостей щодо формування партнерських стосунків з іншими регіонами України, країнами Європейського Союзу, Америки, Азії</p> <p>2. Очікування надання підтримки з боку сусідніх країн, в першу чергу – Польщі, з громадами якої встановлюються дружні відносини у регіоні</p> <p>3. Можливості перенесення останніх досягнень в сферах цифровізації та телекомунікації на рівень громад</p> <p>4. Диверсифікація ринків збуту продукції промислових та аграрних підприємств за рахунок розширення співпраці Європейським Союзом</p> <p>5. Наявність державних та обласних програм, спрямованих на розвиток громад і окремих бізнесів в повоєнний період</p>	<p>1. Продовження бойових дій чи їхнє «заморожування» в кордонах, які не співпадають навіть з кордонами на 23.02.2022 р.</p> <p>2. Політико-правова нестабільність в державі, яка позначається на економічному і соціальному розвитку громад, вповільненню темпів впровадження програм та дій, спрямованих на відновлення постраждалих областей</p> <p>3. Відтік молодих освічених людей з населеного пункту/країни що призводить до зменшення кадрового і людського потенціалу громад</p> <p>4. Загальне зниження доходів населення через продовження війни</p> <p>5. Зростання аварійності на інфраструктурних</p>

<p>6. Просування концепції «Навчання протягом усього життя»</p> <p>7. Відродження в Україні різних форм благодійництва</p> <p>8. Проголошений на державному рівні курс на розвиток реального сектору економіки, індустріалізації та інноваційного розвитку</p> <p>9. Стимулювання соціальної відповідальності великих підприємств як на міжнародному так і на державному рівні</p> <p>10. Посилення соціальної підтримки населення, для мінімізації негативного впливу війни та повоєнного відновлення</p> <p>11. Отримання Україною статусу кандидату до ЄС, що суттєво розширює можливості по залученню грантових ресурсів</p> <p>12. Реформування системи освіти з орієнтацією її на підготовку технічних спеціальностей</p>	<p>об'єктах через ракетні удари по території України</p> <p>6. Низька адаптованість національної системи технічного регулювання до міжнародних та європейських стандартів і суттєве зволікання з їхнім впровадженням в Україні</p> <p>7. Імовірне ослаблення курсу національної валюти на фоні війни та несприятливої економічної ситуації в країні та світі</p> <p>8. Стрімке зростання цін і тарифів на базові продукти харчування та послуги та імовірне збереження такої тенденції в найближчий період</p> <p>9. Збереження податкового тиску на підприємств, що обумовлює подальшу «тінізацію» бізнесу</p> <p>10. Високі видатки на воєнний сектор, що звужує можливості для фінансування розвиткових проєктів</p> <p>11. Залежність розвитку України від темпів проведення реформ і підтримки з боку США, ЄС, Канади</p>
---	--

3.3 Порівняльні переваги, виклики і ризики Білоберізької сільської територіальної громади

3.3.1 Порівняльні переваги

(визначені в результаті аналізу сильних сторін і можливостей)

- Проголошення на державному рівні курс на розвиток реального сектору економіки, індустріалізацію та інноваційний розвиток, надання міжнародної фінансової і технічної підтримки Україні, сприятимуть росту активності мешканців та бізнесу громади, зокрема – в напрямках сільськогосподарського (переробка) та туристичного розвитку.
- Отримання Україною статусу кандидату до ЄС, очікуване надання підтримки з боку сусідніх країн, в першу чергу – Польщі, Румунії, суттєво розширює можливості по залученню громадою грантових ресурсів для реалізації масштабних інвестиційних проєктів.
- Просування концепції «Навчання протягом усього життя», реформування системи освіти з орієнтацією її на підготовку технічних спеціальностей стане додатковим стимулом для підготовки затребуваних фахівців на місцевому рівні.
- Стимулювання соціальної відповідальності великих підприємств як на міжнародному так і на державному рівні, відродження в Україні різних форм благодійництва дозволять зменшити негативний вплив війни на соціальний сектор громади і соціально незахищені категорії її мешканців.

3.3.2 Виклики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей)

- Часткове заміщення ВПО постійних мешканців громади ставить питання їхньої інтеграції в місцеве середовище.
- Підприємницький досвід місцевих мешканців, їхня зацікавленість в розвитку власного бізнесу стимулюватимуть розвиток підприємництва у випадку надання належної підтримки на місцевому рівні.
- Поглиблення діджиталізація, розвиток цифрових компетенцій, державна підтримка креативних індустрій стануть рушійною силою для розвитку творчого потенціалу та управлінських навичок і залучення в життя громади її мешканців.

3.3.3 Ризики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз)

- Розширення території ведення бойових дій та економічний спад може призвести до скорочення економічної діяльності частини суб'єктів господарювання, що в свою чергу призведе до обмеження фінансового ресурсу та відповідних статей видатків.
- Війна з росією, за наявності можливості переїхати в країни ЄС для жінок і дітей чинитиме тиск на економіку громади, а також може призвести до скорочення чисельності мешканців в середньостроковій перспективі.
- Низька мотивація молоді до роботи в сільських громадах, непрестижність управлінської діяльності та рівень заробітних плат у цій сфері, посилення міграції та відтік трудових кадрів закордон, зокрема, найбільш високоосвічених та креативних посадовців чинитимуть тиск на якість управління в громаді, оновлення кадрового складу і розвиток творчого потенціалу та управлінських навичок молоді.
- Існуючі проблеми фінансово-економічної сфери, соціальних, культурних та транспортних послуг, стану комунальної інфраструктури громади можуть бути посилені у разі передачі делегованих повноважень без належного фінансового забезпечення, відсутності послідовності ключових державних політик, економічного спаду та введення на невизначений строк режимів воєнного стану та надзвичайних ситуацій.

4 Головні чинники стратегічного вибору

4.1 Сценарії розвитку Білоберізької сільської територіальної громади

Сценарне моделювання є важливою методологічною базою стратегічного вибору, який враховує що, крім об'єктивного аналізу соціально-економічної ситуації, слід проводити аналіз зовнішнього середовища та можливих позитивних і негативних тенденцій в державі та світі. Формування можливих сценаріїв розвитку громади здійснено на основі розробленої прогнозової моделі, що базується на використанні статистичних інструментів, враховує особливості функціонування певних сфер громади, насамперед, демографічні тенденції, а також спираються на основні тенденції внутрішньої та зовнішньої ситуації в Україні та за кордоном.

У лютому 2022 року розпочалося повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну. 24 лютого 2022 року Указом Президента України введено воєнний стан, який продовжено і дотепер. Військові дії спричинили руйнівний вплив на життя людей та масове порушення ланцюгів економічної діяльності, руйнування інфраструктури, що насамперед призводить до значних економічних втрат як в Україні, так і в регіоні Європи, Центральній Азії та решти світу.

Продовження воєнних дій на території України, постійні обстріли тилкових територій не дають можливість остаточно оцінити наслідки російської агресії та суттєво ускладнюють розроблення реалістичних прогнозів економічного і соціального розвитку Білоберізької територіальної громади, бюджетних показників на середньо- та довгостроковий період.

Високий ступінь невизначеності є характерною ознакою поточного стану, як з погляду часового проміжку й інтенсивності військових дій, масштабу подальших руйнувань, так і припущень щодо зовнішньоекономічної кон'юнктури (волатильність цін на світових товарних ринках, уповільнення зростання ключових торговельних партнерів, руйнація напрацьованих логістичних ланцюгів). Значна невизначеність щодо ключових припущень макроекономічного розвитку обумовлює наявність різних сценаріїв прогнозу зі значним ступенем відхилення. Високі ризики ускладнюють процес прогнозування та знижують точність прогнозів.

Подальший розвиток напряму залежить від того, як розвиватимуться події на фронті, чи поновляться бойові дії на звільнених територіях, тощо. Додатковий потужний вплив матимуть: ефективність та послідовність реформ, поглиблення діалогу влади з бізнесом та з суспільством, наскільки сервісно надаватимуться державні послуги, потенційний тиск на бізнес у будь-яких його форматах тощо.

За зазначеної військової, політичної та економічної невизначеності будь-які прогнози наразі видаються недостатньо реалістичними на тривалих відтинках часу. Можливо лише окреслити потенційні сценарії. А зважувати їх за ймовірністю та ризиками реалізації доцільно в процесі виконання Стратегії в залежності від змін зовнішніх та внутрішніх умов.

Основні прогнозні показники є попередньо-орієнтовними та надалі можуть бути скориговані на основі уточнення статистичних даних, зміни поточної військової, соціально-економічної ситуації та сценарних умов функціонування економіки з урахуванням внутрішніх і зовнішніх ризиків та загроз розвитку.

В основі кожного сценарію покладені базові сценарні припущення, за яких можуть виникати ті чи інші фактори впливу. Основними сценаріями розвитку є: інерційний (песимістичний), оптимістичний та базовий (цільовий).

4.2 Інерційний (песимістичний) сценарій розвитку

Інерційний (песимістичний) сценарій місцевого розвитку сформовано за комплексу припущень, що тривалий у часі (горизонти планування) баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади як соціально-економічної системи залишається незмінним, тобто послідовність станів системи змінюється за інерцією: **громада рухається по інерції, воєнний та суспільно-економічний стан країни не сприяє розвитку.**

4.2.1 Базові припущення інерційного сценарію - національний рівень

- 1 Довготривала війна. Війна продовжується кілька років, лінія фронту періодично змінюється, відкриваються нові напрямки (Одеса, Київ) проте без суттєвої переваги жодної зі сторін, частина територій залишаються під російською окупацією.
- 2 Населення України драматично скорочуватиметься до 25 млн. у 2035 році. Так само відсоток пенсіонерів буде вищим за 20%.
- 3 Зростають видатки державного бюджету на утримання ЗСУ та ВПК, решта видатків зменшується.
- 4 Обсяг міжнародної фінансової та іншої допомоги стабілізується на рівні не більше 20 млрд. грн. або зменшується.
- 5 Прожитковий мінімум для працездатних осіб фіксується на рівні 2023 року.
- 6 Рівень корупції в країні зменшується незначно.
- 7 Питома вага капітальних видатків Зведеного бюджету становить не більше 0,5 відсотків ВВП.
- 8 Продовжується руйнування об'єктів інфраструктури внаслідок обстрілів ворога. Вичерпуються можливості щодо оперативного ремонту об'єктів інфраструктури.
- 9 В умовах довготривалої війни можливості місцевого самоврядування обмежуються.
- 10 Стагнація економіки, ВВП країни продовжує падіння, що не дає змоги подолати руйнівні наслідки війни.
- 11 Гривня підтримується виключно міжнародними кредитами та, відповідно, інтервенціями НБУ на валютному ринку.
- 12 Інвестиційна привабливість України на «нульовому» рівні.
- 13 Податковий тиск на підприємців залишається високим, в «тіньовому» секторі економіки залишається більше 50% малого і середнього бізнесу.
- 14 Номінальні доходи населення повільно зростають, а реальні – демонструють нульову або від'ємну динаміку (зменшуються). При цьому зростає розрив між високими і низькими доходами.
- 15 Зменшення реальних доходів населення та збільшення навантаження на бюджети всіх рівнів в частині підтримки соціальних стандартів життя населення.
- 16 В умовах суттєвої корекції тарифів в бік підвищення зростає вірогідність збільшення рівня неплатежів населення, що призводить до поглиблення кризи в ЖКГ та зростання тиску на бюджети всіх рівнів.

4.2.2 Базові припущення інерційного сценарію – місцевий рівень

- 1 В структурі економіки громади зберігається незначний вплив малого підприємництва в сферах туризму і деревообробки; однією з ключових перешкод для подальшого розвитку цих напрямів є низька інвестиційна спроможність бізнесу та обмежені можливості для пересування країною;
- 2 Посилюється залежність від функціонування комунальних закладів, установ та підприємств громади, як основного роботодавця, що, в свою чергу, чинить додатковий тиск на місцевий бюджет;
- 3 Інвестиційний та підприємницький клімат у громаді погіршується або залишаються на тому ж рівні;

- 4 Рівень купівельної спроможності населення, особливо віддалених сільських населених пунктів, постійно знижується;
- 5 Рівень реальної бюджетної забезпеченості громади не покращується або зменшується;
- 6 Обмежені кошти на відновлення зношеної і застарілої інфраструктури, її модернізацію, благоустрій, покращення умов надання послуг у різних сферах;
- 7 Демографічна динаміка стає від'ємною;
- 8 Невідповідність потреб ринку праці наявним вакансіям в ТГ та відсутність можливості змінити кваліфікацію призводить до зростання рівня безробіття;
- 9 Зростання кількості внутрішньо переміщених осіб призводить до збільшення навантаження на місцевий бюджет, систему соціального захисту, ринок праці, розмиття ідентичності.

4.2.3 Результати інерційного сценарію

- Впродовж наступних років чисельність населення зменшується. Продовжується виїзд кваліфікованих спеціалістів та працездатного населення до великих міст та еміграція до європейських країн. Демографічна ситуація погіршується: рівень народжуваності має негативну динаміку, крива смертності зростає, зберігається тенденція переважання питомої ваги жінок у загальній кількості населення. Чисельність молоді зменшується випереджаючими темпами. Натомість частка осіб старше працездатного віку збільшується, що призводить до зростання демографічного навантаження на працюючих.

- Доходи від підприємств громади скорочуються внаслідок зниження ділової активності бізнесу та складностей з пошуком кваліфікованих спеціалістів.

- Доходи промислового, сільськогосподарського та туристичного секторів економіки через відсутність інвестицій в інноваційні технології скорочуються, хоча і нижчими темпами, ніж в ряді інших галузей. Погіршення результатів роботи цих секторів відбивається на рівні доходів населення громади.

- Внаслідок скорочення робочих місць в реальному секторі більшість населення живе за рахунок торгівлі, послуг, бюджетних, пенсійних та соціальних виплат і власних домогосподарств, активізується трудова міграція кваліфікованої робочої сили за межі громади.

- Території на периферії громади, особливо – в гірській місцевості, продовжують занепадати через відсутність робочих місць та зменшення реальних доходів населення.

- Негативний підприємницький клімат та низька інвестиційна привабливість громади не сприяють зниженню рівня тінізації економіки. Реальний сектор економіки повільно скорочується, активна робота ведеться тільки в бюджетній сфері за рахунок державних трансфертів.

- Внаслідок зменшення доходів місцевого та обмежених можливостей державного бюджету модернізація інфраструктури розтягується на довгі роки.

- Через поступову руйнацію інфраструктури погіршується якість послуг в різних сферах: ЖКГ, освіта, охорона здоров'я, культура, транспорт та інші.

- Значні обсяги накопичених відходів та погіршення системи поводження з ТПВ через брак коштів і знос техніки та обладнання, з водопостачанням і водовідведенням, протизсувними роботами, поглиблюють екологічну кризу та створюють несприятливі умови для туристичної сфери. Зростає антропогенне навантаження на природне середовище, що також ставить під загрозу забезпечення економічного зростання та покращення демографічних показників.

4.3 Оптимістичний сценарій розвитку

Оптимістичний сценарій розвитку побудовано на припущеннях, за яких формуються найсприятливіші зовнішні (глобальні та національні) та внутрішні (ті, які громада здатна створити самостійно) фактори впливу: **громада активно використовує можливості в умовах швидкого суспільно-економічного розвитку країни.**

4.3.1 Базові припущення оптимістичного сценарію – національний

1. Війна завершується перемогою України та поверненням територій в першій половині 2024 році.

2. Українці активно повертаються в країну. Україною цікавляться та приїжджають таланти з усього світу, інвестори вкладають кошти в проривні українські стартапи.

3. Видатки на оборону країни та підтримки ЗСУ та ВПК в середньостроковій перспективі стабілізуються або зменшуються.

4. Рішуче впроваджуються системні реформи для набуття Україною членства в Європейському Союзі: судова, податкова, антикорупційна та ін. Приймається політичне рішення щодо найскорішого членства України в ЄС та НАТО.

5. Відкрито доступ українського бізнесу на європейський ринок. Це дає змогу залучати до країни величезний капітал, щоб виробляти продукцію тут та продавати на європейський ринок.

6. Сформовані та активно працюють державні та міжнародні фонди повоєнного відновлення України та регіонів.

7. Інвестиційна привабливість країни покращується, реалізуються масштабні проекти з відновлення та розвитку громад та регіонів.

8. Зростання ВВП є вищим за 7% на рік.

9. Гривня стабільна.

10. Податкова реформа виводить бізнес із «тіні» та активізує мікро-, мале та середнє підприємництво.

11. Соціальна політика держави мінімізує ризики росту неплатежів внаслідок зростання тарифів на послуги ЖКГ.

12. Державні джерела регіонального і місцевого розвитку мають стабільне наповнення, а розподіл коштів із них відбувається прозоро і кошти спрямовуються на реальні розвиткові проекти («точки зростання») та відновлення й підтримку інших функціональних територій.

13. Розвиток ВПК та створення продуктів подвійного призначення забезпечать ефективні оборонні системи для самої країни, а також продукти з високою доданою вартістю.

14. Наявність великих власних запасів газу та нафти дозволяють Україні не лише забезпечувати свої внутрішні потреби, але й стати в перспективі одним із європейських енергетичних хабів.

15. Україна посилює свої роль важливого елемента системи світової продовольчої безпеки.

16. У найбільш довгостроковій перспективі Україна буде хай-тек країною, де бізнес та економіка є високотехнологічними, висока якість життя, медицини, освіти. Завдяки

устрою взаємодії суспільства та держави, де держава — це функція для громадян, Україна може стати магнітом і для мешканців Європи та інших країн.

4.3.2 Базові припущення оптимістичного сценарію – місцевий рівень

1. Місцева влада активно заохочує мешканців до процесів відновлення та розвитку громади. Мешканці згуртовані, відчують себе єдиною спільнотою.

2. Сформовані або оновлені базові планувальні документи громади: стратегія, комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральні плани населених пунктів громади, схеми зонування земель громади, інвестиційний паспорт громади тощо.

3. У громаді покращується підприємницький та інвестиційний клімат. Громада стає привабливою для інвесторів – створюються та розвиваються високотехнологічні підприємства, підприємства у сфері глибокої переробки с/г продукції, розширюється представництво і якість бізнесу в деревообробці, рекреації та туризмі.

4. Внаслідок зростання реальних доходів населення громади суттєво скорочується міграція робочої сили за її межі.

5. Громада є активним учасником впровадження Стратегії розвитку Івано-Франківської області та, відповідно, реципієнтом Державного фонду регіонального розвитку, інших (в тому числі міжнародних) фондів відновлення та розвитку України та регіонів, інших джерел коштів фінансування розвиткових проектів (наприклад, міжнародної технічної допомоги). Отримані кошти направляються не тільки на оновлення інфраструктури громади, але й на створення «точок економічного зростання».

4.3.3 Результат оптимістичного сценарію

- Громада формує свій новий імідж інвестиційно привабливої території та стає пізнаваною в Україні та за її межами – до громади поступово заходять стратегічні інвестори, зокрема, у галузі з високою доданою вартістю.

- Навколо стратегічних інвесторів активізується малий і середній бізнес, заповнюючи логістично-послугову нішу.

- Громада здійснює інвентаризацію земель та формує портфель привабливих інвестиційних пропозицій, активно просуваючи їх на інвестиційні ринки.

- Проведено комплексне оновлення сільськогосподарського виробництва на сучасній науково-технологічній основі (тваринництво та органічне землеробство), впроваджено сучасні та безпечні технологічні процеси, здійснено перехід на енергозберігаючі та ресурсозберігаючі технології, існуючі виробництва на території громади модернізуються та збільшують обсяги виробництва продукції.

- Внаслідок дії попереднього пункту відбуваються позитивні зрушення в напрямі розвитку багатокладної економіки, коли малі та середні підприємці з різних сфер формується кластери, де поєднуються послуги з туризму, рекреації, органічного виробництва. Функціонують фермерські господарства сімейного типу, які є основою для підвищення зайнятості в сільській місцевості.

- Зростає рівень доходів населення, що поживляє внутрішній ринок.

- Проекти розвитку в рамках реалізації Державної стратегії регіонального розвитку та Стратегії розвитку Івано-Франківської області активізують економічне життя на периферії, формуючи «якірні точки» економічного зростання, зокрема, це розвиток кооперативного руху, створення нових видів бізнесу тощо.

- Активне залучення державних субвенції та коштів з ДФРР, інших джерел разом з чітким планом модернізації інженерної та соціальної інфраструктури в середньостроковій перспективі дозволять значно підвищити рівень комфорту та покращити стан інженерно-транспортної інфраструктури громади.

- Продовження євроінтеграційних процесів сприятиме зростанню зацікавленості інвесторів до України та громади зокрема, створенню нових підприємств і зменшенню трудової міграції.

4.4 Базовий сценарій розвитку – поступове відновлення та реновація

Базовий (цільовий) сценарій є результатом критичної оцінки та можливих обмежень формування системи припущень оптимістичного сценарію розвитку: **громада докладає розвиткових зусиль, хоча суспільно-економічний стан країни в цілому залишається складним для активного розвитку.**

4.4.1 Базові припущення реалістичного сценарію - національний рівень

1. Повернення в 2023-24 р. до лінії станом на 24.02.2022. Відносний мир, контроль на лінії розмежування до 24.02.2022. АРК та ОРДЛЮ залишаються непідконтрольними Україні з подальшим звільненням в наступні кілька років.

2. Економіка України адаптувалась до умов війни та повоєнного відновлення. Є розуміння, що відновлення економіки буде складним, поетапним і тривалим процесом.

3. До завершення воєнного стану дефіцит бюджету продовжать покривати, в тому числі, за рахунок прямої емісії. Рівень інфляції є значним але контрольованим з тенденцією до зменшення.

4. Партнери України зацікавлені в стабільній Україні та вирівнюванні рівня життя хоча б до показників сусідніх Румунії, Польщі або країн Балтії. З початку 2025 року відбувається активна післявоєнна відбудова за рахунок коштів міжнародної спільноти та конфіскованих російських активів в рамках виплат репарацій Україні.

5. Відбудова зруйнованих об'єктів даватиме темпи зростання ВВП на рівні 3-5 відсотки, що не дає змоги подолати руйнівні наслідки війни самотужки.

6. Видатки на оборону країни і підтримку ЗСУ та ВПК стабілізуються (зменшуються), а вивільнені кошти спрямовуються на розвиток, у тому числі регіональний та місцевий (підтримка територіальних громад різних функціональних типів територій).

7. В рамках виконання Україною зобов'язань щодо членства в ЄС поступово впроваджуються необхідні реформи на національному та місцевому рівнях.

8. Інвестиційна привабливість України в перші повоєнні роки залишається низькою. В середньо- та довгостроковій перспективі вітчизняні та іноземні інвестори вкладають кошти в ІТ, переробку агропродукції (в тому числі глибинну), відновлення житла та комунальної інфраструктури, енергетичну сферу (від генерації до збереження, зокрема, водневі технології), проекти, пов'язані з видобутком і збагаченням корисних копалин (за умов демонополізації і подолання корупції в цій сфері). А також інвестують в розвиток логістики та будівництво (аеропортів, евроколії, прискорення залізничного сполучення, покращення портової інфраструктури тощо).

9. Соціальна політика держави мінімізує ризики росту неплатежів внаслідок зростання тарифів на комунальні послуги (застосування механізмів субсидіювання соціально незахищених прошарків населення, запровадження регуляторних механізмів).

10. Податковий тиск на підприємців залишається високим, в тіні продовжує залишатися третина малого і середнього бізнесу.

11. Механізм державного інвестування у розвиток інфраструктури (дороги, транспортна, комунальна та енергетична інфраструктури) та розподілу коштів по областях і громадам залишається непрозорим.

12. Впроваджується державна програма підтримки малих і середніх виробників сільськогосподарської продукції.

13. Доходи населення зростають повільно, зменшуючи відтік працездатного населення, проте недостатня кількість робочих місць та відсутність паритету у заробітній платі не забезпечує його повернення в країну.

4.4.2 Базові припущення реалістичного сценарію – місцевий рівень

1 Громада формує власну ідентичність, мешканці громади активно залучені до суспільного життя та повоєнного відновлення.

2 З початку 2025 року починається активне повоєнне відновлення з поступовим переходом до соціального та економічного розвитку.

3 По мірі відновлення інфраструктури та створення умов для безпечного та комфортного проживання мешканці громади повертаються додому з інших регіонів та країн.

4 Сформовані або оновлені базові планувальні документи громади: стратегія, комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральні плани населених пунктів громади, схеми зонування земель громади, інвестиційний паспорт громади тощо.

5 До громади зростає інтерес з боку інвесторів, країн-донорів та МФО.

6 Підприємницький та інвестиційний клімат громади в короткостроковій перспективі мають невисоку позитивну динаміку, що не дає можливість активно розвивати малий та середній бізнес.

7 Громада ефективно використовує державні трансферти на розвиток інфраструктури та створення власних «точок економічного зростання».

8 Громада активно залучає кошти з грантових та інвестиційних джерел, впроваджуючи при цьому принципи гендерного і партисипативного бюджетування.

9 Івано-Франківська область активно впроваджує власну Стратегію розвитку до 2027 року та План відновлення і розвитку, в тому числі розвиткові проекти на території Білоберізької територіальної громади, за рахунок коштів державного бюджету, країн-донорів, МФО, інших джерел незаборонених законодавством.

4.4.3 Результат реалістичного сценарію

- Громада поступово формує свій новий імідж інвестиційно-привабливої території: високотехнологічний та екологічний. Внаслідок ефективної політики місцевої та регіональної влади громада залучає стратегічних інвесторів у пріоритетні галузі економіки (туризм, рекреація та переробка).

- Громада здійснює інвентаризацію земель та формує портфель привабливих інвестиційних пропозицій, активно просуваючи їх на інвестиційні ринки.

- Проводиться поступово оновлення виробництва на сучасній науково-технологічній основі (глибока переробка, органічне землеробство, інноваційні методи виробництва в деревопереробній сфері), запроваджуються сучасні та безпечні технологічні процеси, існуючі виробництва на території громади модернізуються та збільшують офіційні обсяги виробництва продукції.

- Внаслідок дії попереднього пункту відбуваються позитивні зрушення в напрямку розвитку багатокладної економіки, коли малі та середні підприємці формують кластерну систему від вирощування до переробки та випуску готової продукції, котра потім постачається туристам і відпочиваючим в громаді. Функціонують туристичні зелені садиби

Стратегія розвитку Білоберізької територіальної громади на 2023-2027 рр.

сімейного типу з подальшим їх об'єднанням з сільськогосподарськими кооперативами – основними постачальниками харчових продуктів. Це формує основу для підвищення зайнятості в сільській місцевості.

- Громада поступово створює ефективну систему надання комунальних послуг, у тому числі енерго-, водо-, теплопостачання, поводження з ТПВ та благоустрою.
- Підвищуються доходи малого та середнього бізнесу, проте динаміка має незначні позитивні показники.
- Поступово зростає рівень доходів населення, що стимулює внутрішній ринок.
- В громаду поступово заходять інвестори, зокрема у сферу туризму, в тому числі й «зеленого» (активно розвивається туристично-рекреаційна галузь, включаючи садиби зеленого туризму, туристичні маршрути вихідного дня тощо).
- Продовження процесів децентралізації забезпечує можливість більш ефективно залучати кошти державного і місцевих бюджетів у розвиток виробничої і невиробничої інфраструктури, зокрема житлово-комунального, дорожнього господарства, транспортних та інформаційних комунікацій.
- Залучення державних субвенції та коштів з ДФРР разом з планом модернізації інженерної та соціальної інфраструктури в середньостроковій перспективі дозволять підвищити рівень комфорту та покращити стан логістичної інфраструктури громади.
- Активність мешканців громади підвищується, формуються нові громадські організації, в т.ч. що реалізують соціальні проекти у галузі прав людини та гендерної рівності, які додатково залучають позабюджетні кошти для розвитку громади та активізації громадянського суспільства.

За підсумками засідання Робочої групи з розробки Стратегії розвитку Білоберізької сільської територіальної громади до 2027 року прийнято рішення щодо визначення базового (цільового) сценарію основним сценарієм подальшого розвитку Білоберізької ТГ.

5 Стратегічне бачення розвитку Білоберізької сільської територіальної громади

Стратегічне бачення є наріжним каменем Стратегії розвитку громади. Воно формує ключову ланку між попередньо проведеним аналізом, дослідженням думки мешканців і бізнесу громади та її майбутнім розвитком. Умовно, стратегічне бачення складається з двох блоків. Першим з них є характеристика громади, її місцезположення, унікальних особливостей, факторів, які виділяють громаду з-поміж інших і дозволяють ідентифікувати її в межах певної території.

Друга частина – образ майбутнього. Того, якою громада прагне стати через 5-7-10 років. Цей блок повинен давати чіткі і зрозумілі орієнтири для представників громади, в т.ч. – різних категорій мешканців та бізнесу. Він має відштовхуватися від тих очікувань, котрі були зафіксовані в рамках опитувань, перспектив розвитку України і регіону, потенційних можливостей і прагнень громади. Її правильне формулювання стане запорукою успіху і дозволить грамотно вибудувати подальший алгоритм дій.

Виходячи з формулювань стратегічного бачення розвитку відбувається побудова стратегічних цілей Стратегії розвитку. Також формується опосередкований вплив на визначення операційних цілей, завдань і заходів.

Поєднання в стратегічному баченні різних інформаційних посилів, практичної інформації і образів майбутнього, дозволяють досягнути і відобразити зв'язок між двома вимірами: внутрішнім і зовнішнім. Під внутрішнім слід розуміти ті бажання і прагнення громади, які знайшли своє відображення в образі бачення, і які слід прагнути досягнути в рамках визначеного стратегічного періоду, або – навіть за його рамками.

Зовнішній вимір дозволяє сформувати певні орієнтири, котрі вказують на зміну позиції громади у середовищі, в якому вона знаходиться. Визначаються конкурентні переваги громади, які дозволять досягнути намічене. Образ майбутнього конкретизується, в тому числі – шляхом порівняння з іншими громадами регіону або держави.

Дуже часто стратегічне бачення виходить за плановий період. Головна причина – образ майбутнього може бути дуже амбітною ціллю, яку складно досягнути в стислих часових рамках. Слід враховувати, що якщо стратегічне бачення може виходити за часові рамки Стратегії розвитку, то стратегічні цілі, операційні цілі, завдання і заходи визначаються в тому часовому горизонті, який притаманний саме даній Стратегії.

5.1 Фінальна версія стратегічного бачення розвитку Білоберізької сільської територіальної громади

Білоберізька громада – популярна туристична перлина Карпат з широкою пропозицією послуг в сфері зеленого туризму, активного відпочинку і рекреації, яка сформована завдяки бережливому ставленню до унікального економічного, екологічного та культурного потенціалу Карпат. Громада – безпечне і комфортне місце для проживання, ведення бізнесу та відпочинку для мешканців і гостей, з розвиненою діловою, соціальною та рекреаційною інфраструктурою і сферою послуг. Мешканці громади – патріоти України та свого краю, які мають сталі традиції, і, одночасно, відкриті до нового.

6 Дерево проблем Білоберізької територіальної громади

Таблиця 24 Потреби громади за основними бенефіціарами

Бенефіціари	Чисельність групи, осіб	Потреби	Проблеми	Пропозиції
Люди працездатного віку Молодь ФОПи Люди з інклюзією	4229 1980 до 200 осіб 390	Стимулювати розвиток бізнесу в громаді та зайнятість місцевих мешканців	Низька економічна активність	Створити стимули для активізації підприємницької активності, підвищити інвестиційну привабливість громади, культуру ведення бізнесу
Люди працездатного віку Люди пенсійного віку ВПО Люди з інклюзією Власники зелених садиб	4229 1668 109 390 16	Збільшити кількість підприємців в сфері туризму, популяризувати громаду, як туристичний об'єкт, сприяти «детінізації» сфери	Повільний розвиток туризму	Сформувати умови для розвитку і популяризації туризму в громаді
Діти Люди працездатного віку Люди пенсійного віку ВПО Люди з інклюзією	2301 4229 1668 109 390	Покращити стан критичної інфраструктури громади	Об'єкти критичної інфраструктури громади зношені	Модернізувати критичну інфраструктуру громади, за можливості – збудувати більш сучасну
Діти Люди працездатного віку Люди пенсійного віку ВПО Люди з інклюзією Працівники системи публічних послуг	2301 4229 1668 109 390 48	Покращити якість надання публічних послуг, мотивацію та забезпечення виконавців	Низький рівень розвитку публічних послуг	Вдосконалити діяльність систем ЖКГ, медицини, управління, відпочинку, культури, спорту, соціального захисту
Діти Люди працездатного віку Люди пенсійного віку ВПО Люди з інклюзією	2301 4229 1668 109 390	Підвищити залученість мешканців громади до вирішення питань управління та розвитку громади	Низька громадська активність та ініціативності	Активізувати існуючі і впровадити нові заходи по стимулюванню активності мешканців громади

Бенефіціари	Чисельність групи, осіб	Потреби	Проблеми	Пропозиції
Діти	2301	Покращити якість надання освітніх послуг, мотивацію та забезпечення педагогічних працівників	Система освіти громади не адаптована до сучасних викликів	Вдосконалити діяльність освітньої сфери, її кадрове забезпечення і матеріально-технічну базу
Молодь	1980			
Учні з інклюзією	26			
Педагогічні працівники	426			
Люди працездатного віку	4229	Вдосконалити система збору та перероблення ТПВ в громаді	Недосконала система збору та перероблення ТПВ в громаді	Розширити територію збору ТПВ та покращити її комерційну складову
Люди пенсійного віку	1168			
ВПО	109			
Люди з інклюзією	390			
Працівники комунальних організацій	3			
Люди працездатного віку	4229	Покращити стан об'єктів відпочинку і рекреації	Забруднення лісів та водних об'єктів громади	Запровадити системні зміни в утриманні об'єктів відпочинку та рекреації в громаді
Люди пенсійного віку	1168			
ВПО	109			
Люди з інклюзією	390			

Таблиця 25 Три рівня проблем Білоберізької громади

Проблеми I рівня	Проблеми II рівня	Проблеми III рівня
1. Економіко-туристичний потенціал громади не достатньо використовується	1.1. Низька економічна активність	1.1.1. Низька інвестиційна пізнаваність громади
		1.1.2. Нерозвинена інфраструктура підтримки бізнесу
		1.1.3. Нерозвинена альтернативна енергетика
		1.1.4. Низька ступінь підтримки підприємництва
		1.1.5. Низький рівень співпраці з сусідніми громадами, в т.ч. – з країн ЄС
	1.2. Повільний розвиток туризму	1.2.1. Туристичні можливості громади повністю не ідентифіковані
		1.2.2. Розвиток зеленого туризму обмежений
1.2.3. Популяризація туристичних можливостей громади несистемна		
2. Людський потенціал громади розвивається повільно	2.1. Об'єкти критичної інфраструктури громади зношені	2.1.1. Зношена інженерно-транспортна інфраструктура
		2.1.2. Нерозвинена інфраструктура сфери безпеки
		2.1.3. Недосконала мережа вуличного освітлення
		2.1.4. Нерозвинена комунальна інфраструктура
		2.1.5. Обмежений розвиток Інтернет-сервісів

Проблеми I рівня	Проблеми II рівня	Проблеми III рівня	
	2.2. Низький рівень розвитку публічних послуг	2.2.1. Помірна якість послуг закладів охорони здоров'я	
		2.2.2. Обмежені можливості для забезпечення культурних потреб та здорового способу життя	
		2.2.3. Розвиток адміністративних послуг відстає від сучасних потреб	
		2.2.4. Соціальні послуги не повною мірою адаптовані до викликів військового стану та повоєнної відбудови	
	2.3. Низька громадська активність та ініціативності	2.3.1. Недостатній розвиток громадських ініціатив, в т.ч. – серед окремих соціальних груп населення	
		2.3.2. Обмежена інтеграція ВПО в життя громади	
	2.4. Система освіти громади не адаптована до сучасних викликів	2.4.1. Освітня мережа не враховує всі потреби учнів	
		2.4.2. Частина закладів освіти не відповідають нових вимогам інклюзії, комфорту, інноваційності та універсального дизайну	
		2.4.3. Застаріла матеріально-технічна бази закладів освіти	
		2.4.4. Нерозвинена система заохочення педагогічних працівників до саморозвитку	
	3. Екосистема громади не адаптована до планів розвитку громади	3.1. Недосконала система збору та перероблення ТПВ в громаді	3.1.1. Відсутня практика роздільного збирання побутових відходів
			3.1.2. Обмежена кількість місць для викидання сміття
3.2. Забруднення лісів та водних об'єктів громади		3.2.1. Низькі показники відтворення зон рекреації в громаді	
		3.2.2. Забруднення берегів водних об'єктів громади та погіршення їхнього загального стану	

7 Дерево цілей Білоберізької територіальної громади

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання	
1. Громада з розвинутою економікою	1.1. Економічна активність зросла	1.1.1. Зросла інвестиційна пізнаваність громади	
		1.1.2. Покращено інфраструктуру підтримки бізнесу	
		1.1.3. Розвинуто альтернативну енергетика	
		1.1.4. Забезпечено підтримки підприємництва	
		1.1.5. Активізовано співпрацю з сусідніми громадами, в т.ч. – з країн ЄС	
	1.2. Туристична привабливість громади зросла	1.2.1. Проведено оцінку туристичного потенціалу громади	
		1.2.2. Активізовано розвиток зеленого туризму	
		1.2.3. Забезпечено популяризацію туристичних можливостей громади	
	2. Людський потенціал громади зріс	2.1. Об'єкти критичної інфраструктури громади оновлено	2.1.1. Покращено стан інженерно-транспортної інфраструктури
			2.1.2. Розбудовано інфраструктуру сфери безпеки
2.1.3. Покращено мережу вуличного освітлення			
2.1.4. Модернізовано комунальну інфраструктуру			
2.1.5. Забезпечено розвиток Інтернет-сервісів			
2.2. Публічні послуги надають на високому рівні		2.2.1. Якість послуг закладів охорони здоров'я зросла	
		2.2.2. Послуги з культури, спорту та рекреації надано, з урахуванням потреб окремих груп мешканців	
		2.2.3. Забезпечено високу якість надання адміністративних послуг, з урахуванням вимог до їхньої цифровізації	
		2.2.4. Соціальні послуги адаптовані до викликів військового стану та повоєнної відбудови	
2.3. Громадська активність та ініціативність зросла		2.3.1. Місцева влада, НГО та небайдужі мешканці спільно втілюють ініціативи з розвитку громади	
		2.3.2. ВПО інтегровані в життя громади	
2.4. Система освіти громади адаптована до сучасних викликів		2.4.1. Людиноцентрична освітня мережа	
		2.4.2. Заклади освіти громади відповідають вимогам інклюзії, комфорту, інноваційності та універсального дизайну, в т. ч. зважаючи на потреби профілізації старшої школи	
		2.4.3. Матеріально-технічну базу закладів освіти громади оновлено	
		2.4.4. Педагогічні працівники громади зацікавлені в саморозвитку	
3. Дружня до громадян		3.1. Вдосконалено систему збору ТПВ в громаді	3.1.1. Впроваджено практику роздільного збирання побутових відходів

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання
екосистема		3.1.2. Створено достатню кількість місць для викидання сміття
	3.2. Лісові та водні об'єкти громади чисті і туристично привабливі	3.2.1. Зелені насадження в громаді регулярно відновлюються
		3.2.2. Береги водних об'єктів громади розчищено

8 Аналіз відповідності положень стратегії розвитку Білоберізької сільської ТГ Стратегії розвитку Івано-Франківської області на 2023 – 2027 роки

Цілі і завдання Стратегії розвитку Білоберізької сільської територіальної громади було розроблено з урахуванням документів більш високого рівня, які визначають основні вектори розвитку регіону, держави та світу в цілому, в першу чергу - Стратегії розвитку Івано-Франківської області на 2023 – 2027 роки. Нижче наведено аналіз відповідності базових положень Стратегії розвитку Білоберізької сільської територіальної громади цьому документу. Цей крок здійснено з метою підтвердження тотожності обраних напрямів розвитку громади більш високим цільовизначенням. Для цього здійснено співставлення операційних цілей Стратегії розвитку громади з обласною Стратегією розвитку.

Таблиця 26. Повне узгодження операційних цілей Стратегії розвитку Білоберізької ТГ відмічається позначкою «+ +», загальне узгодження відмічено «+»

Оперативні цілі Стратегії розвитку Івано-Франківської області на 2023 – 2027 роки	Операційні цілі Стратегії розвитку Білоберізької ТГ до 2027 року							
	1.1. Економічна активність зросла	1.2. Туристична привабливість громади зросла	2.1. Об'єкти критичної інфраструктури громади оновлено	2.2. Публічні послуги надають на високому рівні	2.3. Громадська активність та ініціативність зросла	2.4. Система освіти громади адаптована до сучасних викликів	3.1. Вдосконалено систему збору ТПВ в громад	3.2. Лісові та водні об'єкти громади чисті і туристично привабливі
1.1. Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності, залучення інвестицій	++	+	+	+		+	+	
1.2. Енергетична самодостатність	+		++			+		
1.3. Розвиток туристично-рекреаційної сфери	+	++	+	+	+	+	++	++
1.4. Стимулювання економічного розвитку громад, сільських та гірських територій	++	++	+	+		++	+	
2.1. Розвиток дорожньо-транспортної, логістичної, прикордонної інфраструктури			++					
2.2. Розвиток інфраструктури територіальних громад	+	+	++	+		+		
3.1. Забезпечення рівного доступу, підвищення якості медичних, освітніх послуг та розвиток спорту в громадах			+	++	+	++		
3.2. Розвиток соціальної інфраструктури та інклюзії			+	++	+	++	+	
3.3. Розвиток мережі закладів культури			+	++				
3.4. Підвищення рівня екологічної безпеки			+	+	+	+	++	++

9 План реалізації Стратегії

9.1 Часові рамки і засоби реалізації

Впровадження Стратегії розвитку передбачається в два етапи. Перший з них охоплює період з 2023 по 2025 рр., другий – з 2026 по 2027 рр. Обидва етапи об'єднані в єдине логічне ціле. Проекти, які включено до Плану реалізації, спрямовані на досягнення визначених в Стратегії розвитку цілей та завдань.

На сьогодні лише перший етап Стратегії розвитку містить План реалізації, який наповнений відповідними проектами. До нього включено 37 технічних завдань на проекти місцевого розвитку (далі – ТЗ). Проектні завдання до другого етапу почнуть готуватися за рік, до завершення першого етапу (в 2025 р.) і будуть враховувати результати, досягнуті протягом першого періоду.

Реалізувати проекти, які включено до Плану реалізації можна шляхом:

- їхнього включення до переліку заходів Програми соціально-економічного розвитку та/або місцевих програм з подальшим використанням на ці цілі коштів місцевого бюджету;
- використання коштів Державного фонду регіонального розвитку, у випадку, якщо відповідний проект буде включено до числа проектів, котрі отримують фінансування з цього джерела;
- залучення субвенції з Державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо розвитку (включаючи пропозиції щодо об'єктів і заходів що можуть забезпечуватися за рахунок цієї субвенції);
- отримання фінансування у вигляді державної підтримки розвитку за рахунок інших державних або обласних програм;
- використання фінансово підтримки МТД (міжнародної технічної допомоги) суб'єктами місцевого розвитку;
- залучення грантових коштів;
- використання фінансової допомоги або участі в реалізації окремих проектів бізнесу або мешканців громади (якщо це передбачено умовами проекту);
- залучення кредитних ресурсів, облігаційних позик, інших форм фінансування на зворотній основі;
- фінансування з інших джерел відповідно до діючого законодавства.

З запропонованих 71 проекта, більшість має як мінімум два джерела фінансування. Окрім місцевого бюджету це, переважно очікування надходження коштів від державного та обласного бюджетів, а також – МТД і грантів. Більш детальна інформація щодо джерел фінансування і розподілу проектів за завданнями наведена нижче.

Таблиця 27 Кількість та вартість проектів у розрізі завдань Стратегії розвитку

Завдання	Кількість проектів, одиниць	Вартість проектів, тис. грн.
1.1.1. Зросла інвестиційна пізнаваність громади	6	60630,0
1.1.2. Покращено інфраструктуру підтримки бізнесу	4	1430,0
1.1.3. Розвинуто альтернативну енергетику	2	64200,0
1.1.4. Забезпечено підтримки підприємництва	4	260,0
1.1.5. Активізовано співпрацю з сусідніми громадами, в т.ч. – з країн ЄС	2	1400,0
Всього завдання до першої операційної цілі першої стратегічної цілі:	18	127920,0
1.2.1. Проведено оцінку туристичного потенціалу громади	2	190,0
1.2.2. Активізовано розвиток зеленого туризму	2	60,0
1.2.3. Забезпечено популяризацію туристичних	3	200,0

Завдання	Кількість проєктів, одиниць	Вартість проєктів, тис. грн.
можливостей громади		
Всього завдання до другої операційної цілі першої стратегічної цілі:	7	450,0
Всього завдання до першої стратегічної цілі:	25	128370,0
2.1.1. Покращено стан інженерно-транспортної інфраструктури	2	93200,0
2.1.2. Розбудовано інфраструктуру сфери безпеки	8	10070,0
2.1.3. Покращено мережу вуличного освітлення	1	6600,0
2.1.4. Модернізовано комунальну інфраструктуру	1	100,0
2.1.5. Забезпечено розвиток Інтернет-сервісів	2	500,0
Всього завдання до першої операційної цілі другої стратегічної цілі:	14	110470,0
2.2.1. Якість послуг закладів охорони здоров'я зросла	1	155,0
2.2.2. Послуги з культури, спорту та рекреації надано, з урахуванням потреб окремих груп мешканців	1	26610,0
2.2.3. Забезпечено високу якість надання адміністративних послуг, з урахуванням вимог до їхньої цифровізації	6	2290,0
2.2.4. Соціальні послуги адаптовані до викликів військового стану та повоєнної відбудови	3	250,0
Всього завдання до другої операційної цілі другої стратегічної цілі:	11	29305,0
2.3.1. Місцева влада, НГО та небайдужі мешканці спільно втілюють ініціативи з розвитку громади	1	0,0
2.3.2. ВПО інтегровані в життя громади	2	1500,0
Всього завдання до третьої операційної цілі другої стратегічної цілі:	3	1730,00
2.4.1. Людиноцентрична освітня мережа	3	0,0
2.4.2. Заклади освіти громади відповідають вимогам інклюзії, комфорту, інноваційності та універсального дизайну, в т. ч. зважаючи на потреби профілізації старшої школи	3	61320,847
2.4.3. Матеріально-технічну базу закладів освіти громади оновлено	3	2790,0
2.4.4. Педагогічні працівники громади зацікавлені в саморозвитку	2	100,0
Всього завдання до четвертої операційної цілі другої стратегічної цілі:	11	64270,847
Всього завдання до другої стратегічної цілі:	39	205545,847
3.1.1. Впроваджено практику роздільного збирання побутових відходів	3	900,0
3.1.2. Створено достатню кількість місць для викидання сміття	2	490,0
Всього завдання до першої операційної цілі третьої стратегічної цілі:	5	1390,0
3.2.1. Зелені насадження в громаді регулярно відновлюються	1	150,0
3.2.2. Береги водних об'єктів громади розчищено	1	1400,00
Всього завдання до другої операційної цілі третьої стратегічної цілі:	2	190,0
Всього завдання до третьої стратегічної цілі:	7	1580,0
Усього завдання до Стратегії розвитку	71	335495,847

Завдання, які включено до Стратегії розвитку розподілилися наступним чином по стратегічним цілям: на першу стратегічну ціль припадає 25 проєктів (35,21 % від загальної кількості), на другу стратегічну ціль – 39 проєктів (54,93 %), на третю стратегічну ціль – 7 проєктів (9,86 %). Найбільші обсяги фінансування припадають на другу операційну ціль – 205,546 млн. грн. за 2023-2025 рр., або 61,27 % від загального обсягу фінансування. Цьому є логічне пояснення: саме ця ціль містить найбільшу кількість проєктів, які потребують значних капітальних вкладень, бо передбачають проведення капітальних ремонтів, реконструкцій або будівництва нових об'єктів. Таким чином, загальні витрати в рамках реалізації Стратегії розвитку в 2023-2025 рр. оцінюються в 335,496 млн. грн. З них на місцевий бюджет припадає 91,7 млн. грн. або 27,3 % від загального обсягу.

Таблиця 28 Територія впливу проєктів Плану реалізації Стратегії

Завдання Стратегії	Номер і назва проєкту	Територія впливу
1.1.1. Зросла інвестиційна пізнаваність громади	1.1.1.1. Створення інвестиційного паспорта Білоберізької сільської територіальної громади.	Білоберізька ТГ
	1.1.1.2 Реконструкція недіючої ЗОШ в селі Білоберізка під базу відпочинку чи інший оздоровчо - реабілітаційний заклад.	село Білоберізка
	1.1.1.3. Формування бренду та логотипу Білоберізької сільської територіальної громади.	Білоберізька ТГ
	1.1.1.4. Представлення інвестиційного потенціалу громади шляхом участі у різних заходах з потенційними інвесторами.	Білоберізька ТГ
	1.1.1.5. Навчання та підготовка жителів Білоберізької ТГ , які мають бажання займатися туристичною діяльністю	Білоберізька ТГ
	1.1.1.6. Презентації інвестиційного потенціалу громади.	Білоберізька ТГ
1.1.2. Покращено інфраструктуру підтримки бізнесу	1.1.2.1. Розроблення комплексного плану просторового розвитку території Білоберізької сільської територіальної громади	Білоберізька ТГ
	1.1.2.2 Інвентаризація земельних ділянок комунальної форми власності.	Білоберізька ТГ
	1.1.2.3. Поновлення НГО земель населених пунктів Білоберізької сільської територіальної громади.	Білоберізька ТГ
	1.1.2.4. Формування електронної бази даних об'єктів комунальної власності.	Білоберізька ТГ
1.1.3. Розвинуто альтернативну енергетику	1.1.3.1. Будівництво МІНІ –ГЕС на річці Білий Черемош в селі Голошина Білоберізької сільської територіальної громади	Село Голошина
	1.1.3.2. Запровадження енергоаудиту та виготовлення енергопаспортів на будівлі комунальної форми власності.	Білоберізька ТГ
1.1.4. Забезпечено підтримки	1.1.4.1. Відбір та навчання ініціативних	Білоберізька ТГ

Завдання Стратегії	Номер і назва проекту	Територія впливу
підприємництва	представників громади, зацікавлених в розвитку підприємництва та кооперації	
	1.1.4.2. Фінансова та інформаційно-аналітична підтримка малого бізнесу в громаді.	Білоберізька ТГ
	1.1.4.3. Створення бази даних виробників продукції Білоберізької ТГ та їх популяризація	Білоберізька ТГ
	1.1.4.4. Створення спільного дорадчо-консультативного органу з підприємцями – Ради влади та бізнесу.	Білоберізька ТГ
1.1.5. Активізовано співпрацю з сусідніми громадами, в т.ч. – з країн ЄС	1.1.5.1. Запровадження міжмуніципального співробітництва громад для виконання повноважень у сфері містобудування та архітектури.	Білоберізька ТГ
	1.1.5.2. Запровадження участі Білоберізької сільської ради в Програмах прикордонного співробітництва « Interreg NEXT «РУМУНІЯ – УКРАЇНА 2021-2027» та Interreg NEXT «Польща-Україна 2021-2027»	Білоберізька ТГ
1.2.1. Проведено оцінку туристичного потенціалу громади	1.2.1. 1. Розробка дієвої системи розвитку зеленого туризму в громаді	Білоберізька ТГ
	1.2.1.2 Інвентаризація туристичних об'єктів та місць рекреації.	Білоберізька ТГ
1.2.2. Активізовано розвиток зеленого туризму	1.2.2.1. Маркування туристичного маршруту с. Білоберізка – гора Писаний Камінь.	Село Білоберізка
	1.2.2.2 Навчання керівників зелених садіб	Села Білоберізка, Хороцеве, Устеріки, Голошина
1.2.3. Забезпечено популяризацію туристичних можливостей громади	1.2.3.1. Популяризація туристичних можливостей громади.	Білоберізька ТГ
	1.2.3.2. Проведення щорічного фестивалю різдвяних колядок «Білоберізька розколяда»	Білоберізька ТГ
	1.2.3.3. Підготовка презентаційного ролика про туристичний потенціал Білоберізької територіальної громади.	Білоберізька ТГ
2.1.1. Покращено стан інженерно-транспортної інфраструктури	2.1.1.1. Якісна дорожня інфраструктура – запорука сталого розвитку Білоберізької сільської територіальної громади.	Білоберізька ТГ
	2.1.1.2. Придбання спеціальної техніки: автомобіля –самоскида для КП «Білоберізьке»	Білоберізька ТГ
2.1.2. Розбудовано інфраструктуру сфери безпеки	2.1.2.1. Облаштування системи охоронно-пожежної сигналізації та відеоспостереження в закладах освіти Білоберізької сільської ради.	Білоберізька ТГ

Завдання Стратегії	Номер і назва проекту	Територія впливу
	2.1.2.2. Нове будівництво берегозакріплювальних споруд правого берега річки Пробійна в селі Пробійнівка присілок Черлений біля домогосподарств гр. Кубайчука Р.В. та Пониполяка В.О. Білоберізької сільської територіальної громади Верховинського району Івано-Франківської області, в тому числі виготовлення ПКД.	село Пробійнівка
	2.1.2.3. Формування матеріального резерву громади.	Білоберізька ТГ
	2.1.2.4. Встановлення системи відеоспостереження на в'їздах-виїздах та основних транспортних розв'язках Білоберізької громади.	Білоберізька ТГ
	2.1.2.5. Встановлення додаткових генеруючих потужностей в закладах, які відповідають за життєзабезпечення громади.	Село Білоберізка
	2.1.2.6. Впровадження єдиної системи раннього оповіщення та підготовки мешканців населених пунктів громади про виникнення чи загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.	Білоберізька ТГ
	2.1.2.7. Створення підрозділу МПО в с. Устеріки Білоберізької сільської ТГ.	Села Устеріки, Барвінків, Стебні, Довгополе, Кохан
	2.1.2.8. Взаємодія поліції та молоді у сфері вуличної безпеки.	Білоберізька ТГ
2.1.3. Покращено мережу вуличного освітлення	2.1.3.1. Ремонт/модернізація вуличного освітлення в населених пунктах громади.	
2.1.4. Модернізовано комунальну інфраструктуру	2.1.4.1. Розробка комплексної програми водопостачання населених пунктів громади.	Білоберізька ТГ
2.1.5. Забезпечено розвиток Інтернет-сервісів	2.1.5.1 Створення публічного простору з вільним інтернет - доступом на базі будинку культури та бібліотеки с. Устеріки.	с. Устеріки,
	2.1.5.2. Створення мобільного додатку (Smart громада /Smart Biloberizka)	Білоберізька ТГ
2.2.1. Якість послуг закладів охорони здоров'я зростає	2.2.1.1. Придбання аналізатора для КНП «Білоберізька АЗПСМ»	С.Білоберізка, Хороцеве, Барвінків, Устеріки
2.2.2. Послуги з культури, спорту та рекреації надано, з урахуванням потреб окремих груп мешканців	2.2.2.1. Розвиток адаптивної туристичної інфраструктури НПП «Верховинський» в урочищі Перкалаб Білоберізької сільської ради.	С.Голошина

Завдання Стратегії	Номер і назва проекту	Територія впливу
2.2.3. Забезпечено високу якість надання адміністративних послуг, з урахуванням вимог до їхньої цифровізації	2.2.3.1. Запровадження надання ЦНАПом Білоберізької сільської ради послуг з державної реєстрації (перереєстрації, зняття з обліку) транспортних засобів та видачі (обміну) посвідчень водія.	Білоберізька ТГ
	2.2.3.2. Придбання обладнання у ЦНАП для виготовлення паспорта громадянина України у формі ID- картки та паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм.	Білоберізька ТГ
	2.2.3.3. Покращення якості надання адміністративних послуг для маломобільних груп населення Білоберізької сільської територіальної громади шляхом придбання «мобільної валізи» для адміністраторів ЦНАП Білоберізької сільської ради.	Білоберізька ТГ
	2.2.3.4. Придбання оргтехніки для місцевої влади та комунальних закладів/установ	Білоберізька ТГ
	2.2.3.5. Навчання фахівців Білоберізької сільської ради, її виконавчих органів та структурних підрозділів.	Білоберізька ТГ
	2.2.3.6. Запровадження електронного документообігу у роботі виконавчого комітету Білоберізької сільської ради та його структурних підрозділів.	Білоберізька ТГ
2.2.4. Соціальні послуги адаптовані до викликів військового стану та повоєнної відбудови	2.2.4.1. «Громада вільна від насильства» - цикл інформаційно-просвітницьких заходів щодо неприпустимості насильства	Білоберізька ТГ
	2.2.4.2. Формування гендерного паспорту громади	Білоберізька ТГ
	2.2.4.3. Облаштування робочого місця психолога в Устеріківській гімназії	С. Устеріки
2.3.1. Місцева влада, НГО та небайдужі мешканці спільно втілюють ініціативи з розвитку громади	2.3.1.1. Підтримка створення та функціонування місцевих НГО.	Білоберізька ТГ
2.3.2. ВПО інтегровані в життя громади	2.3.2.1. Налагодження регулярних комунікацій між місцевою владою та ВПО	Білоберізька ТГ
	2.3.2.2. Облаштування частини приміщення клубу присілку Пасічне села Білоберізка під місце для компактного проживання внутрішньо-переміщених осіб.	С. Білоберізка
2.4.1. Людиноцентрична освітня мережа	2.4.1.1 Освітня мережа орієнтована на потреби учнів	Білоберізька ТГ

Завдання Стратегії	Номер і назва проекту	Територія впливу
	2.4.1.2. Створення гуртка “Гуцульський handmade” у формі розвитку соціального шкільного підприємництва на базі Гринявського ліцею та поширення досвіду на інші заклади освіти громади	
	2.4.1.3. Підписання договору ММС з Верховинським ЦПРПП	Білоберізька ТГ
2.4.2. Заклади освіти громади відповідають вимогам інклюзії, комфорту, інноваційності та універсального дизайну, в т. ч. зважаючи на потреби профілізації старшої школи	2.4.2.1. Добудова незавершеного будівництва школи на 198 учнівських місць та для внутрішньо-переміщених (евакуйованих) осіб в селі Яблуниця Білоберізької сільської ради. Нове будівництво	Села Яблуниця, Черемошна, Сеньківське
	2.4.2.2. Капітальний ремонт пансіону Гринявського ліцею з урахуванням вимог універсального дизайну	Села Гринява, Біла Річка, Голошина, Пробійнівка, Грамотне
	2.4.2.3. Добудова другого корпусу Білоберізького ліцею (хімічний кабінет, майстерня для трудового навчання та актовна зала)	Села Білоберізка, Хороцеве, Барвінків, Устеріки
2.4.3. Матеріально-технічну базу закладів освіти громади оновлено	2.4.3.1. Забезпечення класів закладів освіти мультимедійним обладнанням, інтерактивними дошками, комп’ютерною технікою та програмним забезпеченням.	Білоберізька ТГ
	2.4.3.2. Придбання шкільного автобуса підвищеної прохідності для перевезення учнів з с. Голошина до Гринявського ліцею.	С.Голошина, Біла Річка
	2.4.3.3. Забезпечення практико орієнтованого навчання у Гринявському ліцеї під час викладання уроків трудового навчання.	Села Гринява, Пробійнівка, Грамотне, Стовні, Біла Річка, Голошина
2.4.4. Педагогічні працівники громади зацікавлені в саморозвитку	2.4.4.1. Навчання проектного менеджменту та фандрайзингу.	Білоберізька ТГ
	2.4.2.2. Співпраця з ВУЗаами	Білоберізька ТГ
3.1.1. Впроваджено практику роздільного збирання побутових відходів	3.1.1.1. Роздільний збір твердих побутових відходів – зменшення навантаження на навколишнє середовище на території Білоберізької ТГ	Білоберізька ТГ
	3.1.1.2. Сортування та переробка токсичних (небезпечних) побутових відходів у громаді	Білоберізька ТГ
	3.1.1.3. Охорона довкілля через захист та освіту громадян.	Білоберізька ТГ

Завдання Стратегії	Номер і назва проекту	Територія впливу
3.1.2. Створено достатню кількість місць для викидання сміття	3.1.2.1. Організація достатньої кількості місць для збору та вивезення ТПВ.	Білоберізька ТГ
3.2.1. Зелені насадження в громаді регулярно відновлюються	3.1.2.2. Ліквідація стихійних сміттєзвалищ.	Білоберізька ТГ
3.2.2. Береги водних об'єктів громади розчищено	3.2.1.1 Проведення спільних заходів з лісогосподарськими підприємствами та НПП «Верховинський» щодо відновлення та облаштування лісових зон та зон відпочинку.	Білоберізька ТГ
	3.2.2.1. Розчищення берегів водних об'єктів громади.	Білоберізька ТГ

Розподіл проектів за територіями нерівномірний. Переважна більшість стосуються всієї громади. Ще ряд проектів матимуть вплив на окремі населені пункти. Як правило ті з них, де знаходяться ключові об'єкти інфраструктури.

Зазначимо, що в ході підготовки Стратегії розвитку, було запропоновано до втілення 83 проектні ідеї. Як вже зазначалося вище, до першого етапу включено 71 завдання. Ще 12 завдань не набрало відповідної підтримки з боку членів робочої групи, в першу чергу – через фінансові обмеження або через недостатнє їхнє опрацювання. Разом з тим, зазначені проекти вирішено не відкидати, а розглядати як потенційний резерв. Вони можуть бути використані при підготовці Плану реалізації другого етапу.

9.2 Орієнтовний фінансовий план

За розрахунками, проведеними на підставі поданих проєктів, орієнтовна величина інвестицій на 2023-2025 роки має становити **335,496** млн. грн.

Таблиця 29 Орієнтовний фінансовий план, тис. грн.

Номер і назва проєкту	Територія впливу	2023	2024	2025	РАЗОМ
1.1.1 Зростає інвестиційна пізнаваність громади					
1.1.1.1. Створення інвестиційного паспорта Білоберізької сільської територіальної громади.	Білоберізька ТГ	0,0	75,0	75,0	150,0
1.1.1.2 Реконструкція недіючої ЗОШ в селі Білоберізка під базу відпочинку чи інший оздоровчо - реабілітаційний заклад.	С. Білоберізка	0,0	30000,0	30000,0	60000,0
1.1.1.3. Формування бренду та логотипу Білоберізької сільської територіальної громади.	Білоберізька ТГ	0,0	150,00	0,0	150,0
1.1.1.4. Представлення інвестиційного потенціалу громади шляхом участі у різних заходах з потенційними інвесторами.	Білоберізька ТГ	0,0	75,0	75,0	150,0
1.1.1.5. Навчання та підготовка жителів Білоберізької ТГ , які мають бажання займатися туристичною діяльністю	Білоберізька ТГ	0,0	30,0	50,0	80,0
1.1.1.6. Презентації інвестиційного потенціалу громади.	Білоберізька ТГ	0,0	50,0	50,0	100,0
ВСЬОГО		0,0	30380,0	30250,0	60630,0
1.1.2. Покращено інфраструктуру підтримки бізнесу					
1.1.2.1. Розроблення комплексного плану просторового розвитку території Білоберізької сільської територіальної громади	Білоберізька ТГ	0,0	500,0	500,0	1000,0

Номер і назва проекту	Територія впливу	2023	2024	2025	РАЗОМ
1.1.2.2. Інвентаризація земельних ділянок комунальної форми власності.	Білоберізька ТГ	0,0	75,0	75,0	150,0
1.1.2.3. Поновлення НГО земель населених пунктів Білоберізької сільської територіальної громади.	Білоберізька ТГ	0,0	90,0	90,0	180,0
1.1.2.4. Формування електронної бази даних об'єктів комунальної власності.	Білоберізька ТГ	0,0	50,0	50,0	100,0
ВСЬОГО		0,0	715,0	715,0	1430,0
1.1.3. Розвинуто альтернативну енергетику					
1.1.3.1. Будівництво МІНІ –ГЕС на річці Білий Черемош в селі Голошина Білоберізької сільської територіальної громади	С. Голошина	0,0	64000,0	0,0	64000,0
1.1.3.2. Запровадження енергоаудиту та виготовлення енергопаспортів на будівлі комунальної форми власності.	Білоберізька ТГ	0,0	100,0	100,0	200,0
ВСЬОГО		0,0	64100,0	100,0	64200,0
1.1.4. Забезпечено підтримки підприємництва					
1.1.4.1. Відбір та навчання ініціативних представників громади, зацікавлених в розвитку підприємництва та кооперації	Білоберізька ТГ	0,0	20,0	20,0	40,0
1.1.4.2. Фінансова та інформаційно-аналітична підтримка малого бізнесу в громаді.	Білоберізька ТГ	0,0	50,0	100,0	150,0
1.1.4.3. Створення бази даних виробників продукції Білоберізької ТГ та їх популяризація	Білоберізька ТГ	0,0	20,0	20,0	40,0
1.1.4.4. Створення спільного дорадчо-консультативного органу з підприємцями – Ради влади та бізнесу.	Білоберізька ТГ	0,0	10,0	20,0	30,0

Номер і назва проекту	Територія впливу	2023	2024	2025	РАЗОМ
ВСЬОГО		0,0	100,0	160,0	260,0
1.1.5. Активізовано співпрацю з сусідніми громадами, в т.ч. – з країн ЄС					
1.1.5.1. Запровадження міжмуніципального співробітництва громад для виконання повноважень у сфері містобудування та архітектури.	Білоберізька ТГ	0,0	200,0	200,0	400,0
1.1.5.2. Запровадження участі Білоберізької сільської ради Програмах прикордонного співробітництва « Interreg NEXT «РУМУНІЯ – УКРАЇНА 2021-2027» та Interreg NEXT «Польща-Україна 2021-2027»	Білоберізька ТГ	0,0	500,0	500,0	1000,0
ВСЬОГО		0,0	700,0	700,0	1400,0
1.2.1. Проведено оцінку туристичного потенціалу громади					
1.2.1.1. Розробка дієвої системи розвитку зеленого туризму в громаді	Білоберізька ТГ	0,0	20,0	20,0	40,0
1.2.1.2. Інвентаризація туристичних об'єктів та місць рекреації.	Білоберізька ТГ	0,0	75,0	75,0	150,0
ВСЬОГО		0,0	95,0	95,0	190,0
1.2.2. Активізовано розвиток зеленого туризму					
1.2.2.1. Маркування туристичного маршруту с. Білоберізка –гора Писаний Камінь.	Село Білоберізка	0,0	20,0	0,0	20,0
1.2.2.2. Навчання керівників зелених садіб	Білоберізька ТГ	0,0	20,0	20,0	40,0
ВСЬОГО		0,0	40,0	20,0	60,0
1.2.3. Забезпечено популяризацію туристичних можливостей громади					
1.2.3.1. Популяризація туристичних можливостей громади.	Білоберізька ТГ	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.3.2. Проведення щорічного	Білоберізька ТГ	50,0	50,0	50,0	150,0

Номер і назва проекту	Територія впливу	2023	2024	2025	РАЗОМ
фестивалю різдвяних колядок «Білоберізька розколяда»					
1.2.3.3. Підготовка презентаційного ролика про туристичний потенціал Білоберізької територіальної громади.	Білоберізька ТГ	0,0	50,0	0,0	50,0
ВСЬОГО		50,0	100,0	50,0	200,0
2.1.1. Покращено стан інженерно-транспортної інфраструктури					
2.1.1.1. Якісна дорожня інфраструктура – запорука сталого розвитку Білоберізької сільської територіальної громади.	Білоберізька ТГ	30000,00	30000,00	30000,00	90000,00
2.1.1.2. Придбання спеціальної техніки: автомобіля –самоскида для КП «Білоберізьке»	Білоберізька ТГ	0,0	0,0	3200,0	3200,0
ВСЬОГО		30000,0	30000,0	33200,0	93200,0
2.1.2. Розбудовано інфраструктуру сфери безпеки					
2.1.2.1. Облаштування системи охоронно-пожежної сигналізації та відеоспостереження в закладах освіти Білоберізької сільської ради.	Білоберізька ТГ	1920,0	480,0	480,0	2880,0
2.1.2.2. Нове будівництво берегозакріплювальних споруд правого берега річки Пробійна в селі Пробійнівка присілок Черлений біля домогосподарств гр. Кубайчука Р.В. та Пониполяка В.О. Білоберізької сільської територіальної громади Верховинського району Івано-Франківської області, в тому числі виготовлення ПКД.	Село Пробійнівка	1400,0	2000,0	0,0	3400,0
2.1.2.3. Формування матеріального резерву громади.	Білоберізька ТГ	0,0	300,00	300,00	600,00
2.1.2.4. Встановлення системи	Білоберізька ТГ	0,0	600,00	0,0	600,0

Номер і назва проекту	Територія впливу	2023	2024	2025	РАЗОМ
відеоспостереження на в'їздах-виїздах та основних транспортних розв'язках Білоберізької громади.					
2.1.2.5. Встановлення додаткових генеруючих потужностей в закладах, які відповідають за життєзабезпечення громади.	Село Білоберізка	790,0	0,0	0,0	790,0
2.1.2.6. Впровадження єдиної системи раннього оповіщення та підготовки мешканців населених пунктів громади про виникнення чи загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.	Білоберізька ТГ	0,0	300,0	300,0	600,0
2.1.2.7. Створення підрозділу МПО в с. Устеріки Білоберізької сільської ТГ.	Села Устеріки, Барвінків, Стебні, Довгополе, Кохан	0,0	700,0	500,0	1200,0
2.1.2.8. Взаємодія поліції та молоді у сфері вуличної безпеки.	Білоберізька ТГ	0,0	0,0	0,0	0,0
ВСЬОГО		4110,0	4380,0	1580,0	10070,0
2.1.3. Покращено мережу вуличного освітлення					
2.1.3.1. Ремонт/модернізація вуличного освітлення в населених пунктах громади.	Білоберізька ТГ	0,0	3300,0	3300,0	6600,0
ВСЬОГО		0,0	3300,0	3300,0	6600,0
2.1.4. Модернізовано комунальну інфраструктуру					
2.1.4.1. Розробка комплексної програми водопостачання населених пунктів громади.	Білоберізька ТГ	0,0	0,0	100,0	100,0
ВСЬОГО		0,0	0,0	100,0	100,0
2.1.5. Забезпечено розвиток Інтернет-сервісів					
2.1.5.1. Створення публічного простору з вільним інтернет - доступом на базі будинку культури та бібліотеки с.	С. Устеріки	0,0	0,0	200,0	200,0

Номер і назва проекту	Територія впливу	2023	2024	2025	РАЗОМ
Устеріки.					
2.1.5.2. Створення мобільного додатку (Smart громада /Smart Biloberizka)	Білоберізька ТГ	0,0	300,0	0,0	300,0
ВСЬОГО		0,0	300,0	200,0	500,0
2.2.1. Якість послуг закладів охорони здоров'я зростає					
2.2.1.1. Придбання аналізатора для КНП «Білоберізька АЗПСМ»	Села Білоберізка, Хороцеве, Барвінків, Устеріки	0,0	0,0	155,0	155,0
ВСЬОГО		0,0	0,0	155,0	155,0
2.2.2. Послуги з культури, спорту та рекреації надано, з урахуванням потреб окремих груп мешканців					
2.2.2.1. Розвиток адаптивної туристичної інфраструктури НПП «Верховинський» в урочищі Перкалаб Білоберізької сільської ради.	Село Голошина	0,0	13310,0	13300,0	26610,0
ВСЬОГО		0,0	13310,0	13300,0	26610,0
2.2.3. Забезпечено високу якість надання адміністративних послуг, з урахуванням вимог до їхньої цифровізації					
2.2.3.1. Запровадження надання ЦНАПом Білоберізької сільської ради послуг з державної реєстрації (перереєстрації, зняття з обліку) транспортних засобів та видачі (обміну) посвідчень водія.	Білоберізька ТГ	800,0	0,0	0,0	800,0
2.2.3.2. Придбання обладнання у ЦНАП для виготовлення паспорта громадянина України у формі ID- картки та паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм.	Білоберізька ТГ	800,0	0,0	0,0	800,0
2.2.3.3. Покращення якості надання адміністративних послуг для маломобільних груп населення Білоберізької сільської територіальної громади шляхом придбання «мобільної	Білоберізька ТГ	120,0	0,0	0,0	120,0

Номер і назва проекту	Територія впливу	2023	2024	2025	РАЗОМ
валізи» для адміністраторів ЦНАП Білоберізької сільської ради.					
2.2.3.4. Придбання оргтехніки для місцевої влади та комунальних закладів/установ	Білоберізька ТГ	0,0	225,0	225,0	450,0
2.2.3.5. Навчання фахівців Білоберізької сільської ради, її виконавчих органів та структурних підрозділів.	Білоберізька ТГ	0,0	50,0	50,0	100,0
2.2.3.6. Запровадження електронного документообігу у роботі виконавчого комітету Білоберізької сільської ради та його структурних підрозділів.	Білоберізька ТГ	20,0	0,0	0,0	20,0
ВСЬОГО		1740,0	275,0	275,0	2290,0
2.2.4. Соціальні послуги адаптовані до викликів військового стану та повоєнної відбудови					
2.2.4.1. «Громада вільна від насильства» - цикл інформаційно-просвітницьких заходів щодо неприпустимості насильства	Білоберізька ТГ	0,0	20,0	30,0	50,0
2.2.4.2. Формування гендерного паспорту громади	Білоберізька ТГ	0,0	15,0	15,0	30,0
2.2.4.3. Облаштування робочого місця психолога в Устеріківській гімназії	Село Устеріки	0,0	170,0	0,0	170,0
ВСЬОГО		0,0	205,0	45,0	250,0
2.3.1. Місцева влада, НГО та небайдужі мешканці спільно втілюють ініціативи з розвитку громади					
2.3.1.1. Підтримка створення та функціонування місцевих НГО.	Білоберізька ТГ	0,0	0,0	0,0	0,0
ВСЬОГО		0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. ВПО інтегровані в життя громади					
2.3.2.1. Налагодження регулярних комунікацій між місцевою владою та ВПО.	Білоберізька ТГ	0,0	0,0	0,0	0,0

Номер і назва проекту	Територія впливу	2023	2024	2025	РАЗОМ
2.3.2.2 Облаштування частини приміщення клубу присілку Пасічне села Білоберізка під місце для компактного проживання внутрішньо-переміщених осіб.	Село Білоберізка	1000,0	500,0	0,0	1500,0
ВСЬОГО		1000,0	500,0	0,0	1500,0
2.4.1. Людиноцентрична освітня мережа					
2.4.1.1 Освітня мережа орієнтована на потреби учнів	Білоберізька ТГ	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.1.2. Створення гуртка “Гуцульський handmade” у формі розвитку соціального шкільного підприємництва на базі Гринявського ліцею та поширення досвіду на інші заклади освіти громади	Білоберізька ТГ	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.1.3. Підписання договору ММС з Верховинським ЦПРПП	Білоберізька ТГ	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.2. Заклади освіти громади відповідають вимогам інклюзії, комфорту, інноваційності та універсального дизайну, в т. ч. зважаючи на потреби профілізації старшої школи					
2.4.2.1. Добудова незавершеного будівництва школи на 198 учнівських місць та для внутрішньо-переміщених (евакуйованих) осіб в селі Яблуниця Білоберізької сільської ради. Нове будівництво.	Села Яблуниця, Черемошна, Сеньківське	0,0	30000,0	26000,0	56000,0
2.4.2.2. Капітальний ремонт пансіону Гринявського ліцею з урахуванням вимог універсального дизайну	Села Гринява, Біла Річка, Голошина, Грамотне, Пробійнівка	0,0	347,847	973,000	1320,847
2.4.2.3. Добудова другого корпусу Білоберізького ліцею (хімічний кабінет, майстерня для трудового навчання та актовий зал)	Села Білоберізка, Хороцеве, Барвінків, Устеріки	0,0	0,0	4000,0	4000,0

Номер і назва проекту	Територія впливу	2023	2024	2025	РАЗОМ
ВСЬОГО		0,0	30347,847	30973,0	61320,847
2.4.3. Матеріально-технічну базу закладів освіти громади оновлено					
2.4.3.1. Забезпечення класів закладів освіти мультимедійним обладнанням, інтерактивними дошками, комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням.	Білоберізька ТГ	0,0	145,0	145,0	290,0
2.4.3.2. Придбання шкільного автобуса підвищеної прохідності для перевезення учнів з с. Голошина до Гринявського ліцею.	Села Гринява, Біла Річка, Голошина	0,0	2500,0	0,0	2500,0
2.4.3.3. Забезпечення практико орієнтованого навчання у Гринявському ліцеї під час викладання уроків трудового навчання.	Села Гринява, Пробійнівка, Грамотне, Стопні, Біла Річка, Голошина				
ВСЬОГО		0,0	2645,0	145,0	2790,0
2.4.4. Педагогічні працівники громади зацікавлені в саморозвитку					
2.4.4.1. Навчання проєктного менеджменту та фанрайзингу.	Білоберізька ТГ	0,0	50,0	50,0	100,0
2.4.4.2. Співпраця з ВУЗами.	Білоберізька ТГ	0,0	30,0	30,0	60,0
ВСЬОГО		0,0	80,0	80,0	160,0
3.1.1. Впроваджено практику роздільного збирання побутових відходів					
3.1.1.1. Роздільний збір твердих побутових відходів – зменшення навантаження на навколишнє середовище на території Білоберізької ТГ.	Білоберізька ТГ	0,0	0,0	500,0	500,0
3.1.1.2. Сортування та переробка токсичних (небезпечних) побутових відходів у громаді	Білоберізька ТГ	0,0	250,0	50,0	300,0
3.1.1.3. Охорона довкілля через захист та освіту громадян.	Білоберізька ТГ	0,0	50,0	50,0	100,0
ВСЬОГО		0,0	300,0	600,0	900,0

Номер і назва проекту	Територія впливу	2023	2024	2025	РАЗОМ
3.1.2. Створено достатню кількість місць для викидання сміття					
3.1.2.1. Організація достатньої кількості місць для збору та вивезення ТПВ.	Білоберізька ТГ	0,0	390,0	0,0	390,0
3.1.2.2. Ліквідація стихійних сміттєзвалищ.	Білоберізька ТГ	0,0	50,0	50,0	100,0
ВСЬОГО		0,0	440,0	50,0	490,0
3.2.1. Зелені насадження в громаді регулярно відновлюються					
3.2.1.1 Проведення спільних заходів з лісогосподарськими підприємствами та НПП «Верховинський» щодо відновлення та облаштування лісових зон та зон відпочинку.	Білоберізька ТГ	0,0	75,0	75,0	150,0
ВСЬОГО		0,0	75,0	75,0	150,0
3.2.2. Береги водних об'єктів громади розчищено					
3.2.2.1. Розчищення берегів водних об'єктів громади.	Білоберізька ТГ	0,0	20,0	20,0	40,0
ВСЬОГО		0,0	20,0	20,0	40,0
ЗАГАЛОМ:		36900,0	182407,847	116188,0	335495,847

10 Моніторинг Стратегії

10.1 Система управління, моніторингу та оновлення Стратегії

Впровадження Стратегії розвитку Білоберізької територіальної громади передбачає одночасне виконання багатьох завдань в рамках Плану реалізації, які мають здійснювати різні структури виконкому за участі багатьох партнерів. Це ставить перед керівництвом громади питання раціонального управління цим складним процесом.

Система управління стратегією має два рівні: політичний та технічний. Політичний рівень забезпечує особисто голова громади, виконавчий комітет та рада. На цьому рівні заслуховуються та затверджуються звіти Комітету з управління впровадженням Стратегії, пропозиції щодо внесення змін (оновлення) Стратегії розвитку. Рада приймає рішення щодо внесення змін до Стратегії на підставі пропозицій голови та/або Комітету з управління впровадженням Стратегії.

Технічний рівень управління і моніторингу виконує Комітет з управління впровадженням Стратегії (далі за текстом – КУВ), який:

- забезпечує виконання завдань Стратегії згідно затвердженого плану,
- здійснює моніторинг соціально-економічного стану громади за визначеними показниками,
- аналізує співвідношення основних соціально-економічних показників громади та зовнішнього середовища (області, країни, світу тощо),
- вивчає основні політичні, економічні, фінансові, соціальні, наукові, технологічні і т.д. тенденції, визначає їх впливи на громаду,
- формує пропозиції стратегічних сценаріїв в нових політичних, соціально-економічних умовах зовнішнього середовища,
- аналізує соціально-економічні тенденції найближчих конкурентів у порівнянні з показниками громади, аналізує загрози, які надходять від конкурентів,
- формує пропозиції змін до цілей і завдань, які необхідно вносити до Стратегії як відповідь на виявлені нові загрози і можливості.

Стратегія розвитку громади є цілісним документом, який також визначає систему моніторингу реалізації завдань, заходів та операційних цілей. Моніторинг є невід'ємною частиною стратегічного процесу.

Стратегія розвитку Білоберізької територіальної громади орієнтована на досягнення конкретних результатів, визначених системою стратегічних цілей та ефективного використання ресурсів для досягнення цих результатів.

Відстеження та аналіз динаміки і структурних змін, що відбуваються у процесі реалізації стратегічних, операційних цілей та завдань, визначених у Стратегії здійснюється саме у процесі моніторингу та оцінки.

Моніторинг – це процес заходів із обліку, збору, аналізу та узагальнення інформації щодо відстеження виконання запланованих заходів і перевірки їх відповідності встановленим завданням (стандартам), що здійснюється на регулярній основі. Ефективний моніторинг створює надійну базу для оцінки.

Оцінка – вимірювання щодо встановлення рівня досягнення поставлених цілей та основа для прийняття подальших управлінських рішень. За результатами оцінки можна відповісти на питання чи вдалось досягти запланованих результатів, який вплив мали зміни та наскільки результат є ефективним та стійким.

Тобто, моніторинг та оцінка - це два пов'язаних між собою процесу, що мають важливе значення для впровадження Стратегії. Вони лежать в основі побудови системи надійної Стратегія розвитку Білоберізької територіальної громади на 2023-2027 рр.

звітності про результати та подальшого прийняття управлінських рішень. Процес моніторингу зазвичай спрямований на відстеження процесу впровадження та отримання оперативної інформації, необхідної для подальшої оцінки ефективності цього процесу та оцінки змін, які він принесе, а також ступеню впливу цих змін.

10.1.1 Управління процесом реалізації стратегії

Управління процесом реалізації Стратегії розвитку Білоберізької територіальної громади проводиться за принципами єдності управління, персональної відповідальності, прозорості та поточної координації дій. Адміністрування процесу реалізації Стратегії здійснюється виконавчим комітетом та відповідними структурними підрозділами виконкому.

З метою координації дій розпорядженням голови створюється постійно діючий Комітет з управління впровадженням Стратегії. До складу КУВ входять відповідальні за виконання завдань Стратегії. Очолює КУВ заступник голови. Повний склад КУВ та персональна відповідальність за реалізацію завдань Стратегії визначається розпорядженням голови. КУВ збирається не рідше одну раз на півроку та виконує наступні функції:

- організовує взаємодію підрозділів виконавчих органів ради, органів державної влади, підприємств та установ громади в процесі реалізації Стратегії, програм та проектів розвитку ТГ.
- здійснює підготовку щорічних звітів про стан реалізації Стратегії, надає їх голові та презентує їх щорічно у лютому на черговому пленарному засіданні ради. Повний текст звіту підлягає обов'язковому розміщенню в мережі Інтернет.
- здійснює підготовку піврічних звітів про стан реалізації Стратегії, надає їх голові та презентує на засіданні виконкому.

Процес моніторингу може виявити проблемні питання та викликати необхідність прийняття управлінських рішень.

Визначають два основні типи моніторингу:

1. Моніторинг ситуації – визначається факт зміни умов чи незмінний стан справ.
2. Моніторинг процесу - передбачає відстежування прогресу щодо впровадження тих чи інших елементів програми та досягнення конкретних коротко- та середньострокових результатів.

Моніторинг має бути:

- об'єктивним і прозорим;
- джерелом забезпечення громадськості та установ, які фінансують реалізацію компонентів стратегії, необхідною інформацією;
- системним і постійним – тобто забезпечувати постійний збір та аналіз інформації упродовж періоду життєвого циклу Стратегії;
- таким, що забезпечує впровадження стратегії згідно з наміченим планом, надаючи інформацію щодо проблем, які необхідно усувати, та щодо своєчасності реалізації проектів і заходів;
- корисним і таким, що використовується, – інформація, зібрана за допомогою системи моніторингу, має давати змогу організації чи керівництву вчитися з успіхів та помилок, приймати своєчасні й правильні рішення;
- таким, що допомагає встановлювати цілі та індикатори для всіх коротко-, середньо- та довгострокових результатів.

Ключовими складовими системи моніторингу є:

- формування органу з моніторингу, з метою організації процесу регулярного збору фактичних показників;

- затвердження документу (Положення) про систему моніторингу виконання Стратегії;
- розробка системи індикаторів.

Важливо зазначити, що ефективні моніторинг та оцінка можуть здійснюватися тільки на основі критеріїв/системи індикаторів, які мають бути визначені на ранніх етапах розробки Стратегії для розподілу необхідних ресурсів і підготовки відповідних даних.

Тобто на етапі розробки Стратегії необхідно забезпечити дотримання трьох обов'язкових умов:

- визначення конкретних результатів для кожної зі стратегічних та операційних цілей, завдань та заходів, а також проєктів;
- визначення індикаторів та показників (планових чи цільових, фактичних) для кожного результату (під час здійснення моніторингу мають співставлятися планові та фактичні показники та відзначатися відхилення по кожному проєкту Стратегії);
- визначення джерел інформації.

Пропозиції щодо зміни основного тексту Стратегії розглядаються профільними депутатськими комісіями (перелік визначається в розпорядженні голови), обговорюються на чергових та позачергових нарадах КУВ і виносяться на розгляд сесії Білоберізької ради один раз на рік (при необхідності – двічі на рік).

10.1.2 Процедура моніторингу Стратегії

Система моніторингу та оцінювання впровадження Стратегії розвитку Білоберізької територіальної громади базується на принципах:

- RBM-підходу (управління, орієнтоване на результат, Results-Based Management). Це комплексний підхід, який передбачає визначення конкретних та вимірюваних результатів діяльності у середньостроковій перспективі, послідовність у реалізації визначених пріоритетів та ефективну координацію заінтересованих сторін. Даний підхід сприяє розв'язанню проблем та/або задоволенню потреб на основі стратегічного планування, що передбачає вибір оптимального варіанту досягнення визначених кінцевих результатів, які оцінюються на основі вимірюваних показників;
- Чіткому визначенні індикаторів та показників (планових чи цільових, фактичних) для кожного результату та одиницях їх виміру;
- Єдності управлінських процесів
- Системності його здійснення;
- Партисипативності;
- Прозорості.

Моніторинг полягає у спостереженні (відслідковуванні, тобто виявленні відповідності наявного стану речей бажаному результату) та попередженні (попередження небажаних результатів виконання Стратегії). Моніторинг здійснюватиметься відповідно до Плану моніторингу за визначеними планом показниками (наведені у відповідному додатку).

Моніторингу виконання Стратегії передбачає:

1	визначення показників/індикаторів (планові чи цільові, фактичні)
2	організація процесу регулярного збору фактичних показників (тобто, хто, коли і як провадитиме моніторинг — створення органу моніторингу в ТГ)
3	співставлення планових та фактичних показників та визначення відхилень по кожному проєкту Стратегії

Для оцінки ходу виконання проектів буде використовуватися наступна шкала оцінювання рівня виконання проекту у складі Стратегії ТГ:

Ступінь відхилення	Рівень показника виконання
Незначне відхилення	0,9-1,0
Відчутні відхилення	0,75-0,89
Відставання (затримка виконання)	0,5-0,74
Загроза невиконання	менш за 0,5

За результатами моніторингу КУВ робить висновки про необхідність корегування/оновлення Стратегії та стимулювання її реалізації.

Моніторинг Стратегії розвитку Білоберізької територіальної громади включає три рівні:

1). **Моніторинг зовнішнього середовища розвитку громади.** Базується на аналізі основних показників, що характеризують ситуацію в державі в цілому та Івано-Франківській області, які є стратегічно важливими для громади. Підсумки підводяться один раз на рік та доводяться як частина зведеного аналітичного моніторингового звіту.

2). **Моніторинг індикаторів реалізації Стратегії** згідно до показників, зазначених у відповідному розділі Додатку. Звіт про виконання цієї частини моніторингу готується щорічно, як частина зведеного аналітичного моніторингового звіту.

3). **Моніторинг виконання проектів місцевого розвитку**, що складають План реалізації Стратегії. Даний моніторинг розпочинається з наступного півріччя після затвердження Плану реалізації Стратегії розвитку. Оцінюється стан виконання кожного проекту та ступінь досягнення результатів, передбачених технічним завданням на проект. Раз на півроку (10 травня і 10 листопада) відповідальний за моніторинг виконання Стратегії направляє відповідальним підрозділам нагадування про необхідність надати піврічний моніторинговий звіт (за підсумками року та першого півріччя). До 15 числа наступного, за зазначеними місяцями представники КУВ повинні одержати моніторингові звіти.

На підставі результатів моніторингу, один раз на рік представники КУВ виносять на чергове засідання Комітету з управління впровадженням Стратегії проміжний аналіз фінансових потреб, зведений по всіх стратегічних цілях. Затверджений Комітетом з управління впровадженням Стратегії аналіз фінансових потреб надається до депутатської комісії для урахування під час розробки проекту бюджету на наступний рік.

Моніторинг розглядається як процес (процедура) систематичного накопичення інформації, її обробки і підготовки висновків з метою уникнення ризику серйозних відхилень від запланованих результатів та забезпечення якості й ефективності в реалізації проектів розвитку.

Система моніторингу включає систему індикаторів (результатів) виконання Стратегії (кількісні та якісні показники/індикатори). Інструментом моніторингу є система комплексних показників (індикаторів), які повинні відображати як ефективність виконання конкретних завдань, так і засвідчувати їх релевантність стратегічним цілям Стратегії.

Під час розробки Стратегії було сформовано План впровадження Стратегії розвитку Білоберізької територіальної громади (далі – План). План – це документ з реалізації Стратегії на середньостроковий період – 3 роки. Він передбачає наявність визначених показників результативності – індикатори результату виконання поставлених стратегічних, операційних цілей, завдань, проектів. Також, у Плані визначено базові та цільові показники та їх значення. Показники безпосередньо пов'язані з цілями та є одиницею виміру щодо їх

досягнення. У Плані визначено відповідальних виконавців, строки виконання, обсягів та джерела фінансування.

На інформації відображеній у Плані, сформовано моніторингову таблицю, на підставі даних якої буде підготовлено звіт щодо результативності виконання Стратегії. Моніторинг має передбачати - моніторинг показників результативності та витрату ресурсів (фінансових ресурсів).

Індикатори моніторингу у Плані визначені у кількісних одиницях, витратах, доходах, інших одиницях. Індикатори розроблені з дотриманням існуючих вимог: вимірюваності, відповідають вимогам доречності, регулярності відслідковування, вони перевіряються шляхом незалежної оцінки чи іншими методами перевірки, до їх збору є безперешкодний доступ, вони мінімально чи взагалі не піддаються впливу зовнішніх та внутрішніх факторів. За ознакою вони є якісні або кількісні, абсолютні та порівняльні.

При цьому слід зазначити, що заявлені в системі моніторингу індикатори є первинним варіантом і можуть змінюватись відповідно до нових потреб, можливостей оцінки результатів та повноважень громади.

Визначення індикаторів відбувається на підставі застосування системи уніфікованих критеріїв та індикаторів розвитку громади: критеріїв нормативних вимог, оцінки розвитку громади, критеріїв оцінки розвитку громади, розроблених експертами Швейцарсько-український проєкту DECIDE - «Децентралізація для розвитку демократичної освіти».

Для здійснення збору та порівняння отриманих показників можна користуватись наступними формами, які можна корегувати по мірі необхідності:

Форма для звіту про результати моніторингу, запропонована методичними рекомендаціями щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затвердженими наказом Міністерства розвитку громад та територій України № 265 від 21 грудня 2022 року

10.2 План моніторингу Стратегії

Таблиця 30 Показники та індикатори моніторингу Стратегії

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
Стратегічна ціль 1. Громада з розвинутою економікою	1) Питома вага власних доходів в бюджеті громади 2) Кількість новостворених робочих місць в громаді 3) Питома вага мешканців громади, які схвально оцінюють громаду, як місце проживання (оцінки скоріше добре та дуже добре)	1) % 2) одиниць 3) %	52,5 % 0 61,86%	53,1 % 20 75,00%	2023-2025 2023-2025 2023-2025	Фінансовий відділ	Звіт про бюджет Статистична звітність Результати опитування мешканців	Місцевий бюджет (1) Державний бюджет (2) Кошти приватних інвесторів (3) МТД (4) обласний бюджет (5)				
Операційна ціль 1.1. Економічна активність зросла	1) Обсяг надходжень до місцевого бюджету від податків малого та середнього бізнесу 2) Рівень підтримки, яку надає підприємцям громада за п'ятибальною шкалою	1) тис. грн. 2) балів	11160,0 2,67	15000,0 3,0	2023-2025 2023-2025	Відділ економіки, проектно-інвестиційної діяльності та туризму Відділ економіки, проектно-інвестиційної діяльності та туризму	Звіт про бюджет Результати опитування підприємців	1; 2; 3; 4; 5				
Завдання 1.1.1. Зросла інвестиційна	1) Кількість реалізованих заходів з презентації інвестиційного потенціалу громади	2) Одиниць	0	6	2023-2025	Відділ економіки, проектно-	Звітність виконавчого комітету	1; 3	60630,00	0,0	30380,0	30250,0

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
пізнаваність громади	3) Питома вага мешканців, які позитивно оцінюють інвестиційну привабливість громади за п'ятибальною шкалою	3) балів	0	3	2023-2025	інвестиційна діяльність туризму Відділ економіки, проектно-інвестиційна діяльність туризму	Результати опитування мешканців					
Заходи:					2024-2025			1	150,0	0,0	75,0	75,0
1.1.1.1 . Створення інвестиційного паспорта Білоберізької сільської територіальної громади.												
1.1.1.2. . Реконструкція недіючої ЗОШ в селі Білоберізка під базу відпочинку чи інший оздоровчо - реабілітаційний заклад.					2024-2025			3	60000,0	0,0	30000,0	30000,0
1.1.1.3. Формування бренду та логотипу Білоберізької сільської територіальної громади.					2024			1	150,0	0,0	150,0	0,0
1.1.1.4. Представлення інвестиційного потенціалу громади шляхом участі у різних заходах з потенційними інвесторами.					2024-2025			1	150,0	0,0	75,0	75,0
1.1.1.5. Навчання та підготовка жителів Білоберізької ТГ , які мають бажання займатися туристичною діяльністю					2024-2025			1	80,0	0,0	30,0	50,0
1.1.1.6. Презентації інвестиційного потенціалу громади.					2024-2025			1	100,0	0,0	50,0	50,0
Завдання 1.1.2. Покращено інфраструктуру підтримки бізнесу	1) Кількість інвентаризованих земельних ділянок	Одиниць	0	15	2023-2025	Відділ комунальної власності, земельних ресурсів, архітектури, будівництва, житлово-комунальної	Звітність виконавчого комітету					

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
	2) Оцінка мешканців можливості заснування власного бізнесу за п'ятибальною шкалою	балів	2,54	3	2023-2025	о господарства екології та охорони навколишнього середовища Відділ економіки, проектно-інвестиційної діяльності та туризму	Результати опитування мешканців					
Заходи: 1.1.2.1. Розроблення комплексного плану просторового розвитку території Білоберізької сільської територіальної громади					2024-2025			1	1000,0	0,0	500,0	500,0
Заходи: 1.1.2.2. Інвентаризація земельних ділянок комунальної форми власності.					2024-2025			1	150,0	0,0	75,0	75,0
1.1.2.3. Поновлення НГО земель населених пунктів Білоберізької сільської територіальної громади.					2024-2025			1; 5	180,0	0,0	90,0	90,0
1.1.2.4. Формування електронної бази даних об'єктів комунальної власності					2024-2025			1	100,0	0,0	50,0	50,0
Завдання 1.1.3. Розвинуто альтернативну енергетику	1) Кількість проєктів з розвитку альтернативної енергетики, впроваджених в громаді	Одиниць	2	3	2023-2025	Відділ комунальної власності, земельних ресурсів, архітектури, будівництва, житлово-	Звітність виконавчого комітету Результати опитування мешканців					

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
	2) Оцінка мешканців розвитку альтернативної енергетики громади за п'ятибальною шкалою	балів	0	2	2023-2025	комунального господарства екології та охорони навколишнього середовища Відділ комунальної власності, земельних ресурсів, архітектури, будівництва, житлово-комунального господарства екології та охорони навколишнього середовища						
Заходи:					2024			3	1600,0	0,0	1600,0	0,0
1.1.3.1. Будівництво МІНІ –ГЕС на річці Білий Черемош в селі Голошина Білоберізької сільської територіальної громади												
1.1.3.2. Запровадження енергоаудиту та виготовлення енергопаспортів на будівлі комунальної форми власності.					2024-2025			1	200,0	0,0	100,0	100,0
Завдання 1.1.4. Забезпечено підтримки	1) Створення спільний дорадчо-консультативний орган з підприємцями – Рада влади та бізнес	Так/ні	Ні	Так	2023-2025	Відділ економіки, проектно-інвестиційне	Звітність виконавчого комітету					

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
підприємництва	2) Оцінка мешканців доступності робочих місць за п'ятибальною шкалою	балів	2,29	3,0	2023-2025	діяльності туризму Відділ економіки, проектно-інвестиційної діяльності туризму	Результати опитування мешканців					
Заходи:					2024-2025			1	40,0	0,0	20,0	20,0
1.1.4.1. Відбір та навчання ініціативних представників громади, зацікавлених в розвитку підприємництва та кооперації												
1.1.4.2. Фінансова та інформаційно-аналітична підтримка малого бізнесу в громаді.					2024-2025			1	150,0	0,0	50,0	100,0
1.1.4.3. Створення бази даних виробників продукції Білоберізької ТГ та їх популяризація					2024-2025			1	40,0	0,0	20,0	20,0
1.1.4.4. Створення спільного дорадчо-консультативного органу з підприємцями – Ради влади та бізнесу.					2024-2025			1	30,0	0,0	10,0	20,0
Завдання 1.1.5. Активізовано співпрацю з сусідніми громадами, в т.ч. – з країн ЄС	1) Кількість спільних проектів, реалізованих громадою зі своїми сусідами	Одиниць	0	3	2023-2025	Відділ економіки, проектно-інвестиційної діяльності туризму	Звітність виконавчого комітету					
	2) Оцінка мешканців громади результатів співпраці з іншими громадами за п'ятибальною шкалою	балів	0	3	023-2025	Відділ економіки, проектно-інвестиційної діяльності туризму	Результати опитування мешканців					

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
Заходи:					2024-2025			1	400,0	0,0	200,0	200,0
1.1.5.1. Запровадження міжмуніципального співробітництва громад для виконання повноважень у сфері містобудування та архітектури.												
1.1.5.2. Запровадження участі Білоберізької сільської ради Програмах прикордонного співробітництва « Interreg NEX «РУМУНІЯ – УКРАЇНА 2021-2027» та Interreg NEXT «Польща-Україна 2021-2027»					2024-2025			1	1000,0	0,0	500,0	500,0
Операційна ціль 1.2. Туристична привабливість громади зросла	1) Обсяг надходжень до місцевого бюджету від туризму	1) тис. грн.	12,0	50,0	2023-2025	Відділ економіки	Звіт про бюджет					
	2) Оцінка місцевими підприємцями в туристичній сфері туристичної привабливості громади за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	4	2023-2025	Відділ економіки	Результати опитування підприємців					
Завдання 1.2.1. Проведено оцінку туристичного потенціалу громади	1) Підготовлено програму підтримки туризму в громаді	1) Так/Ні	Ні	Так	2023-2025	Відділ економіки, проектно-інвестиційна діяльність т туризму	Звіт про бюджет					
	2) Оцінка місцевими підприємцями ефективності прийнятої туристичної програми за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	3	2023-2025	Відділ економіки, проектно-інвестиційна діяльність т туризму	Результати опитування підприємців					
Заходи:					2024-2025			1	40,0	0,0	20,0	20,0
1.2.1.1 Розробка дієвої системи розвитку зеленого туризму в громаді												

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
Заходи: 1.2.1.2. Інвентаризація туристичних об'єктів та місць рекреації.					2024-2025			1	150,0	0,0	75,0	75,0
Завдання 1.2.2. Активізовано розвиток зеленого туризму	1) Кількість навчань, проведених для працівників і власників зелених садиб	1) Одиниць	0	4	2023-2025	Відділ економіки, проектно-інвестиційної діяльності т туризму	Звіт про бюджет					
	2) Оцінка місцевими підприємцями ефективності навчання зеленому туризму за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	3	2023-2025	Відділ економіки, проектно-інвестиційної діяльності т туризму	Результати опитування підприємців					
Заходи: 1.2.2.1. Маркування туристичного маршруту с. Білоберізка –гора Писаний Камінь.					2024			1	20,0	0,0	20,0	0,0
1.2.2.2. Навчання керівників зелених садиб					2024-2025			1	40,0	0,0	20,0	20,0
Завдання 1.2.3. Забезпечено популяризацію туристичних можливостей громади	1) Кількість проведених фестивалів «Білоберізька розколяда»	1) Одиниць	1	3	2023-2025	Відділ економіки, проектно-інвестиційної діяльності т туризму	Звіт про бюджет					
	2) Оцінка місцевими підприємцями ефективності популяризацію туристичних можливостей громади за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	3	2023-2025	Відділ економіки, проектно-інвестиційної діяльності т туризму	Результати опитування підприємців					

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
1.2.3.1. Популяризація туристичних можливостей громади.					2023-2025				0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.3.2. Проведення щорічного фестивалю різдвяних колядок «Білоберізка розколяда»					2023-2025			1	150,0	50,0	50,0	50,0
1.2.3.3. Підготовка презентаційного ролика про туристичний потенціал Білоберізької територіальної громади.					2024			1	50,0	0,0	50,0	0,0
Стратегічна ціль 2. Людський потенціал громади зріс	1. Сальдо міграції	1) осіб	- 47	- 20	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
	2. Питома вага мешканців, котрі задоволені, що проживають в громаді (відповіді скоріше задоволені та дуже задоволені)	2) %	66,51%	75,00%	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Операційна ціль 2.1. Об'єкти критичної інфраструктури громади оновлено	1. Кількість капітально відремонтованих, реконструйованих або новозбудованих об'єктів критичної інфраструктури	1) одиниць	0	3	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
	2. Оцінка місцевими мешканцями стану об'єктів критичної інфраструктури за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	2,5	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Завдання 2.1.1. Покращено стан інженерно-транспортної інфраструктури	1. Протяжність капітально відремонтованих автомобільних доріг в громаді	1) км	3,5	15,5	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
	2. Оцінка місцевими мешканцями якості/стану дорожнього покриття за п'ятибальною шкалою	2) балів	2,19	2,6	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
Заходи:					2023-2025			1;2;5	90000,0	30000,0	30000,0	30000,0
2.1.1.1. Якісна дорожня інфраструктура – запорука сталого розвитку Білоберізької сільської територіальної громади												
2.1.1.2. Придбання спеціальної техніки: автомобіля –самоскида для КП «Білоберізьке»					2025			1; 2	3200,0	0,0	0,0	3200,0
Завдання 2.1.2. Розбудовано інфраструктуру сфери безпеки	1. Кількість проєктів, впроваджених в сфері безпеки	1) одиниць	2	8	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
	2. Оцінка місцевими мешканцями безпеки у місцях загального користування (скоріше добре і дуже добре)	2) %	50,7%	60%	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи:					2023-2025			1; 3	2880,0	1920,0	480,0	480,0
2.1.2.1. Облаштування системи охоронно-пожежної сигналізації та відеоспостереження в закладах освіти Білоберізької сільської ради.												
2.1.2.2. Нове будівництво берегозакріплювальних споруд правого берега річки Пробійна в селі Пробійнівка присілок Черлений біля домогосподарств гр. Кубайчука Р.В. та Пониполяка В.О. Білоберізької сільської територіальної громади Верховинського району Івано-Франківської області, в тому числі виготовлення ПКД.					2023-2024			5	3400,0	1400,0	2000,0	0,0
2.1.2.3. Формування матеріального резерву громади.					2024-2025			1	600,0	0,0	300,0	300,0
2.1.2.4. Встановлення системи відеоспостереження на в'їздах-виїздах та основних транспортних розв'язках Білоберізької громади.					2024			1	600,0	0,0	600,0	0,0
2.1.2.5. Встановлення додаткових генеруючих потужностей в закладах, які відповідають за життєзабезпечення громади.					2023			4	790,0	790,0	0,0	0,0
2.1.2.6. Впровадження єдиної системи раннього оповіщення та підготовки мешканців населених пунктів громади про виникнення чи загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.					2024-2025			1	600,0	0,0	300,0	300,0
2.1.2.7. Створення підрозділу МПО в с. Устеріки Білоберізької сільської ТГ.					2024-2025			1; 4	1200,0	0,0	700,0	500,0
2.1.2.8. Взаємодія поліції та молоді у сфері вуличної безпеки.					2024				0,0	0,0	0,0	0,0

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
Завдання 2.1.3. Покращено мережу вуличного освітлення	1. Кількість відремontованих об'єктів вуличного освітлення	1) одиниць	0	7	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
	2. Оцінка місцевими мешканцями якості/стану вуличного освітлення за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	3	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи: 2.1.3.1 Ремонт/модернізація вуличного освітлення в населених пунктах громади.					2024-2025			1	6600,0	0,0	3300,0	3300,0
Завдання 2.1.4. Модернізовано комунальну інфраструктуру	1. Комплексна програма водопостачання населених пунктів громади розроблена	1) Так/ні	Ні	Так	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
	2. Оцінка місцевими мешканцями якості/стану комунальної інфраструктури за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	2	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи: 2.1.4.1. Розробка комплексної програми водопостачання населених пунктів громади.					2025			1	100,0	0,0	0,0	100,0
Завдання 2.1.5. Забезпечено розвиток Інтернет-сервісів	1. Створено публічний простір з вільним інтернет - доступом на базі будинку культури та бібліотеки с. Устеріки	1) Так/ні	Ні	Так	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
	2. Оцінка місцевими мешканцями доступності Інтернету за п'ятибальною шкалою	2) балів	3,51	3,90	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи: 2.1.5.1. Створення публічного простору з вільним інтернет - доступом на базі будинку культури та бібліотеки с. Устеріки.					2025			1	200,0	0,0	0,0	200,0
2.1.5.2. Створення мобільного додатку (Smart громада /Smart Biloberizka)					2024			1	300,0	0,0	300,0	0,0
Операційна ціль 2.2. Публічні послуги надають на	1. Кількість капітально відремontованих, реконструйованих або новозбудованих об'єктів в сфері	1) одиниць	0	7	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
високому рівні	публічних послуг 2. Оцінка місцевими мешканцями рівня публічних послуг в громаді за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	4	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Завдання 2.2.1. Якість послуг закладів охорони здоров'я зросла	1. Придбано аналізатор для КНП «Білоберізька АЗПСМ» 2. Оцінка місцевими мешканцями послуг сімейних лікарів за п'ятибальною шкалою	1) Так/ні 2) балів	Ні 3,87	Так 4,00	2023-2025 2023-2025	Виконавчий комітет Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців Результати опитування мешканців					
Заходи: 2.2.1.1. Придбання аналізатора для КНП «Білоберізька АЗПСМ»					2025			1; 4	155,0	0,0	0,0	155,0
Завдання 2.2.2. Послуги з культури, спорту та рекреації надано, з урахуванням потреб окремих груп мешканців	1. Покращено інфраструктуру НПП «Верховинський» в урочищі Перкалаб Білоберізької сільської ради 2. Оцінка місцевими мешканцями можливості брати участь як глядач/слухач у культурному житті за п'ятибальною шкалою	1) Так/ні 2) балів	Ні 3,37	Так 3,50	2023-2025 2023-2025	Виконавчий комітет Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців Результати опитування мешканців					
Заходи: 2.2.2.1 Розвиток адаптивної туристичної інфраструктури НПП «Верховинський» в урочищі Перкалаб Білоберізької сільської ради.					2024-2026			3	26610,0	0,0	13310,0	13300,0
Завдання 2.2.3. Забезпечено високу якість надання адміністративних послуг, з урахуванням вимог до їхньої цифровізації	1. Кількість послуг, які надає ЦНАП 2. Оцінка місцевими мешканцями якості адміністративних послуг за п'ятибальною шкалою	1) Одиниць 2) балів	234 0	280 4	2023-2025 2023-2025	Виконавчий комітет Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців Результати опитування мешканців					

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
Заходи:					2023			1; 4	800,0	800,0	0,0	0,0
2.2.3.1 . Запровадження надання ЦНАПом Білоберізької сільської ради послуг з державної реєстрації (перереєстрації, зняття з обліку) транспортних засобів та видачі (обміну) посвідчень водія.												
2.2.3.2. Придбання обладнання у ЦНАП для виготовлення паспорта громадянина України у формі ID- картки та паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм.					2023			1; 4	800,0	800,0	0,0	0,0
2.2.3.3. Покращення якості надання адміністративних послуг для маломобільних груп населення Білоберізької сільської територіальної громади шляхом придбання «мобільної валізи» для адміністраторів ЦНАП Білоберізької сільської ради.					2023			1; 4	120,0	120,0	0,0	0,0
2.2.3.4. Придбання оргтехніки для місцевої влади та комунальних закладів/установ					2024-2025			1	450,0	0,0	225,0	225,0
2.2.3.5. Навчання фахівців Білоберізької сільської ради, її виконавчих органів та структурних підрозділів.					2024-2025			1	100,0	0,0	50,0	50,0
2.2.3.6. Запровадження електронного документообігу у роботі виконавчого комітету Білоберізької сільської ради та його структурних підрозділів.					2023			1	20,0	20,0	0,0	0,0
Завдання 2.2.4. Соціальні послуги адаптовані до викликів військового стану та повоєнної відбудови	1. Кількість нових соціальних послуг, які з'являться в громаді	1) Одиниць	7	9	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
	2. Оцінка місцевими мешканцями діяльності установ соціального захисту за п'ятибальною шкалою	2) балів	3,59	3,90	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи:					2024-2025			1	50,0	0,0	20,0	30,0
2.2.4.1 «Громада вільна від насильства» - цикл інформаційно-просвітницьких заходів щодо неприпустимості насильства												
Заходи:					2024-2025			1	30,0	0,0	15,0	15,0
2.2.4.2 Формування гендерного паспорту громади												
2.2.4.3. Облаштування робочого місця психолога в Устеріківській гімназії					2024			1	170,0	0,0	170,0	0,0
Операційна ціль 2.3. Громадська	1. Кількість спільних проєктів, реалізованих владою, НГО та небайдужими мешканцями в	1) Одиниць	0	3	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
активність та ініціативність зросла	громаді 2. Оцінка місцевими мешканцями можливості активної участі в громадській діяльності за п'ятибальною шкалою	2) балів	3,18	3,50	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Завдання 2.3.1. Місцева влада, НГО та небайдужі мешканці спільно втілюють ініціативи з розвитку громади	1. Кількість новостворених НГО в громаді	1) Одиниць	3	5	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
	2. Оцінка місцевими мешканцями доцільності підтримки НГО за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	3	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи: 2.3.1.1. Підтримка створення та функціонування місцевих НГО.					2023-2025				0,0	0,0	0,0	0,0
Завдання 2.3.2. ВПО інтегровані в життя громади	1. Кількість спільних комунікаційних заходів за участю ВПО в громаді	1) Одиниць	0	9	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
	2. Оцінка ВПО взаємодії з місцевою владою за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	4	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи: 2.3.2.1 . Налагодження регулярних комунікацій між місцевою владою та ВПО.					2023-2025				0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2.2. Облаштування частини приміщення клубу присілку Пасічне села Білоберізка під місце для компактного проживання внутрішньо переміщених осіб.					2023-2024			1	1500,0	1000,0	500,0	0
Операційна ціль 2.4. Система освіти громади адаптована до сучасних викликів	1) Кількість закладів освіти, технічний стан яких покращено	1) одиниць	3	6	2023-2025	Відділ освіти	Звітність відділу освіти					
	2) Оцінка місцевими мешканцями якості навчання у закладах освіти за п'ятибальною шкалою	2) балів	4,2	4,5	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
Завдання 2.4.1. Людиноцентрична освітня мережа	1) Програму розвитку освіти розроблено	1)Так/Ні	Ні	Так	2023-2025	Відділ освіти	Звітність відділу освіти					
	2) Оцінка учнями їхнього залучення у життя громади за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	3,7	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи: 2.4.1.1 Освітня мережа орієнтована на потреби учнів					2023				0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.1.2 . Створення гуртка "Гуцульський handmade" у формі розвитку соціального шкільного підприємництва на базі Гринявського ліцею та поширення досвіду на інші заклади освіти громади									0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.1.3. Підписання договору ММС з Верховинським ЦПРПП									0,0	0,0	0,0	0,0
Завдання 2.4.2. Заклади освіти громади відповідають вимогам інклюзії, комфорту, інноваційності та універсального дизайну, в т. ч. зважаючи на потреби профілізації старшої школи	1) Кількість закладів освіти, які відповідають вимогам інклюзії, комфорту, інноваційності та універсального дизайну	1)одиниць	3	7	2023-2025	Відділ освіти	Звітність відділу освіти					
	2) Оцінка місцевими мешканцями пристосованість будівель навчальних закладів до потреб осіб з особливими потребами за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	3	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи: 2.4.2.1. Добудова незавершеного будівництва школи на 198 учнівських місць та для внутрішньо-переміщених (евакуйованих) осіб в селі Яблуниця Білоберізької сільської ради. Нове будівництво.					2023-2025			1; 2; 5	56000,0	0,0	30000,0	26000,0
2.4.2.2. Капітальний ремонт пансіону Гринявського ліцею з урахуванням вимог універсального дизайну					2024-2025			1; 2	1320,847	0,0	347,847	973,000

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
2.4.2.3. Добудова другого корпусу Білоберізького ліцею (хімічний кабінет, майстерня для трудового навчання та актовна зала)					2025-2026			1; 2	8000,0	0,0	0,0	4000,0
Завдання 2.4.3. Матеріально-технічну базу закладів освіти громади оновлено	1) Кількість класів, забезпечених мультимедійним обладнанням, інтерактивними дошками, комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням	1) одиниць	9	17	2023-2025	Відділ освіти	Звітність відділу освіти					
	2) Оцінка місцевими мешканцями забезпечення навчальних закладів матеріально-технічною базою за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	3,5	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи: 2.4.3.1. Забезпечення класів закладів освіти мультимедійним обладнанням, інтерактивними дошками, комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням.					2024-2025			1; 2	290,0	0,0	145,0	145,0
2.4.3.2. Придбання шкільного автобуса підвищеної прохідності для перевезення учнів з с. Голошина до Гринявського ліцею.					2024			1; 2; 5	2500,0	0,0	2500,0	0,0
2.4.3.3. Забезпечення практико орієнтованого навчання у Гринявському ліцеї під час викладання уроків трудового навчання.								1; 2; 5				
Завдання 2.4.4. Педагогічні працівники громади зацікавлені в саморозвитку	1) Кількість ВУЗів, з якими налагоджено співпрацю	1) одиниць	3	5	2023-2025	Відділ освіти	Звітність відділу освіти					
	2) Оцінка педагогічними працівниками ефективності реалізації Положення системи стимулювання педагогів відповідно до досягнень за п'ятибальною шкалою	2) балів	0	4	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи: 2.4.4.1. Навчання проектного менеджменту та фандрайзінгу					2023-2025			1	100,0	0,0	50,0	50,0
2.4.4.2 . Співпраця з ВУЗаами.					2023-2025			1	60,0	0,0	30,0	30,0
Стратегічна ціль 3. Дружнтя до громадян	1) Питома вага витрат місцевого бюджету на заходи з екологічної безпеки в громаді від загального	%	0,4 %	5 %	2024-2025	Виконавчий комітет	звітність виконавчого комітету					

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
екосистема	обсягу витрат бюджету 2) Оцінка мешканців екологічного стану громади, за п'ятибальною шкалою	балів	0	4	2023-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Операційна ціль 3.1. Вдосконалено систему збору ТПВ в громаді	1) Кількість облаштованих сміттєвих майданчиків 2) Оцінка мешканців чистоти громадських місць, за п'ятибальною шкалою	Одиниць балів	42 3,34	55 3,80	2023-2025 2024-2025	Комунальне підприємство з благоустрою Виконавчий комітет	Звітність комунального підприємства з благоустрою Результати опитування мешканців					
Завдання 3.1.1. Впроваджено практику роздільного збирання побутових відходів	1) Впроваджено систему роздільного збору ТПВ 2) Оцінка мешканців можливості сортування сміття за п'ятибальною шкалою	Так/Ні балів	Ні 2,85	Так 3,15	2023-2025 2024-2025	Комунальне підприємство з благоустрою Виконавчий комітет	Звітність комунального підприємства з благоустрою Результати опитування мешканців					
Заходи:					2024-2025			1	500,0	0,0	0,0	500,0
3.1.1.1. Роздільний збір твердих побутових відходів – зменшення навантаження на навколишнє середовище на території Білоберізької ТГ.								1	300,0	0,0	250,0	50,0
3.1.1.2. Сортування та переробка токсичних (небезпечних) побутових відходів у громаді					2024-2025			1	100,0	0,0	50,0	50,0
3.1.1.3. Охорона довкілля через захист та освіту громадян.					2024-2025			1				
Завдання 3.1.2. Створено достатню кількість місць для викидання сміття	1) Кількість ліквідованих сміттєзвалищ 2) Оцінка мешканців вивозу сміття з домогосподарств, за п'ятибальною шкалою	Одиниць балів	3 3,85	8 4,15	2023-2025 2024-2025	Комунальне підприємство з благоустрою Виконавчий комітет	Звітність комунального підприємства з благоустрою Результати опитування мешканців					
Заходи:					2024			1	390,0	0,0	390,0	0,0
3.1.2.1. Організація достатньої кількості місць для збору та вивезення ТПВ.												

Цілі/операційні цілі/завдання/заходи	Індикатор результату	Показник/одиниця виміру	Базове значення 2022 р.	Цільове значення 2025 р.	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерело даних	Джерело фінансування	Очікуваний обсяг фінансування, тис. грн.			
									Всього	в тому числі по роках		
										2023	2024	2025
3.1.2.2. Ліквідація стихійних сміттєзвалищ.					2024-2025			1	100,0	0,0	50,0	50,0
Операційна ціль 3.2. Лісові та водні об'єкти громади чисті і туристично привабливі	1) Кількість відтворених об'єктів лісового та водного господарства	одиниць	0	5	2024-2025	Виконавчий комітет	Звітність виконавчого комітету					
	2) Оцінка мешканців доступності (існування) місць, в яких дорослі можуть проводити свій вільний час поза домом, за п'ятибальною шкалою	балів	2,89	3,15	2024-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Завдання 3.2.1. Зелені насадження в громаді регулярно відновлюються	1) Кількість спільних заходів з лісгосподарськими підприємствами та НПП «Верховинський» щодо відновлення та облаштування лісових зон та зон відпочинку	одиниць	0	4	2024-2025	Виконавчий комітет	Звітність виконавчого комітету					
	2) Оцінка мешканців робіт з облаштування лісових зон та зон відпочинку, за п'ятибальною шкалою	балів	0	4	2024-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи: 3.2.1.1 Проведення спільних заходів з лісгосподарськими підприємствами та НПП «Верховинський» щодо відновлення та облаштування лісових зон та зон відпочинку.								1	150,0	0,0	75,0	75,0
Завдання 3.2.2. Береги водних об'єктів громади розчищено	1) Кількість заходів з розчищення берегів водних об'єктів громади	одиниць	0	4	2024-2025	Виконавчий комітет	Звітність виконавчого комітету					
	2) Оцінка мешканців робіт з розчищення берегів водних об'єктів громади, за п'ятибальною шкалою	балів	0	3	2024-2025	Виконавчий комітет	Результати опитування мешканців					
Заходи: 3.2.2.1. Розчищення берегів водних об'єктів громади.					2024-2025			1	40,0	0,0	20,0	20,0